

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS 2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

LUX ET VERITAS

LIETUVOS
MOKSLŲ
AKADEMIJOS
2024 METŲ
VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

Akademijos statusas, misija ir struktūra • 11

LMA narių visuotiniai susirinkimai • 13

Prezidiumo ir prezidento veikla • 25

MOKSLŲ GRINDŽIAMOS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS • 37

LMA rezoliucijos ir siūlymai • 39

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai,
mokslinės analizės ir rekomendacijos • 46

LMA MOKSLŲ SKYRIŲ VEIKLA • 49

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius • 51

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius • 59

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius • 67

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius • 75

Technikos mokslų skyrius • 82

MOKSLINĖS VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR SKATINIMAS • 91

Tarptautiniai LMA ryšiai • 93

Ryšiai su tarptautinėmis organizacijomis, kurių narė yra LMA • 98

Ryšiai su tarpakademinių mokslinių mainų partneriais • 101

2024 m. moksliniai vizitai pagal Lietuvos mokslų
akademijos ir užsienio šalių mokslų akademijų
tarptautinio bendradarbiavimo sutartis • 102

LMA vardinės premijos • 103

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas • 105

LMA PADALINIŲ IR ĮSTAIGŲ VEIKLA • 113

Jaunoji akademija • 115

Leidybos skyrius • 121

Skyrius „Mokslininkų rūmai“ • 124

LMA Vrublevskių biblioteka • 129

FINANSAI • 137

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai
„Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo
efektyvumo didinimas“ vykdyti 2024 m. • 139

Kitų institucijos lėšų panaudojimas • 140

PRIEDAI • 141

1 PRIEDAS. LMA ir Jaunosios akademijos narių apdovanojimai
ir pripažinimas • 143

2 PRIEDAS. LMA narių veiklos rezultatai,
leidybinė mokslo žinių sklaida • 145

I LENTELĖ. LMA narių tiriamųjų ir mokslo populiarinimo darbų
skaičius 2024 m., narių pripažinimas • 145

II LENTELĖ. Informacija apie LMA leidžiamus
periodinius mokslo žurnalus • 146

3 PRIEDAS. Lietuvos mokslų akademijos 2024 metų veiklos rodikliai • 147

4 PRIEDAS. Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas
2024 m. gruodžio 31 d. • 153

5 PRIEDAS. LMA ir su partneriais organizuoti 2024 metų renginiai • 156

6 PRIEDAS. Naudoti sutrumpinimai • 166

Lietuvos mokslų akademijos struktūra

Akademijos statusas, misija ir struktūra

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA (toliau – LMA) yra žymiausias Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus jungianti valstybės biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė. Lietuvos Respublikos Seimas yra valstybės, kaip LMA savininkės, teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. LMA veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, LMA statutu ir kitais teisės aktais. Remiantis Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140), pakeistas ir LMA narių visuotinio susirinkimo patvirtintas LMA statutas (nauja redakcija) patvirtintas Seimo 2011 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. XI-1397 (Žin., 2011, Nr. 66-3101) ir papildytas 2017 m. birželio 6 d. nutarimu (Nr. XIII-419, 2017-06-06, paskelbta TAR 2017-06-13, i. k. 2017-09950).

Mokslų akademijos misija – sutelkus iškilus mokslininkus, inicijuoti veiklas, kurios stiprintų Lietuvos gerovę, prisidėtų prie mokslo, socialinės, kultūrinės ir ekonominės krašto plėtros. Įgyvendindama savo misiją, LMA siekia šių svarbiausių strateginių tikslų:

- 1) nuosekliai skatinti aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį, ypač daug dėmesio skiriant svarbiausiems Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio ir socialinės pažangos klausimams atsižvelgiant į pasaulio mokslo tendencijas;**
- 2) ugdyti visuomenės kritinį mokslinį mąstymą;**
- 3) puoselėti mokslo ir akademinę laisvę, mokslinių tyrimų etiką.**

Penki Mokslų akademijoje veikiantys mokslų skyriai, jų nariai įgyvendina šią misiją, pasitelkdami savo mokslinę ir praktinę kompetenciją.

Aukščiausias Mokslų akademijos kolegialus savivaldos organas yra jos narių visuotinis susirinkimas. LMA veiklai tarp narių visuotinių susirinkimų vadovauja Mokslų akademijos prezidentas ir prezidiumas. LMA turi mokslų skyrius ir administraciją (žr. 10 p.). Mokslų skyrių skaičių ir vidinę struktūrą nustato LMA narių visuotinis susirinkimas.

Mokslų akademijos nariai yra akademikai, jie yra tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai. Kiekvienas LMA narys kartu yra ir kurio nors LMA

mokslių skyriaus narys. Nariai renkami iki gyvos galvos. Mokslių akademijos tikrieji nariai tampa nariais emeritais, kai jiems sukanka 75 metai. Mokslių akademijos tikrųjų narių skaičius – ne daugiau kaip 120. Narių emeritų ir užsienio narių skaičius neribojamas.

2024 metų pabaigoje LMA buvo 103 tikrieji nariai, 63 nariai emeritai ir 60 užsienio narių. LMA narių sąrašas pateiktas 4 priede.

LMA veikia nuo 2018 m. įkurta Jaunoji akademija (toliau – LMAJA), į kurią LMA nariai kasmet išrenka 10 šalies jaunų – iki 40 metų amžiaus – mokslininkų ketverių metų kadencijai. Vėliau jie tampa LMAJA alumnaus. LMAJA vadovauja jos pirmininkas ir vicepirmininkas bei renkamas

biuras. LMAJA veikia vadovaudamasi LMA narių visuotinio susirinkimo tvirtinamais nuostatais.

2024 m. pabaigoje LMAJA buvo 40 jaunųjų akademikų.

LMA prezidiumas 2024 m. sausio 9 d. posėdyje patvirtino 2024 m. pareigybių sąrašą – 48 pareigybes, 54 darbo vietas. 2024 m. gruodžio 31 d. buvo užimta 51 LMA darbo vieta. LMA vadovybę sudarė LMA prezidentas ir viceprezidentas, buvo 4 vadovybę aptarnaujantys darbuotojai; penkiuose mokslų skyriuose – 10 darbuotojų; Finansinės apskaitos skyriuje – 3 darbuotojai; Organizaciniame skyriuje – 9, skyriuje „Mokslininkų rūmai“ – 2, Leidybos skyriuje – 7, LMA Jaunojoje akademijoje – 2, Inžinerinėje ir ūkio tarnyboje – 12 darbuotojų.

LMA narių visuotiniai susirinkimai

2024 metais įvyko keturi Lietuvos mokslų akademijos narių visuotiniai susirinkimai.

KOVO 26 D. įvyko ataskaitinis LMA narių visuotinis susirinkimas, kuriame dalyvavo LMA konkursų laimėtojai, kiti apdovanojamieji, Vilniaus miesto savivaldybės vicemerė Simona Bieliūnė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) atstovai, LMA Vrublevskių bibliotekos vadovybė, LMA darbuotojai ir kiti svečiai.

Renginio pradžioje tylos minute pagerbti šviesaus atminimo LMA nariai Kazimieras Ragulskis, Algimantas Fedaravičius, Šarlotė Friezė Fišer (Charlotte Froese Fischer) ir Sofija Kanopkaitė.

Patvirtinus susirinkimo darbotvarkę, LMA atminimo medaliu apdovanotas akademikas Rimantas Kačianauskas. Paskui vyko kiti apdovanojimai.

Sekant Kauno pavyzdžiu, pirmą kartą buvo paskelbti Vilniaus miesto mokslininkų premijų laureatai. Jais tapo akad. Rūta Janonienė už nuopelnus mokslui ir mokslo sklaidai humanitarinių ir socialinių mokslų srityse. Priimdama apdovanojimą ji sakė: „Tyrinėju Vilniaus katedrą, Verkių, Sapiegų rūmus, Bernardinų bažnyčią ir daug kitų objektų. Kiekvienas jų yra

unikalus. Norėčiau ir toliau tęsti šį darbą. Džiaugiuosi, kad pavyko suburti darnų tyrėjų kolektyvą. Taip pat dėkoju Vilniaus restauratoriams, kurie padeda atgimti paminklams.“ Akad. Česlovas Venclovas įvertintas už nuopelnus mokslui ir mokslo sklaidai gamtos, technologijos, medicinos ir sveikatos mokslų srityse. Jis buvo apdovanotas Šv. Kristoforo statulėle. Č. Venclovo žodžiais tariant, tai yra visos jo komandos įvertinimas. Akademikas pripažino, kad jo kelias į bioinformatiką nulemtas atsitiktinumo. Kadangi darbas laboratorijoje nelabai sekėsi, akad. E. A. Janulaitis pasiūlė išbandyti save naujoje srityje. Taip Č. Venclovas tapo pirmuoju Lietuvos bioinformatiku. Jo grupės mokslininkai tiria gyvybę, naudodami kompiuterinius metodus. Na, o evoliuciją apskritai galima tirti tik kompiuteriniais metodais. Šioje srityje jau dirba ir tokios bendrovės kaip „Google“. Laureatas patikino ir toliau ketinąs prisidėti prie VU ir Vilniaus miesto garsinimo.

Laureatus sveikino Vilniaus vicemerė S. Bieliūnė: „Mums toks bendravimas su mokslininkais – tai naujas formatas. Puiku, kad LMA paskatino savivaldybės dialogą su mokslininkais, kurie daug daro mies-

tui ir gyventojams. Šios premijos – labai apgalvotas mūsų žingsnis. Neabejotinai norėsime ir toliau tokiu būdu kartą per metus padėkoti tiems, kurie to nusipelnė.“

Toliau buvo teikiamos LMA vardinės Simono Daukanto (istorija), Vlado Lašo (medicina), Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai) ir Povilo Matulionio (miškotyra) premijos. Vertinimo komisijų primininkai – akademikai Vytautas Nekrošius, Aurelija Žvirblienė, Jūratė Kriauciūnienė ir Vidmantas Stanys – pristatė premijų laureatus, kuriems LMA prezidentas įteikė diplomus.

Simono Daukanto (istorija) premijos laureatu tapo Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) prof. dr. Saulius Pivoras už monografiją „Virtus Lituana. Politinė mintis Simono Daukanto istoriografijoje“. Laureatas padėkos kalboje pabrėžė, kad monografijoje norėjo šiandienine kalba perteikti, ką iš tikro S. Daukantas norėjo pasakyti potekstėje. Ypač analizuojant jo politines idėjas. Paaiškėjo, kad tai yra aukšto tarptautinio lygio politinės mintys.

Vlado Lašo (medicina) premijos laureatė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) profesorė akad. Vilmantė Borutaitė įvertinta už darbų ciklą „Mitochondrijų funkcijos ir jų sąsajos su sveikata ir širdies bei smegenų patologijomis“. Laureatė sakė, kad dirba fundamentinės medicinos srityje. Ji tiria ląstelės mirties mechanizmus. Pastaraisiais metais jų grupė ieško neuronų žūties priežasčių. Paaiškėjo, kad mitochondrijos yra ne tik ląstelių jėgainės, jos reguliuoja ir ląstelės mirties procesus. Grupės tyrimai patvirtino, jog mitochon-

drijos gali reguliuoti ląstelių mirtį širdies ir smegenų audiniuose. Ji atrado, kad vaistai nuo diabeto gali veikti mitochondrijas ir taip apsaugoti smegenų ląsteles, kai ištinka insultas.

Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai) premijos laureatu tapo akad. Robert Mokrik už darbų ciklą „Baltijos sedimentacijos baseino požeminės hidrosferos formavimosi paleohidrologinių rekonstrukcijų modeliai“. Padėkos kalboje jis pažymėjo, kad reikėjo 2 mlrd. metų, kol Žemėje atsirado hidrosfera. Ir nuramino susirinkusiuosius teigdamas, kad vandenų kiekis net klimatui kintant neturėtų iš esmės kisti.

Povilo Matulionio (miškotyra) premijos laureatai – akad. Darius Danusevičius ir dr. Virgilijus Baliuckas už mokslo darbą „Paprastojo ąžuolo (*Quercus robur* L.) evoliucinė kilmė Lietuvoje“. Jų dėka žinome, kaip į Lietuvą atkeliavo ąžuolas. Laureatai sakė, kad genetiškai tiriant ąžuolus senolius, jie atrado ištisą šių medžių pasaulį. Jie verti mūsų ypatingo dėmesio, nes turime tik kelis procentus išlikusių ąžuolų. Tyrėjai nori pradėti ąžuolų ir jų genetinės įvairovės atkūrimo programą. Genetinė analizė liudija, kad Lietuvos ąžuolynai atkeliavo iš Italijos, Balkanų ir kitur.

Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso nugalėtojus paskelbė ir diplomus bei pagyrimo raštus jiems įteikė LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius ir prezidentas Jūras Banys. Humanitarinių ir socialinių mokslų kryptyse diplomai įteikti dr. Remigijui Jokubauskui (MRU) ir dr.

Modestai Morkevičiūtei (VDU). Pagyrimo raštas įteiktas dr. Muhammadui Faraz Mubarakui (KTU). Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų kryptyse – dr. Pauliui Mackoniui ir dokt. Augustinui Petrulėnui (FTMC) bei dr. Julijai Grigorjevaitei (VU). Pagyrimo raštas įteiktas dokt. Šarūnei Daškevičiūtei-Gegužienei (KTU). Biologijos, medicinos ir geomokslų kryptyse įvertintos dr. Živilė Jurgelėnė (GTC) ir dr. Mélanie Yvonne Ludivine Duc (GTC). Žemės ūkio ir miškų mokslų kryptyse premijas pelnė dr. Monika Toleikienė (LAMMC) ir dr. Sigita Janavičienė (LAMMC). Pagyrimo raštas įteiktas dr. Kristinai Bunevičienei (LAMMC). Technikos mokslų kryptyse įvertinti dr. Dovydas Blaževičius (KTU) ir dr. Julita Šarko (VGTU). Pagyrimo raštas įteiktas dr. Nabeel Maqsood (KTU).

Paskui buvo apdovanoti Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso nugalėtojai. Humanitarinių ir socialinių mokslų kryptyse jais tapo magistrantas Kostas Gružas (VU), dokt. Deimantė Aidukaitė-Mikelionienė (VU), doktorantė Dovilė Gervytė (VU), dokt. Simonas Baliukonis (VU), magistrantė Meda Baranauskaitė (MRU). Pagyrimo raštai įteikti magistrei Gitanai Baležentienei (VDU Švietimo akademija) ir dokt. Ugnei Jurkutei (KTU). Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų kryptyse apdovanoti magistrantė Diana Vištorskaja (VU) ir magistrantas Domantas Burba (VU). Biologijos, medicinos ir geomokslų kryptyse apdovanojimą pelnė magistras Džiugas Jurgutis (Nacionalinis vėžio institutas), magistrė Deimantė Tilindė (LSMU), magistrė

Kristina Marcinkevičiūtė (VU). Žemės ūkio ir miškų mokslų kryptyse apdovanojimais įteikti bakalauro studijų studentui Ugniui Ginelevičiui (VDU Žemės ūkio akademija), magistrui Jonui Balčiūnui (VDU Žemės ūkio akademija), magistrui Žygimantui Nekiui (VDU Žemės ūkio akademija). Technikos mokslų kryptyse – magistrantui Lukui Kuzmai (VU), magistrantui Domantui Vizbarui (VU). Pagyrimo raštas įteiktas magistrei Otilijai Vonžudaitei (VDU). LMA Teodoro Grotuso fondo stipendijos pažymėjimą fondo pirmininkas akad. Aivaras Kareiva įteikė FTMC doktorantei Eglei Ežerskytei.

Toliau LMA prezidentas J. Banys į tribūną pakvietė VLKK pirmininkę dr. Violetą Meiliūnaitę, kuri paskelbė VLKK apdovanojimus už taisyklingiausią ir stiltingiausią lietuvių kalba parašytus 2023 m. LMA konkursams teiktus mokslo darbus. Laureatais tapo Simonas Baliukonis (VU) už darbą „Monada ir Diada Ksenokrato filosofijoje“ ir Aušra Česnulevičienė (VDU) už darbą „Meninės sklaidos projektas „Čiurlioniai: gyvenimas muzikoje“.

Kaip sakė V. Meiliūnaitė, Kalbos komisija vertina, kokia kalba mokslininkai dėstys, kokį pavyzdį rodys studentams. Todėl netgi truputį „sukčiauja“, nes teikdami apdovanojimus žiūri į juos kaip į investiciją. Taip tarsi ragindami laureatus tą pačią puikią lietuvių kalbą perduoti studentams.

Pasibaigus apdovanojimų maratonui, LMA prezidentas J. Banys pristatė Lietuvos mokslų akademijos 2023 metų veiklos ataskaitą. Jis pabrėžė, kad per metus kartu su partneriais organizuoti 156 renginiai.

Dirbama, kad politikų sprendimai būtų kuo dažniau pagrįsti mokslu. Pasirašytos sutartys su Berlyno-Brandenburgo mokslų akademija, bendradarbiavimo sutartis su Kazachstano Respublikos nacionaline mokslų akademija, su Albanijos mokslų akademija. Paskelbtos septynios rezolucijos. Žurnale „IQ“ ir portale www.alfa.lt nuolat skelbiami LMA akademikų straipsniai visuomenei. Aktyviai ir sėkmingai veikia LMA Jaunosios akademijos nariai, kurie jau pelno tarptautinius apdovanojimus. LMAJA pasirašė Akademinės laisvės chartiją su kitomis jaunosiomis akademijomis, rengia tarptautines konferencijas. Galima paminėti, kad LMA lankėsi Seimo Ateities komiteto nariai, kurie diskutavo apie dirbtinį intelektą. Organizuota konferencija Sąjūdžio įkūrimo 35-mečiui paminėti, vyko daug kitų renginių.

Susirinkimo pabaigoje buvo balsuojama dėl LMA 2023 m. veiklos ataskaitos, biudžetinių lėšų panaudojimo ataskaitos, tvirtinama 2024 m. biudžetinių išlaidų sąmata. Bendru sutarimu buvo priimtas nutarimas Nr. 1 dėl LMA veiklos ir biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2023 m., taip pat priimtas nutarimas Nr. 2 dėl LMA vykdomos programos „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ 2024 m. sąmatos. Tada viceprezidentas Z. Dabkevičius pasiūlė, vadovaujantis LR valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymu (su pakeitimais) ir LMA statuto 35.12 punktu, kad Mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas iš

naujo nustatytų atlyginimo koeficientą LMA prezidentui. Bendru sutarimu buvo priimtas nutarimas Nr. 3.

BIRŽELIO 20 D. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas, skirtas mokslo ir verslo bendradarbiavimui. Renginio pradžioje dalyviai tylos minute pagerbė akademikų Vyto Antano Tamošiūno ir Algirdo Skirkevičiaus atminimą. LMA atminimo medaliais buvo apdovanoti akademikai Arvydas Vytautas Povilaitis, Darius Danusevičius ir Grasilda Blažienė. Jubiliejų proga pasveikinti akademikai Valdas Stanislovas Laurinavičius (75), Česlovas Venclovas (60) ir Domas Kaunas (75).

Renginį pratęsė du pranešimai. Pirmąjį, skirtą Lietuvos ir Taivano mokslo ir verslo bendradarbiavimui, parengė Taivaniečių atstovybės Lietuvoje Mokslo ir technologijų skyriaus direktorius Da-Čuan Čengas (Da-Chuan Cheng). Įžangoje LMA prezidentas J. Banys priminė susirinkusiesiems, kad Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimas su Taivano mokslininkais vyksta jau keliolika metų. Akademikai A. P. Piskarskas, B. Juodka ir kiti lankėsi Taivane prieš porą dešimtmečių, ir tai leido pradėti pirmąjį bendrą projektą, kuris tęsėsi bene 20 metų. Biotechnologai, lazerių fizikai šiuo metu aktyviai darbuojasi, keičiasi žiniomis. J. Banys domėjosi, kaip šį procesą vertina Taivano atstovai.

Da-Čuan Čengas kalbėjo, kad jis atsaikingas už bendradarbiavimo tarp dviejų valstybių skatinimą. Trinaris bendradarbiavimas (kartu su latviais) vyksta nuo 2000 metų. Dabar įgyvendinami ir dvi-

pusiai projektai tarp Lietuvos ir Taivano mokslininkų. Kasmet finansuojami keturi nauji projektai. 2023 m. Lietuvos delegacija (J. Banys, Z. Dabkevičius, LMT pirmininkas Gintaras Valinčius ir kt.) lankėsi Taivane. Jie apžiūrėjo mokslo parkus, aplankė puslaidininkų konstravimo ir gamybos įmonę „Macronix“ – antrą didžiausią elektronikos automobiliams tiekėją pasaulyje. Lietuvos lazerių mokslininkai praėjusią vasarą lankėsi Nacionaliniame Sun Jatseno (Sun Yat-sen) universitete (NSYSU), dalyvavo lazerinių technologijų simpoziume, G. Valinčius – Taivano mokslų akademijoje „Academia Sinica“. Rugsėjį pasirašyta sutartis tarp LMT ir Nacionalinės mokslo ir technologijų tarybos (NSTC) turėtų užtikrinti, kad kasmet bus finansuojama iki 10 mokslo projektų ir dvi konferencijos. Buvo paskelbti kvietimai teikti paraiškas. Laukiama projektų biotechnologijų, lazerių mokslo srityse. Mokslo ir technologijų temų sąrašas ateityje gali plėstis. Numatyta 2024 m. spalį surengti dvi konferencijas – biomedicinos Ilano mieste Taivane ir lazerinių technologijų Vilniuje. Kalbėdamas apie sėkmės istorijas pranešėjas pateikė pavyzdį, kad šiuo metu Taivanas kasmet eksportuoja lustų už 184 mlrd. dolerių (tai sudaro net ketvirtadalį šalies BVP). Šios sėkmės pagrindas – ne tik minėta „Macronix“, bet visų pirma pasaulyje dominuojanti TSMC (Taivano puslaidininkų tyrimų ir gamybos įmonė). Ši įmonė – tai valstybės projektas. Tačiau puslaidininkinių lustų pramonė gimė ne staiga. Abiejų įmonių vadovai studijavo ir 30 metų dirbo JAV. Grįžę į tėvynę ir pasikvietę tėvynainių jie žinias

pritaikė Taivane. TSMC rėmė vyriausybė, o „Macronix“ – privati bendrovė. Pranešėjas pabrėžė, kad Lietuvos mokslininkai irgi turi unikalių kompetencijų. Jie vystomas lazerines technologijas išradingai derina su naujausiomis puslaidininkų gamybos technologijomis (giliaja ultravioletine arba ekstremaliąja ultravioletine litografijomis).

Renginio pabaigoje susirinkusieji išgirdo Kauno miesto savivaldybės Investicijų ir projektų skyriaus vedėjos Aistės Lukaševičiūtės mintis apie LMA inicijuoto mokslo populiarinimo centro „Mokslo sala“ projekto vykdymo eigą, ekspozicijos įrengimą. Jos teigimu, 2014 m. parengtą Mokslo muziejaus (centro) galimybių studiją, kurią finansavo Švietimo ir mokslo ministerija, Kauno savivaldybės darbuotojai surado „Google“ paieškos sistemoje ir tai paskatino juos dalyvauti konkurse. Konkurencinę kovą prieš Vilnių, kurio savivaldybė siūlė mokslo muziejui pritaikyti Vilniaus planetariumą, laimėjo Kaunas, pasiūlęs išskirtinę vietą – Nemuno salą.

Kaip sakė A. Lukaševičiūtė, „Mokslo salos“ kūrėjai ir operatoriai per metus tikisi sulaukti apie 230 tūkst. lankytojų. Tikslinė auditorija – 7–14 metų vaikai. Ekspozicijos kuriamos taip, kad skatintų lankytojus suprasti pasaulyje vykstančius technologinius ir socialinius pokyčius. Nuolatinėje ekspozicijoje bus 140 eksponatų (atspindinčių septynias temas) ir vaikams skirta erdvė. Ekspozicijos pagrindas – patirtimi grįstas, suprantamas mokslas, pristatomas skirtingoms tikslinėms grupėms. Bus skatinama susimąstyti apie poveikį aplinkai, suvokti, kaip mokslas gali padėti spręsti

įvairias socialines, etines, technologines ar sveikatos problemas. Ekspozicija konstruojama atsižvelgiant į darnaus vystymosi tikslus. „Mokslo saloje“ bus ir Virtualių projekcijų erdvė (planetariumas), kur bus galima „gyvai“ programuoti kelionę kosmosu. Veiks keturios STEAM laboratorijos. Norima, kad „Mokslo sala“ taptų mokslo namais.

SPALIO 1 D. vykusiame LMA narių visuotiniame susirinkime dalyvavo LMA nariai, kviestiniai pranešėjai, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso laureatai. Pradžioje LMA prezidentas J. Banys 60-mečio proga pasveikino akad. Audrių Beinorių – vieną aktyviausiai besireiškiančių Lietuvos filosofijos, kultūros tyrėjų, religijotyrininką, indologą ir budizmo tradicijų žinovą.

Susirinkimą pratęsė jaunųjų mokslininkų apdovanojimų ceremonija. LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius perskaitė konkurso laureatų pavardes, LMA prezidentas įteikė stipendijų pažymėjimus. LMA prezidiumo 2024 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. 25 buvo paskirta penkiolika 2024–2025 metų LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų. Humanitarinių ir socialinių mokslų srityje įvertinti dr. Simas Čelutka, dr. Modesta Morkevičiūtė, dr. Tadas Snuviškis. Gamtos, medicinos ir sveikatos, žemės ūkio ir technologijos mokslų srityse stipendijos skirtos dr. Oleksandrui Bezvikonnyi, dr. Julijai Grigorjevaitei, dr. Juozui Grigui, dr. Laurai Jūrienei, dr. Artiomui Magomedovui, dr. Jūratei Skerniškytei, dr. Linui Stripiniui,

dr. Juditai Škuldeckei, dr. Ilonai Uzielienei, dr. Dorotėjai Vaitiekūnaitei, dr. Alvitai Vilkevičiūtei ir dr. Andriui Žemaičiui.

Toliau LMA prezidentas J. Banys pristatė kandidatams į laisvas LMA tikrųjų narių vietas reikalavimų ir vertinimo kriterijų, tvirtintų LMA narių visuotiniame susirinkime 2012 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 2, siūlomus keitimus. Balsuojant atvirai buvo priimtas nutarimas Nr. 1.

LMA prezidentas J. Banys pristatė LMA prezidiumo 2024 m. rugpjūčio 27 d. nutarimą Nr. 21 dėl LMA tikrųjų narių laisvų vietų. Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas nutarė, remiantis LMA mokslų skyrių siūlymais, paskirstyti LMA tikrųjų narių laisvas vietas pagal šias specialybes ir siūlyti tvirtinti LMA narių visuotiniam susirinkimui – Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje: filosofija – 1 vieta, kalbotyra – 1 vieta, komunikacija – 1 vieta, menotyra (muzikologija) – 1 vieta. Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje: chemija – 1 vieta, matematika – 1 vieta, fizika – 1 vieta. Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje: zoologija – 1 vieta, biochemija – 1 vieta, medicina – 2 vietos, fizinė geografija – 1 vieta. Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje: veterinarija – 1 vieta, miškotyra – 1 vieta. Technikos mokslų skyriuje: medžiagų inžinerija – 1 vieta, statybos inžinerija – 1 vieta, elektronika ir matavimų inžinerija – 1 vieta, aplinkos inžinerija – 1 vieta. Dėl LMA tikrųjų narių laisvų vietų ir jų paskirstymo balsavus atvirai, priimtas nutarimas Nr. 2.

Po šių balsavimų skaityti trys pranešimai, skirti dirbtinio intelekto (DI) temai.

J. Banys pažymėjo, kad dabar DI yra bene labiausiai svarstoma, aktualiausia tema. Ji neišvengiamai ir iš esmės keis mūsų gyvenimą, ekonomiką, mokslą ir kitas sritis. Prezidentas priminė, kad LMA kartu su Taivano mokslų akademija pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Šios šalies mokslininkai jau prieš ketverius metus pradėjo darbuotis kvantinės kompiuterijos srityje. Lietuva vėluoja, bet tikėtina, kad pasivys pasaulį. Po šio trumpo komentaro J. Banys pakvietė išklausti pirmąjį, akad. Olgos Kurasovos, pranešimą „Dirbtinio intelekto vystymosi tendencijos“. Yra trys DI tipai: siaurasis dirbtinis, bendrasis dirbtinis intelektas ir dirbtinis superintelektas. DI pradžia laikytini 1950 m. Didžiausias proveržis įvyko 2022 m., kai ėmė veikti pokalbių robotas „ChatGPT“. DI šiuo metu taikomas sprendžiant kompiuterinės regos, skaitinių duomenų analizės, natūralios kalbos apdorojimo, robotų valdymo uždavinius. Medicinoje DI pagerina ligų diagnostiką, personalizuoja ligų gydymą, pagreitina genų inžinerijos vystymąsi ir pan. Pranešėja pateikė ir konkrečių pavyzdžių. Ji kartu su akad. Gintautu Dzemyda vykdo projektą „Kasos vėžio identifikavimas kompiuterinės tomografijos vaizduose“. Kad diagnostika būtų kuo geresnė, naudojamas pusiau prižiūrimas mokymasis. Tačiau DI tyrimų srityje sunku konkuruoti su globaliomis bendrovėmis. 2023 m. įmonės „Meta AI“ mokslininkai sukūrė naują modelį, efektyviai atpažįstantį įvairius duomenis. Norint pagerinti medikų pasitikėjimą DI analizės rezultatais, vystoma svarbi tema – DI modelių

paaškinamumas. Norima, kad specialistai suprastų, kaip DI priima sprendimus arba atpažįsta medicininius vaizdus. Kitas O. Kurasovos su G. Dzemyda atliekamas tyrimas skirtas DI saugumui gerinti.

Pranešėja pabrėžė, kad Europos Komisija mano, jog DI pagreitina mokslo pažangą. Pavyzdžiui, veikia pokalbių robotai mokslui. Lietuvoje situacija nėra gera – Europoje dar atsilieka pagal DI tyrėjų skaičių. Įdomu, kad pasaulyje šioje tyrimų srityje dominuoja pramonė, sukūrusi 51 mašininio mokymosi modelį, o tik 15 – akademinė bendruomenė. Be abejo, DI algoritmai gali būti naudojami ir melagienoms generuoti arba mokslo tyrimų duomenims klastoti. Štai sukurtas „DI mokslininkas“ jau sėkmingai planuoja ir atlieka tyrimus, o jo parašyti straipsniai sunkiai atskiriami nuo žmonių mokslo produkcijos. Todėl svarbu, kad sukurti metodai ir algoritmai būtų naudojami etiška.

Svečias iš UAB „Neurotechnology“ Vytas Mulevičius papasakojo, kaip jų įmonėje taikomas dirbtinis intelektas. Jie kuria biometrines technologijas, vysto neuronų tinklus. Kompiuterinė rega, biometrija yra pagrindinis veiklos akcentas. Taip pat ir tekstų analizė, naudojant DI. Jų specialistai kuria algoritmus smegenų-kompiuterių sąsajoms. Ir sistemas, kurios patikimai identifikuoja žmones. Tokios biometrinės sistemos naudojamos rinkimams keliose Afrikos šalyse. Pirštų atpažinimo algoritmų kūrimo srityje „Neurotechnology“ šiuo metu pirmauja pasaulyje. Jie vykdo tokius projektus

kaip UIDAI Indijoje – didžiausią biometrijos projektą pasaulyje; Ganoje, Kongo Demokratinėje Respublikoje, Liberijos rinkimuose naudojama bendrovėje sukurta veido ir pirštų atspaudų biometrika. Ukrainoje irgi bus suregistruota 30 mln. žmonių, naudojant šį metodą. Pastaruoju metu „Neurotechnology“ vysto atvirojo kodo didįjį kalbos modelį (LLM) lietuvių kalbai, kuria pokalbių robotus.

Trečiasis svečias fondo „INVL Technology“ vadovas Kazimieras Tonkūnas pranešime „Investicijos į IT verslą – efektyvumas ir nauda šaliai“ kalbėjo apie veiklos strategiją, naudojant įvairias priemones: vystant įsigytas verslo bendroves, skatinant pumpurinių įmonių atsiradimą ir pan. Verslo pumpuravimas gana rizikingas – išgyvena tik trečdalis tokių įmonių. Kalbėjo apie sėkmingai pasirinktas strategines kryptis: kibernetinę saugą ir superkompiuterius, kosmosą ir palydovus, taip pat dirbtinį intelektą. Įsigiję bendroves, „INVL Technology“ jas vysto kaip akcininkai, skatindami jų bendravimą su mokslininkais. Pranešėjo žodžiais, taip pakeliamas organizacijos intelekto koeficientas. Jie stengiasi būti arti mokslo, todėl remia jaunųjų mokslininkų konferencijas, skiria kelias stipendijas jauniesiems mokslininkams. Fondas prisidėjo, kad būtų įsteigta kvantinių technologijų asociacija kartu su Fizinių ir technologijos mokslų centru. Toks verslo formatas duoda nemažai įvairios naudos ir Lietuvai. Pavyzdžiui, kibernetinio saugumo srityje Lietuva dabar yra pažangiausių šalių dešimtuose.

GRUODŽIO 17 D. įvyko iškilmingas LMA narių visuotinis susirinkimas, kuriame dalyvavo ne tik akademijos nariai, bet ir svečiai: Kauno miesto savivaldybės vicemeras Tomas Jarusevičius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Eglė Andriuškienė, savivaldybės Švietimo skyriaus vedėja Ona Gucevičienė, Kauno miesto mokslo premijų laureatai, nauji LMA Jaunosios akademijos nariai ir alumnai.

Renginio pradžioje LMA prezidentas J. Banys apžvelgė besibaigiančius metus. Naujosios Vyriausybės programoje yra numatyta didinti institucijų, tokių kaip LMA, Lietuvos mokslo taryba, įtaką, formuojant valstybės politiką. Tai puiki proga pasidalyti savo kompetencijomis valstybės labui. Prezidentas taip pat pažymėjo, kad LMA 2024-aisiais organizavo Baltijos šalių „Moterys moksle“ apdovanojimus, glaudžiau bendraujama su LR prezidentūra. Akademija aktyviai dalyvavo ir tarptautinių organizacijų, tokių kaip ALLEA, EASAC veikloje. Buvo atnaujintos sutartys su Vengrijos, Čekijos mokslų akademijomis. Kaune gruodį atidarytas mokslo muziejus „Mokslo sala“, prie kurios atsiradimo reikšmingai prisidėjo LMA, prieš dešimt metų parengusi tokio mokslo muziejaus galimybių studiją.

LMA prezidiumas ir mokslų skyrių nariai sveikino LMA atminimo medaliais įvertintus akademikus Jūratę Kriauciūnienę ir Virginijų Šikšnį. LMA prezidentas J. Banys ir Lietuvos Ignoto Domeikos draugijos prezidentas akad. Algimantas Grigelis įteikė du Ignoto Domeikos atminimo medalius.

Akademikė Aurelija Žvirblienė įvertinta už išskirtinius pasiekimus biotechnologijų moksle, už lyderystę imunologijos tyrimų kryptyse, aktyvią švietėjišką ir visuomeninę veiklą, pažymėtą asmeniniu indėliu suvaldant COVID-19 pandemiją. Akad. Valdemaras Razumas – už tarptautinio lygio pasiekimus fizikinės chemijos moksle, nuoseklią fermentų inžinerijos, biochemijos ir bioelektrochemijos plėtotę, lyderystę vadovaujant valstybinių mokslo institucijų ir Lietuvos mokslų akademijos reformoms, už produktyvią veiklą Lietuvos mokslo ir aukštojo mokslo valdymo srityje, už žymų įnašą, atstovaujant Lietuvai Europos Komisijos mokslo struktūrose. Akad. V. Razumui taip pat įteiktas ir Baltijos šalių mokslų akademijų skirtas medalis.

Renginyje buvo pagerbti 2024 m. Kauno miesto mokslo premijos laureatai. Vertinimo komisijos pirmininkas akad. Gintautas Dzemyda paskelbė komisijos siūlymą humanitarinių ir socialinių mokslų srityje premiją skirti Vytauto Didžiojo universiteto doc. dr. Liudui Glemžai, vykdančiam Lietuvos miestų istorinius tarpdalykinius tyrimus. Fizinių, biomedicinos, žemės ūkio ar technologijos mokslų srityje įvertinta Lietuvos sveikatos mokslų universiteto prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė už tyrimus biomedicinos srityje. Premijas laureatams įteikė Kauno m. vicemeras T. Jarusevičius kartu su akad. J. Baniu.

Jau septintą kartą buvo išrinkta dešimt LMA Jaunosios akademijos (LMAJA) narių. Humanitarinių ir socialinių mokslų srityse jais tapo dr. Meda Andrijauskienė

(KTU) ir dr. Akvilė Naudžiūnienė (VU); matematikos, fizikos ir chemijos mokslų srityje – dr. Justina Gaidukevič (VU) ir dr. Rokas Kondrotas (FTMC); biologijos, medicinos ir geomokslų srityje – dr. Augustinas Baušys (VU) ir dr. Šarūnas Skuodis (VILNIUS TECH); žemės ūkio mokslų srityje – dr. Vilma Naujokienė (VDU) ir dr. Paulina Štreimikytė (LAMMC); technikos mokslų srityje – dr. Tadas Kaliatka (LEI) ir dr. Judita Škuldeckė (VILNIUS TECH).

Dešimt LMAJA narių, išrinktų 2020 m., jau baigia savo kadenciją. Todėl už indėlį į LMAJA veiklą, atstovaujant Lietuvos jaunųjų mokslininkų interesams, telkiant mokslininkus kūrybinei, mokslinei ir ekspertinei veiklai, keliant mokslo prestižą ir kuriant pažangią Lietuvą, LMA prezidiumo padėkas iš LMA prezidento ir LMA viceprezidento rankų gavo dr. Vidas Lekavičius, dr. Paulina Želvienė (ir už sėkmingą darbą Jaunojoje akademijoje einant biuro narės pareigas), dr. Jonas Jankauskas, dr. Linas Minkevičius, dr. Andrius Remeikis, dr. Vacis Tatarūnas, dr. Vita Lėlė, dr. Viktorija Vaštakaitė-Kairienė (ir už sėkmingą darbą Jaunojoje akademijoje einant vicepirmininkės pareigas), dr. Vitalij Novickij ir dr. Tomas Tamulevičius.

Ateities biomedicinos fondo (ABF) valdybos pirmininkė dr. Eglė Radzevičienė pranešė susirinkusiesiems apie Lietuvos mokslų akademijos ir ABF premijų jauniesiems medicinos, sveikatos ir gyvybės mokslų krypties mokslininkams steigimą, apie fondo veiklą. Tai personalizuotos medicinos tyrimų srityje besispecializuojantis fondas Lietuvoje. Bendra dotacijos

2024 m. pirmą kartą paskelbti Vilniaus miesto mokslininkų premijų laureatai. Jais tapo akademikai Rūta Janonienė ir Česlovas Venclovas. Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banyš, akad. Č. Venclovas, Vilniaus miesto vicemerė Simona Bieliūnė, akad. R. Janonienė ir LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius. 2024 03 26.

↓ 2024 m. Kauno miesto mokslo premijos laureatė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė (antra iš dešinės). 2024 12 17.

Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas. 2024 10 01.

- ↓ Iš kairės: Kauno miesto vicemeras Tomas Jarusevičius, 2024 m. Kauno miesto mokslo premijos laureatas doc. dr. Liudas Glemža ir Kauno m. savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Eglė Andriuškienė. 2024 12 17.

suma siekia 15 mln. eurų. Prie fondo veikia patarėjų taryba, tarp kurios narių yra ir Kauno miesto mokslo premijos laureatė V. Lesauskaitė. Fondą įsteigė akad. Eugenijus Arvydas Janulaitis – moderniosios biotechnologijos pradininkas Lietuvoje. Kitas dalininkas – chemikas prof. Viktoras Butkus. Fondo paramos formos gan įvairios: finansuojami mokslo tyrimai, aukštos kompetencijos mokslininkų įdarbinimas Lietuvoje, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose, stažuotės išlaidos, lektorių vizitai Lietuvoje. Taip pat teikiama parama studijų programoms rengti ir kt. Iki šiol buvo suteikta 1,5 mln. eurų parama prof. Artūro Petronio sugrįžimui į Lietuvą ir jo atliekamiems chronoepigenetikos tyrimams; 800 tūkst. eurų skirta projektams personalizuotos medicinos srityje, skirta parama tarptautinei VU Medicinos fakulteto transliacinės medicinos konferencijai ir t. t. Nuspręsta kartu su LMA įsteigti dvi premijas jauniems mokslininkams. ABF direktorė E. Vaiginienė pakvietė susirinkusiuosius dalytis idėjomis, vertomis fondo finansinės paramos. Tada LMA prezidentas J. Banys ir ABF direktorė E. Vaiginienė pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

Akad. Romas Lazutka skaitė pranešimą „Lietuvos ekonomikos pasiekimai ir iššūkiai naujai Vyriausybei“. Jo manymu, pastarasis dešimtmetis buvo Lietuvos ekonomikos aukso amžius. Dabar gyvename kaip švedai 1990 metais. Deja, problemų netrūksta. Auga pajamų nelygybė. Valstybės finansavimui stinga lėšų. Puiku, kad ekonomika auga sparčiau, nei vidutiniškai lėtųjų ir turtingųjų europie-

čių grupėje. Kita vertus, nesunku vyti šalis, kurios beveik nebėga. Kitas geras ženklas – per pastaruosius 30 metų algos Lietuvoje augo 250 proc. Bet augimas buvo iš labai gilių „duobės“. Nepaisant to, šiuo metu kainos Lietuvoje daug kur prilygsta ES vidurkiui, o vidutinis atlyginimas vis dar kur kas mažesnis. Pagal Džini (Gini) koeficientą Lietuvoje fiksuojama didelė pajamų nelygybė. Panašiai kaip Jungtinėje Karalystėje, Meksikoje, Turkijoje, JAV, Kosta Rikoje, Čilėje. Dar viena negera tendencija: pagyvenusių žmonių pajamos mūsų šalyje labai menkos (trečdaliu mažesnės už ES vidurkį), pensininkų skurdo rizika labai aukšta. Visuomenės gerovė laikosi ant trijų socialinės politikos banginių: sveikatos apsaugos, švietimo, socialinės apsaugos. Tačiau joms labai stinga lėšų. Kuo visuomenė labiau civilizuota, tuo šios sritys svarbesnės. Taip pat ir Lietuvos centrinės valdžios biudžetas yra deficitinis. Per mažai surenkama mokesčių tiems trims banginiams. Todėl valdžios sektoriaus skolos finansavimas tampa vis brangesnis. Įdomu, ar naujoji Vyriausybė ryšis apmokestinti daugiau uždirbančiuosius? Ar remsis Pasaulio banko mikrostimuliacijos rezultatais? „Mokesčiai yra tai, ką mokame civilizuotos visuomenės vardan“, – reziümavo akademikas.

Renginio pabaigoje muzikinę programą „Skamba Kalėdų varpeliai“ atliko Vilniaus „Ąžuoliuko“ muzikos mokyklos berniukų choras. Baigdamas susirinkimą LMA prezidentas palinkėjo gražių švenčių. Ir perdavė Ukrainos mokslų akademijos prezidento padėką už akademikų skirtą paramą.

Prezidiumo ir prezidento veikla

PREZIDIUMO VEIKLA

**2024 m. LMA prezidiumas
posėdžiavo 17 kartų, priėmė
44 nutarimus, svarstė
įvairiausių klausimus,
susijusius su LMA veikla.**

Metų pradžioje buvo įvertintos 2023 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių, LMA Jaunosios akademijos, LMA fondų ir komisijų, LMA Vrublevskių bibliotekos veiklos ataskaitos, patvirtinti 2024 m. darbo planai. Patvirtinti LMA 2023 m. vardinių premijų – Simono Daukanto (istorija), Albino Rimkos (ekonomika), Vlado Lašo (medicina), Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai), Povilo Matulionio (miškotyra) – konkursų nugalėtojai, skirtos 2023 m. premijos 10-čiai Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso nugalėtojams, taip pat 4 LMA pagyrimo raštai konkurso dalyviams bei skirtos 2023 m. premijos 15-ai LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso nugalėtojams ir 3 LMA pagyrimo raštai konkurso dalyviams.

Kovo 14 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtinta 2024 m. kovo 26 d. ataskaitinio LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė, priimtas sprendimas

stabdyti informacinio leidinio „Lietuvos mokslų akademijos žinios“ leidimą, diskutuota dėl LMA, Lenkijos mokslų akademijos Politikos tyrimų instituto Trijų jūrų iniciatyvos tyrimų centro bei Lodzės universiteto 2024 m. balandžio 10 d. organizuojamos tarptautinės mokslinės konferencijos „Trijų jūrų iniciatyva: viena koncepcija, skirtingi požiūriai?“.

Balandžio mėn. LMA prezidiumo posėdžiuose buvo patikslinti LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso nuostatai, paskelbti 2024 m. Lietuvos Respublikos prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinių stipendijų bei LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursai, priimtas sprendimas dėl bendradarbiavimo su Vilniaus miesto savivaldybe dėl Vilniaus miesto mokslininkų premijos įsteigimo ir patvirtinti Vilniaus miesto mokslininkų premijos skyrimo nuostatai. Patvirtinta 2024 m. birželio 20 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė ir pasiūlyta atnaujinti kandidatams į laisvas Lietuvos mokslų akademijos tikrųjų narių vietas keliamus reikalavimus ir vertinimo kriterijus, pritarta LMA ir Moldovos

mokslų akademijos mokslinio bendradarbiavimo sutarčiai.

Gegužės mėn. posėdžiuose pateikta informacija apie gautą švietimo, mokslo ir sporto viceministro Justo Nugaro kreipimąsi dėl LMA ir Medardo Čoboto trečiojo amžiaus universiteto bendradarbiavimo sutarties pasirašymo tarpininkaujant LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, patvirtintos LMA mokslų skyriuose sudarytos atrankos komisijos LR prezidentų vardinių stipendijų konkursui teiktoms paraiškoms bei komisijos LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursui teiktoms paraiškoms vertinti. LMA prezidiumo nariai buvo informuoti, kad pradėtas Baltijos stipendijų konkurso „Moterims moksle“, kurį rengia trys Baltijos šalių mokslų akademijos kartu su nacionalinėmis UNESCO komisijomis, dokumentų – memorandumo ir jo priedų (taisyklių) – pasirašymas, buvo pritarta parengtiems dokumentams ir nutarta skelbti konkursą. Patvirtinta kandidatūra Baltijos Asamblėjos apdovanojimui.

2024 m. gegužės 28 d. LMA prezidiumo nariai susitiko su Panevėžio m. savivaldybės vadovais – meru Ryčiu Mykolu Račkausku, vicemerėmis Žibute Gaiveniene ir Loreta Masiliūniene, administracijos direktoriumi Tomu Jukna, Komunikacijos skyriaus vedėja Rūta Karčiauskiene – aptarti tolesnių mokslinių ir kūrybinių bendradarbiavimo galimybių, kurios oficialia sutartimi įformintos 2003 m. Taip pat tą dieną Valstybinių miškų urėdijos Panevėžio medelyne vyko LMA prezidiumo ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis

„Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“, kurio tikslas – susipažinti su Valstybinių miškų urėdijos veikla ir aptarti, kaip efektyvinti mokslinių inovacijų diegimą miškų ūkyje, pradedant nuo miškų atkūrimo ir sodmenų išauginimo sektorius.

Birželio 20 d. LMA prezidiumo nariai priėmė nutarimą teikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui kandidatus Lietuvos Respublikos prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinėms stipendijoms gauti, nutarta skirti stipendijas 2024–2025 m. LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso nugalėtojams – 15 geriausių jaunųjų humanitarinių, socialinių, gamtos, medicinos ir sveikatos, technologijos ir žemės ūkio mokslo sričių mokslininkų. Priimtas sprendimas dėl kandidato teikimo nacionalinei Jono Basanavičiaus premijai gauti bei kandidatų teikimo į Tarptautinės mokslų akademijų sąjungos (IAP) Jaunųjų gydytojų lyderių programą Berlyne, Vokietijoje.

Liepą, rugpjūtį LMA prezidiumo nariai atostogavo, iškilę klausimai buvo sprendžiami darbo tvarka. Rugpjūčio 27 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtinta spalio 1 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė ir priimtas nutarimas, remiantis LMA mokslų skyrių siūlymais, paskirstyti LMA tikrųjų narių laisvas vietas pagal specialybes ir siūlyti tvirtinti LMA narių visuotiniame susirinkime, taip pat buvo pritarta LMA Jaunosios akademijos narių rinkimų skelbimui bei diskutuota

dėl Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsko valsčiaus dienos LMA.

Rugsėjo 24 d. buvo patvirtinta Kauno miesto mokslo premijų konkursui pateiktų paraiškų vertinimo komisija bei konkurso Vilniaus miesto mokslininkų premijai gauti skelbimas bei darbo grafikas.

Spalio mėn. LMA prezidiumo posėdžiuose LMA prezidiumo nariai pritarrė komisijos sprendimui siūlyti Kauno miesto savivaldybei skirti 2024 m. Kauno miesto mokslo premiją: humanitarinių ar socialinių mokslų srityse – istorikui doc. Dr. Liudui Glemžai (VDU) už aktyvią ir kultūriškai inovatyvią mokslinę veiklą Kauno mieste; gamtos, medicinos ir sveikatos, žemės ūkio ar technologijų mokslų srityse – gydytojai patologei prof. habil. dr. Vaivai Lesauskaitei (LSMU) už novatorišką mokslinę idėją ir jos įgyvendinimą Kauno mieste. Taip pat patvirtintos komisijos kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius pateiktoms paraiškoms įvertinti, pateikti kandidatai valstybės apdovanojimams, pateikta informacija apie gautas paraiškas į 2025 m. Lindau Nobelio premijos laureatų susitikimą, skirtą chemijai, priimti nutarimai dėl LMA prezidento ir viceprezidento komandiruočių.

Lapkričio 19 d. LMA prezidiumo posėdyje patvirtintos ekspertų komisijos Vilniaus miesto mokslininkų premijos konkursui pateiktų darbų bei kandidatų į LMA tikruosius narius tinkamumui įvertinti. Patvirtinti LMA ir Ateities biomedicinos fondo premijų jauniesiems medicinos, sveikatos ir gyvybės mokslų kryptių mokslininkams nuostatai ir gruodžio 17 d.

LMA narių visuotinio susirinkimo bei LMA išvažiuojamojo posėdžio darbotvarkės.

Gruodžio mėn. LMA prezidiumo posėdyje priimti nutarimai dėl naujai išrinktų LMAJA narių ir pritarta mokslų skyrių siūlomiems kandidatams į LMA užsienio narius bei patvirtinti ekspertai jų veiklai įvertinti. Taip pat buvo pateikta informacija dėl 2024 m. LMA veiklos ataskaitų formų LMA nariams ir skyriams, patvirtintas 2024 m. LMA veiklos ataskaitų grafikas LMA padaliniams, patvirtinti LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso nuostatų keitimai. Remiantis ekspertų komisijos išvadomis, buvo priimtas nutarimas tvirtinti kandidatų į LMA tikruosius narius sąrašą, patvirtinta LMA Klimato komisijos sudėtis ir nuostatai.

2024 m. priimti nutarimai Lietuvos mokslų akademijos atminimo medaliais apdovanoti prof. Vladimirą Prudnikovą, Latvijos MA tikrąjį narį Andrį Šternbergą (Andris Šternbergs) bei septynis LMA narius. Prezidiumo posėdžiuose LMA prezidentas, viceprezidentas, prezidiumo nariai nuolat pateikdavo žinias iš LRS Švietimo ir mokslo komiteto posėdžių, LR ministerijų ir įstaigų pasitarimų bei tarptautinių organizacijų.

PREZIDENTO VEIKLA

2024 m. LMA prezidentas Jūras Banys daug dėmesio skyrė tarpinstituciniam ir tarptautiniam bendradarbiavimui stiprinti, naujoms iniciatyvoms vystyti ir įgyvendinti.

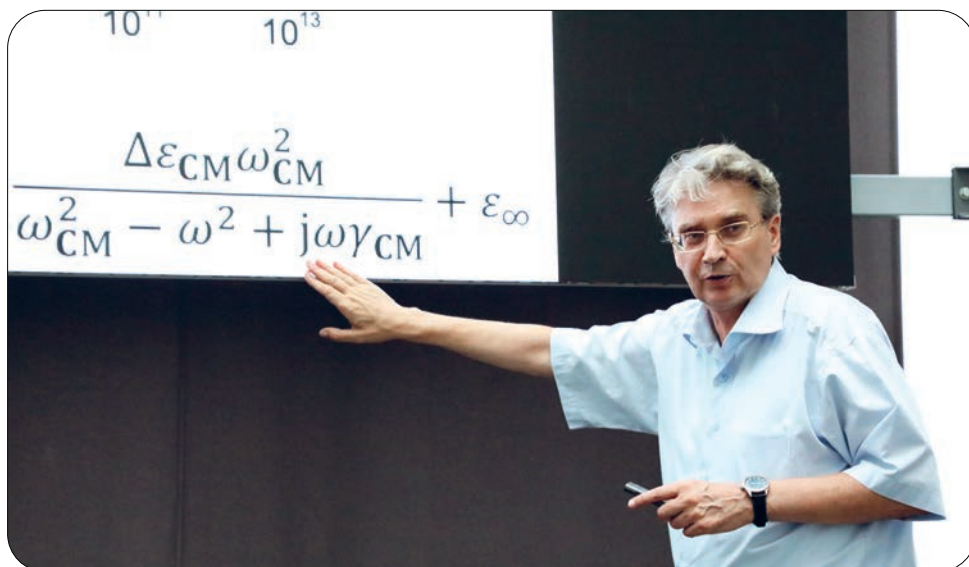
2024 metų Baltijos šalių konkurso „Moterims moksle“ laureačių apdovanojimo ceremonija.
Baltijos šalių mokslų akademijų prezidentai (iš kairės): Latvijos MA prezidentas
Ivaras Kalvinis (Ivars Kalviņš), Lietuvos MA prezidentas Jūras Banys
ir Estijos MA prezidentas Tarmas Somerė (Tarmo Soomere). 2024 11 12.

Informacinis renginys „Lietuvos ir Vokietijos bendradarbiavimo galimybių moksle skatinimas“.

Iš kairės: J. E. Vokietijos Federacinės Respublikos ambasadorius Lietuvoje dr. Kornelijus Cimermanas (Cornelius Zimmermann) ir Lietuvos MA prezidentas Jūras Banys. 2024 05 07.

↓ Kasmetiniai Adolfo Jucio akademiniai skaitymai.
Akademikas Jūras Banys skaito pranešimą. 2024 09 12.

Vasario 9 d., susitikus su LR Prezidento patarėja Jolanta Urbanovič, sutarta, bendradarbiaujant su Lenkijos mokslų akademijos Politikos tyrimų instituto Trijų jūrų iniciatyvos tyrimų centru ir Lodzės universitetu, balandžio 10 d. LMA suorganizuoti tarptautinę mokslinę konferenciją „Trijų jūrų iniciatyva: viena koncepcija, skirtingi požiūriai?“, kuri buvo Vilniuje vykusio Trijų jūrų iniciatyvos aukščiausio lygio susitikimo lydinis renginys.

Susitikus su Lietuvos Respublikos Prezidento vyriausiąja patarėja, Švietimo, mokslo ir kultūros grupės vadove Jolanta Karpavičiene (03-06), Lietuvos Respublikos Prezidento patarėju Sauliumi Olencevičiumi (09-30), taip pat bendraujant kitomis komunikacijos priemonėmis, aptarti aktualūs mokslo klausimai, teikti siūlymai dėl modernios ir patrauklios doktorantūros Lietuvoje.

J. Banys sulaukė valstybės vadovų, ministrų kvietimų į svarbius renginius. J. E. Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos ir ponios Dianos Nausėdienės kvietimu dalyvavo priėmime Lietuvos Respublikos Prezidento antrosios kadencijos inauguracijos proga (07-12). LR Seimo pirmininkės Viktorijos Čmilytės-Nielsen buvo pakviestas į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimą ir Valstybės Nepriklausomybės stipendijos įteikimo ceremoniją (03-11), LR užsienio reikalų ministro Gabrieliaus Landsbergio – į Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių, atstovybių prie tarptautinių organizacijų ir konsulinių įstaigų vadovų metinį susitikimą (07-15) ir kt.

Gegužės 15 d. LMA prezidentui susitikime su LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Nacionalinės trečiojo amžiaus universitetų (TAU) asociacijos atstovais sutarus dėl bendradarbiavimo sąlygų, gegužės 20 d. pasirašyta LMA ir TAU asociacijos bendradarbiavimo sutartis.

Bendraujant su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos atstovais, sutarta įsteigti Vilniaus miesto mokslininkų premiją. Kovo 26 d. ataskaitiniame LMA narių visuotiniame susirinkime paskelbti pirmieji šios premijos laureatai: akademikai Rūta Janonienė ir Česlovas Venclovas.

Po diskusijų su Latvijos ir Estijos mokslų akademijų, Baltijos šalių nacionalinių UNESCO komisijų atstovais LMA prezidentas pasirašė šešiašalį Baltijos valstybių nacionalinių mokslų akademijų ir nacionalinių UNESCO komisijų memorandumą dėl 2024 m. Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims mokslė“. Vyko nuotoliniai ir tiesioginiai susitikimai dėl šio konkurso organizavimo, finansavimo ir laureačių apdovanojimo išskilmių lapkričio 12 d. LMA su Baltijos šalių mokslų akademijų prezidentais, nacionalinių UNESCO komisijų sekretariatų atstovais (02-12, 09-13, 10-03, 10-15), LR švietimo, mokslo ir sporto viceministru Justu Nugaru (10-21), LR Ministro Pirmininko patarėja Aiste Kairiene (04-18).

J. Baniui dalyvaujant nuotoliniuose posėdžiuose (02-29, 03-15, 04-25) su Vokietijos mokslinių tyrimų fondo ir Lietuvos mokslo tarybos atstovais, suderintas gegužės 7 d. LMA vykęs informacinis renginys „Lietuvos ir Vokietijos

bendradarbiavimo galimybių moksle skatinimas“, į kurią atvyko J. E. Vokietijos Federacinės Respublikos ambasadorius Lietuvoje dr. Kornelijus Cimermanas (Cornelius Zimmermann), švietimo, mokslo ir sporto viceministras Justas Nugaras, kiti garbingi svečiai iš Vokietijos ir Lietuvos.

LMA prezidentas nuolat dalyvaudavo LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto posėdžiuose, kuriuose buvo aptariami svarbiausi švietimo, mokslo ir studijų klausimai su LR švietimo, mokslo ir sporto ministrais, svarstoma dėl Mokslo ir studijų, Švietimo, Socialinės paramos mokiniams, Atmintinų dienų, Kultūros politikos pagrindų, Valstybinės kalbos ir kitų įstatymų pakeitimų bei papildymų, naujosios LR Vyriausybės programos. Buvo diskutuojama dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriamas ES specialistų rezervas, STEAM stiprinimo, įtraukiojo ugdymo užtikrinimo, bendrojo ugdymo kokybės standarto, švietimo ir mokslo sektoriuje dirbančių asmenų skolinimosi galimybių. Nagrinėta kolegijų pertvarka, profesinio mokymo pertvarkos rezultatai, klausimai dėl socialinių pedagogų vaidmens vaikų dienos centruose, švietimo centrų misijos bei vaidmens savivaldybėse plėtojant įtraukųjį ugdymą ir kt. Balandžio 24 d. J. Banys komitetui pristatė LMA 2023 metų veiklos ataskaitą ir atsakė į komiteto narių klausimus. Dalyvauta ir LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto organizuojuose klausyimuose dėl įstatymų pakeitimų, diskusijose ir kt. J. Banys taip pat buvo kviečiamas į LR Seimo Ateities komiteto, LMT Mokslinių tyrimų infrastruktūrų komisijos posėdžius.

Siekiant vystyti glaudesnę bendradarbiavimą ir kartu spręsti aktualius klausimus, bendrauta su užsienio šalių ambasadomis Lietuvoje. Vasario 15 d. J. Banys kartu su viceprezidentu Zenonu Dabkevičiumi LMA priėmė Taivaniečių atstovybės Lietuvoje vadovę ambasadore p. Konstans H. Vang (Constance H. Wang) ir Mokslo ir technologijų skyriaus direktorių prof. Da-Čuan Čengas (Da-Chuan Cheng), kuris buvo pakviestas ir birželio 20 d. skaitė pranešimą apie Lietuvos ir Taivano mokslo ir verslo bendradarbiavimą LMA narių visuotiniame susirinkime. Balandžio 18 d. LMA įvyko susitikimas su J. E. Moldovos Nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadoriumi Lietuvoje Emiliu Druku (Emil Druc), kuris kartu su kitais svečiais iš Moldovos taip pat dalyvavo LMA vykusiuose renginiuose: Lietuvos valstybės atkūrimo dienos šventėje „Tu esi ta bekraštė mėlynė ir širdy išnešiotą Tėvynę“ (02-15), Moldovos Respublikos jaunimo choro „Cantabile“ koncerte, skirtame Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“, jungiančios išeivius iš Moldovos Respublikos ir Rumunijos, 35-mečiui paminėti (05-30). Spalio 23 d. LMA lankėsi J. E. Indijos Respublikos Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje p. Šri Devešas Utamas (Shri Devesh Uttam), gruodžio 2 d. – J. E. Jungtinių Amerikos Valstijų Nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Lietuvoje p. Kara Makdonald (Kara McDonald), kuri išreiškė norą sustiprinti JAV ir Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimą.

Vasario 6 d. Izraelio, JAV ir Vokietijos ambasadų Lietuvoje kvietimu J. Banys

dalyvavo tarptautinei Holokausto aukų atminimo dienai skirtame ir LR Seimo pirmininkės Viktorijos Čmilytės-Nielsen globotame renginyje su p. Jarit Glezer (Yaarit Glezer), kuri pasidalijo Holokaustą išgyvenusių savo tėvų istorija, vasario 29 d. – Baltijos-Amerikos laisvės fondo, JAV ambasados Lietuvoje ir Inovacijų agentūros organizuotuose Lietuvos-Amerikos inovacijų apdovanojimuose, gegužės 20 d. J. E. Izraelio valstybės Nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lietuvoje p. Hadasos Vitenberg Silverstein (Hadas Wittenberg Silverstein) kvietimu – Izraelio valstybės nepriklausomybės 76-osioms metinėms skirtame renginyje, gegužės 27 d. – J. E. Azerbaidžano Respublikos Nepaprastojo ir įgaliotojo ambasatoriaus Lietuvoje dr. Tamerlano Garajevo (Tamerlan Garayev) ir p. Faridos Garajevos (Farida Garayeva) kvietimu – priėmimo Azerbaidžano nepriklausomybės dienai paminėti, rugpjūčio 22 d. Izraelio valstybės ambasados Lietuvoje kvietimu – koncerte „Šiuolaikinė Izraelio muzika“, lapkričio 19 d. J. E. Rumunijos Nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lietuvoje p. Adrijanos Oktavijos Čijambos (Adriana Octavia Ciamba) kvietimu – priėmimo, skirtame Rumunijos nacionalinei dienai, gruodžio 10 d. – J. E. Jungtinės Karalystės Nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lietuvoje Liz Boils (Liz Boyles) kvietimu – prieškalėdiniame verslo ir mokslo bendruomenės priėmimo.

Stiprinti ryšiai ir su užsienio šalių mokslų akademijomis. Birželio 12 d. LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas

Z. Dabkevičius lankėsi Kišiniove, kur pasirašyta Lietuvos ir Moldovos mokslų akademijų dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutartis. Liepos 4 d. įvyko virtuali konferencija, skirta Lietuvos ir Moldovos mokslų akademijų bendradarbiavimo perspektyvoms aptarti. Rugsėjo 19 d., Moldovos mokslų akademijos prezidentas Jonas Tigineanu (Ion Tighineanu) viešėjo LMA, susipažino su kitomis Lietuvos mokslo ir studijų institucijomis.

Rugsėjo 26 d. LMA prezidentas, viešėdamas Taivano mokslų akademijoje „Academia Sinica“, kartu su jos viceprezidente Mei-In Čo (Mei-Yin Chou) pasirašė LMA ir Taivano mokslų akademijos „Academia Sinica“ savitarpio supratimo memorandumą.

Spalio 15–18 d. J. Banys kartu su viceprezidentu Z. Dabkevičiumi, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininku Leonu Valkūnu bei vyriausiąja specialiste tarptautiniams ryšiams Violeta Skirgailiene lankėsi Albanijos mokslų akademijoje ir Albanijos mokslo ir studijų institucijose. Vizito metu pasirašytas Lietuvos ir Albanijos mokslų akademijų dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutarties protokolas dėl dvišalių mokslinių mainų vykdymo.

Birželio 30 d. LMA prezidentas, susitikęs su Lenkijos mokslų ir menų akademijos Krokuvoje prezidentu Janu Ostrovskiu (Jan Ostrowski) ir Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) Valdovų rūmų generaliniu direktoriumi dr. Vydu Dolinsku, aptarė LDK Valdovų rūmuose eksponuotą tarptautinę graviūrų

parodą „Nuo pasaulio sukūrimo iki apokalipsės“ – iš Lenkijos mokslų ir menų akademijos bibliotekos atvežtą aukso fondą, apsikeitė tolesnio bendradarbiavimo idėjomis. Kovo 20–21 d. J. Banys kartu su Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docente dr. Indre Isokaite-Valuže atstovavo LMA Vokietijos nacionalinės mokslų akademijos „Leopoldina“ ir Norvegijos tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijos organizuotame tarptautiniame simpoziume „Žmogaus teisės ir akademinė laisvė“ Berlyne (Vokietija). Lapkričio 28 d. nuotoliu pasveikino Ukrainos mokslų akademijos organizuoto tarptautinio simpoziumo „Mokslinių tyrimų rezultatų vertinimas šiuolaikinėje realybėje: požiūrių raida kognityviniu, socioekonominiu ir administraciniu aspektais“ dalyvius.

LMA prezidentas ir viceprezidentas atstovavo LMA tarptautinėse organizacijose. Gegužės 22–23 d. Visos Europos mokslų akademijų federacijos (ALLEA) generalinėje asamblėjoje Berlyne (Vokietija) J. Banys išrinktas ALLEA valdybos nariu, lapkričio 21–22 d. kasmetiniame Tarptautinės mokslo tarybos (ISC) Europos narių susirinkime Stokholme (Švedija) – ISC Europos valdymo grupės nariu antrai kadencijai. Birželio 6–7 d. kartu su Z. Dabkevičiumi vyko į kasmetinį Europos mokslų akademijų patariamąsios tarybos (EASAC) posėdį Budapešte (Vengrija). Nuotoliu dalyvavo asociacijos AMPERE (*Atomes et Molécules Par Études Radio-Électriques*) narių generalinėje asamblėjoje, ISC narių neeilinėje visuotinėje asamblėjoje, ISC Europos

valdymo grupės, ALLEA valdybos, EASAC, Tarptautinės mokslų akademijų sąjungos (IAP) posėdžiuose ir susitikimuose.

J. Banio dėmesio sulaukė ir kiti tarptautiniai nuotoliniai renginiai: Vokietijos akademinių mainų tarnybos (DAAD), Vokietijos tyrimų fondo (DAF), Baltijos šalių ir Vokietijos aukštųjų mokyklų biuro (BDHK) ir Aleksandro fon Humbolto fondo (AvH) informacinė sesija „Mokslinių tyrimų finansavimas Vokietijoje“ (04-11), Europos medicinos akademijų federacijos (FEAM) ir Europos taikomųjų mokslų, technologijų ir inžinerijos akademijų tarybos (Euro-CASE) seminaras „Permąstyti akademijų bendradarbiavimą su suinteresuotosiomis šalimis: sėkmės istorijos“ (04-18), EASAC diskusija akademijų narių įsitraukimui didinti (04-18), ISC seminaras „Dirbtinis intelektas mokslo institutams: dabartinės pastangos, išmoktos pamokos ir ateities perspektyvos“ (06-21), Europos akademijų tinklų konsorciumo (SAPEA) seminaras „Bendravimas su visuomene: kaip akademijos gali maksimaliai padidinti savo visuomenės dalyvavimo poveikį“ (07-12), IAP seminarai „Kova su grobuoniškais akademiais žurnalais ir konferencijomis: suinteresuotųjų šalių vaidmuo pasaulinėje kovoje“ (11-04), „Jungtinių Tautų Ateities pakto išaiškinimas ir jo reikšmė mokslo akademijoms“ (12-10) ir kt.

Spalio 29 d. LMA prezidentas dalyvavo Inesos Galantės fondo (*Inessa Galante Foundation*) organizuotame Baltijos apdovanojimų pristatymo renginyje Rygoje (Latvija).

LMA prezidento darbotvarkėje buvo gausu konferencijų, seminarų ir kitų renginių, kuriuose J. Banys skaitė pranešimus, dalyvavo diskusijose, sveikino įvairių apdovanojimų laureatus, tarė išangos žodį. J. Banys aktyviai įsitraukė į 19-osios elektrokeramikos konferencijos, vykusios rugpjūčio 19–22 d. Vilniuje, organizavimą. Pristatė LMA veiklą tarptautinėse organizacijose Lietuvos universitetų rektorių konferencijos posėdyje (02-23), skaitė pranešimą „Funkcinių medžiagų mikrobangų spektroskopija“ kasmetiniuose akademiko Adolfo Jucio (1904–1974) akademinuose skaitymuose (09-12), populiarino mokslą ir dalijosi žiniomis apie modernių medžiagų tyrimus su Vilniaus Žirmūnų gimnazijos moksleiviais viename iš ciklo „Mokslo žinių dienos“ renginių (04-16). J. Banys pagerbė ir sveikino Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimų už lietuvių kalbos puoselėjimą laureatus (02-27), 12-tosios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ geriausių pranešimų autorius (05-29), 2024 metų Baltijos šalių konkurso „Moterims moksle“ laureates (11-12), LR užsienio reikalų ministerijos ir Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos organizuotų konkursų „Geriausi magistro darbai Europos Sąjungos politikos formavimo ir įgyvendinimo tematika 2024“ ir „Geriausias magistro darbas 2024“ laimėtojus (11-28), geriausius 2024 m. Lietuvos universitetų studentų sportininkus (12-17).

J. Banys tarė sveikinimo žodį apskritojo stalo diskusijoje „Rinkimai. Pilietybė. Pilietiškumas“ (01-05), diskusijoje „Darnus

vystymasis – žmonijos išlikimo strategija. Kaip tai pasiekti?“, mokslinėje konferencijoje „Sąmokslų teorijos filosofiniu, sociologiniu ir komunikaciniu požiūriu“ (02-01), konferencijoje „COVID-19 pandemijos pamokos: moksliniai ir praktiniai aspektai“ (02-08), Vasario 16-ajai – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos skirtame renginyje „Tu esi ta bekrastė mėlynė ir širdy išnešiota Tėvynė“ (02-15), tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Trijų jūrų iniciatyva: viena koncepcija, skirtingi požiūriai“ (04-10), tarptautiniame simpoziume „Genų redagavimas: nuo tyrimų iki pramonės“ (04-12), konferencijoje „Organų transplantacija ir dirbtinis intelektas“ (04-25), seminare „Duomenys mokslui: duomenų analitikos galimybių pristatymas Valstybės duomenų agentūroje“ (04-26), renginyje, skirtame lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 120-osioms metinėms „Spaudos laisvė, teisė, galia: išsivadavimų patirtys ir įžvalgos“ (05-06), Lietuvos imunologų draugijos kartu su Europos imunologų draugija organizuojamame renginyje „EFIS-on-Tour“ (05-17), konferencijoje „Lietuvos pensininkai. Du dešimtmečiai ES: pensijų lūkesčiai ir realybė, bendruomenių svarba“ (05-20), renginyje „Popietė su Ignotu Domeika“, skirta Ignoto Domeikos paveldo tyrimams 2002–2023 m. apžvelgti (06-04), renginyje „Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsco valsčiaus diena Lietuvos mokslų akademijoje“ (09-03), apskritojo stalo diskusijoje „IT ir sveikatos vadyba“ (09-10), XX Europos kaimo plėtros tinklo konferencijoje „Žalioji transformacija Europos kaimo vietovėse“

(09-11), Centrinės ir Rytų Europos fizinės chemijos ir medžiagų mokslo konferencijoje CEEC-PCMS2 (09-16), Europos hepatito C viruso eliminacijos lyderių susitikime (09-19), mokslinėje praktinėje konferencijoje „Nuo ekstremalių situacijų ir karo grėsmių iki intensyviosios kardiologijos naujienų“ (11-14), biologijos mokytojams skirtoje konferencijoje „Sveikatos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ (11-15), Lietuvos olimpinės akademijos 35-mečio sesijoje (11-19), konferencijoje „Psichologija ir karas Ukrainoje“ (11-29), Europos molekulinės biologijos laboratorijos (EMBL) 50-mečio ir Lietuvos narystės EMBL 5-mečio jubiliejaus minėjime (12-02), mokslo populiarinimo centro „Mokslo sala“ atidarymo šventėje (12-12).

J. Banys dalyvavo Šv. Kristoforo apdovanojimų ceremonijoje (01-25), tarptautiniame renginyje apie dirbtinį intelektą „AIcebreakers: Vision for Lithuania“ (02-06), mokslinėje ataskaitinėje konferencijoje „Naujos genominės technologijos ir skaitmenizacija žemės ir miškų ūkyje“ (02-08), 2023 metų Lietuvos mokslo premijos laureatų apdovanojimų išskilmėse (03-05), diskusijoje „Vilnius – milijoninis miestas. Vilniečių sveikata“ (03-06), Lietuvos žydų gelbėtojų dienos minėjimo renginyje (03-15), nuotolinėje K. Kalinausko vardo konferencijoje, organizuotoje Lietuvos Respublikos Seimo su Svetlanos Tichanovskajos biuru Lietuvoje ir kitais tarptautiniais partneriais (03-22), Vilniaus universiteto rektorių ažuolų alėjos atidaryme (04-08), Vilniaus universiteto rektoriaus akad. Rimvydo Petrausko

kvietimu – Rektoriaus pietuose su Nobelio premijos laureatu, VU garbės daktaru prof. Robertu Huberiu (05-06), Europos Parlamento biuro Lietuvoje ir Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje kvietimu – Europos dienos minėjime (05-09), tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Lietuvos Respublika Europos Sąjungoje: dvidešimt patirties, iššūkių ir augimo metų“ (05-24), LMA prezidiumo ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamajame posėdyje „Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“ (05-28), olimpinio judėjimo Lietuvoje 100-mečio iškilmingame vakare (05-29), konferencijoje „Visuotinė gynyba: švietimo ir kultūros vaidmuo“ (06-21), konferencijoje „Žaliosios pertvarkos ir Lietuvos inovacijų potencialo skatinimas“ (07-09), kunigaikščio Mykolo Giedraičio (Michal Graham Dowmont Giedroyc) dalies archyvo perdavime LMA Vrublevskių bibliotekai (09-06) ir Rouzmeri Virdžinijos Anos Giedraitienės (Rosemary Virginia Anna Giedroyc) urnos laidojimo ceremonijoje Videniškių Šv. Lauryno bažnyčios kunigaikščių Giedraičių kriptoje (09-07), akad. Vlado Algirdo Bumelio akademiniuose skaitymuose „Lietuvos biofarmacinės pramonės ir mokslo 40-metis“ (09-09), knygos „Lietuvos sėkmės“ pristatyme (09-11), Vilniaus universiteto Medicinos mokslo centro atidaryme (10-03), Didžiosios Britanijos ir Lietuvos mokslo pusryčiuose (10-03), LMA dienoje Šilutės r. savivaldybėje (10-22), konferencijoje „Personalizuota medicina Lietuvoje: kur esame ir kur norime būti?“ (10-25), tarp-

tautinės parodos „Pacai. Istorijos sodo lelijos“ atidaryme (10-29), Viešojo valdymo agentūros ir „Global Lithuanian Leaders“ organizuotame nuotoliniame renginyje „Meet&Greet: Present and Future of the Lithuanian Public Sector / Sutikim ir pasveikinkim: Lietuvos viešojo sektoriaus dabartis ir ateitis“ (11-13), diskusijoje „Naujojo Europos politinio sezono pradžia“ (Europos Parlamento biuras Lietuvoje, 11-15), diskusijoje „Porinkiminė situacija Lietuvoje: pasekmės ir perspektyvos“ (11-26), susitikime „Nuo iššūkių prie sprendimų: sisteminis ankstyvosios karjeros tyrėjų problemų sprendimas Baltijos šalyse“ (11-27), Geriausios 2023 m. disertacijos apdovanojimų renginyje (12-03).

J. Banys taip pat dalyvavo MFChM skyriaus susirinkimuose. Susitikdavo su

akademikais, kitais mokslininkais ir visuomenės veikėjais, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus, Lietuvos mokslininkų sąjungos ir kitų institucijų, organizacijų atstovais įvairioms iniciatyvoms, siūlymams ir darbiniam klausimams aptarti. Bendravo ir komentavo mokslo aktualijas, mokslo bendruomenei ir visuomenei svarbius klausimus Lietuvos ir užsienio žurnalistams. Pavyzdžiui, davė interviu žurnalistui Benjaminui Herdlei (Benjamin Haerdle) dėl Berlyno-Brandenburgio mokslų akademijos kartu su Vokietijos jaunąja akademija „Junge Akademie“ parengto ir LMA pasirašyto manifesto „Atgaukime Europą“. Dalyvavo užsienio mokslininkų atliekamuose tyrimuose apie mokslo diplomaciją Šiaurės Europoje ir kitais klausimais.

Mokslu
grindžiamos
išvados ir
rekomendacijos

LMA rezoliucijos ir siūlymai

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS IR LIETUVOS MOKSLO TARYBOS ORGANIZUOTOS KONFERENCIJOS „COVID-19 PANDEMIJOS PAMOKOS: MOKSLINIAI IR PRAKTINIAI ASPEKTAI“ REZOLIUCIJA

2024 m. vasario 8 d.

COVID-19 pandemija daugelyje valstybių sukėlė socialinę krizę, turėjusią didžiulį poveikį visuomenei, sveikatos apsaugos sistemai ir šalių ekonomikai. Kartu pandemija suteikė ir vertingų pamokų, kurios gali būti labai svarbios įveikiant panašaus masto krizes ateityje.

Pandemijos sukeltus iššūkius analizuoja ne tik šalių vyriausybės ir tarptautinės organizacijos, bet ir mokslininkai, kurių įžvalgos gali prisidėti prie globalių krizių suvaldymo. Lietuvos mokslo taryba, siekdama paskatinti mokslininkus suvienyti pastangas ir ieškoti inovatyvių sprendimų, 2020–2022 metais konkurso būdu finansavo 76 mokslinius projektus, skirtus COVID-19 pandemijai suvaldyti ir jos padariniams įveikti. Siekiant supažindinti visuomenę su mokslininkų darbais ir jų gautais rezultatais, Lietuvos mokslų akademija kartu su Lietuvos mokslo taryba 2024 m. vasario 8 d. surengė konferenciją „COVID-19 pandemijos pamokos: moksliniai ir praktiniai aspektai“, kurioje buvo pristatyti įvairiose Lietuvos mokslo institucijose vykdyti moksliniai projektai socialinių mokslų, biomedicinos ir technologijų srityse. Aptarę konferencijos rezultatus, jos dalyviai ir organizatoriai priėmė šią rezoliuciją:

Atsižvelgiant į praėjusios COVID-19 pandemijos pamokas, kova su galinčiomis kilti būsimosios epidemijomis ir pandemijomis turėtų būti grindžiama biopsichosocialiniu požiūriu ir holistiniu grėsmių žmogaus saugumui suvokimu. Konferencijos dalyviai ir organizatoriai siūlo remtis toliau pateikiamomis rekomendacijomis.

1. Sistemingas pasiruošimas galimoms epidemijoms ir pandemijoms:
 - sukurti nuolatinę epidemiologinę ir sveikatos stebėseną ir greitą informacijos mainų sistemą tarp įvairių šalies institucijų ir tarp šalių;

- sukurti ir nuolat tobulinti globalių ir vietinių krizių valdymo planus, įtraukiant įvairių sričių specialistus, visuomenines organizacijas, mokslo ir verslo atstovus;
 - atsižvelgti į mokslininkų ekspertinę nuomonę svarstant krizių valdymo planus ir priimant sprendimus.
2. Sveikatos apsaugos sistemos infrastruktūros stiprinimas:
 - investuoti į sveikatos priežiūros sistemos plėtrą ir modernizavimą, įskaitant gydymo įstaigų ir diagnostikos laboratorijų infrastruktūrą, medicinos naujovių taikymą;
 - kurti krizėms atsparias tiekimo grandines, kad būtų galima netrukdomai tiekti medicininės prekes ir įrangą;
 - užtikrinti sveikatos paslaugų (apimant ir psichikos sveikatą) teikimą, ypač krizių atveju ir ypač labiausiai pažeidžiamoms asmenų grupėms.
 3. Vakcinacijos politika po COVID-19 pandemijos:
 - atlikti kruopščią pandemijos metu taikytos vakcinacijos strategijos analizę, įvertinant jos teigiamus ir neigiamus aspektus bei įvairių šalių patirtį;
 - planuoti vakcinacijos politiką, remiantis mokslu grįstais duomenimis bei ekspertų rekomendacijomis.
 4. Mokslinių tyrimų skatinimas ir rėmimas:
 - remti mokslinius tyrimus, skirtus COVID-19 ligos ir kitų socialinių krizių padarinių analizei, užtikrinant šių tyrimų ilgalaikiškumą, nuoseklumą ir tvarumą;
 - identifikuoti problemas ar trūkstamas kompetencijas socialinių krizių valdymo bei infekcinių ligų tyrimų srityse ir inicijuoti nacionalines mokslo programas šioms problemoms spręsti.
 5. Visuomenės informavimas ir švietimas:
 - stiprinti komunikacijos strategijas ir skatinti visuomenę naudoti patikimus informacijos šaltinius, siekiant užkirsti kelią dezinformacijos platinimui;
 - didinti visuomenės pasitikėjimą mokslu, patraukliai ir suprantamai pristatant mokslo pasiekimus ir taip mažinant atskirtį tarp mokslininkų ir visuomenės;
 - plėsti švietimo programas, skirtas visuomenei ir sveikatos specialistams apie socialines krizes, jų valdymą, sveikatos stiprinimą bei infekcinių ligų prevenciją.
 6. Tarptautinis bendradarbiavimas:
 - aktyviai dalyvauti tarptautinėse organizacijose (pvz., *One Health*) ir iniciatyvose, siekiant koordinuoti veiksmus ir dalytis geriausiąja patirtimi.
 7. Išteklių mobilizavimas:
 - remtis mokslininkų įžvalgomis, didinant valstybės finansinį atsparumą krizių atvejais;
 - suplanuoti ir rezervuoti pakankamai finansinių išteklių sveikatos apsaugos sistemai stiprinti ir krizėms valdyti;

- skatinti viešąjį ir privatų sektorių bendradarbiauti, siekiant efektyviai panaudoti išteklius;
 - numatyti lėšas testiniams (nuolatiniais, tvariams) asmens ir visuomenės sveikatos stebėsenos tyrimams.
8. Socialinės-kultūrinės atsakomybės skatinimas:
- skatinti kiekvieno visuomenės nario asmeninę atsakomybę ir būtinybę laikytis reikalavimų krizių metu;
 - įtraukti visuomenę į aktualių klausimų svarstymo ir sprendimų priėmimo procesą, kad būtų skatinamas sprendimų skaidrumas ir visuomenės pasitikėjimas.
9. Technologijų naudojimas:
- naudoti naujausias technologijas, tokias kaip dirbtinis intelektas ir duomenų analizė, epidemiologinėms prognozėms kurti ir galimoms krizėms valdyti.
10. Globalesnis požiūris į sveikatą:
- perimti gerąją kitų pasaulio šalių praktiką taikant biopsichosocialinio požiūrio į sveikatą modelį;
 - remtis tarptautiniais moksliniais tyrimais ir naujovėmis, siekiant greitai reaguoti į kylančias infekcinių ligų grėsmes;
 - skatinti iniciatyvas, susijusias su biologinės įvairovės apsauga ir klimato krizės sprendimo būdais, siekiant mažinti gyvūnų patogenų grėsmes žmonijai;
 - skatinti mokslininkų ir sveikatos priežiūros darbuotojų mobilumą ir keitimąsi patirtimi tarptautiniu lygiu.

Šios rekomendacijos, sukurtos analizuojant COVID-19 pandemijos pamokas, turėtų padėti formuoti viešąją politiką, kuri būtų pajėgi veiksmingai reaguoti į įvairias globalias ir vietines krizes.

Prof. Jūras Banys, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas

Prof. Gintaras Valinčius, Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas

*Prof. Limas Kupčinskas, Lietuvos mokslų akademijos Biologijos
medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas*

Akad. Aurelija Žvirblienė, Lietuvos mokslų akademijos COVID-19 komisijos pirmininkė

*Akad. Vilmantė Borutaitė, Lietuvos mokslo tarybos
Gamtos ir technikos mokslų komiteto pirmininkė*

*Dr. Diana Janušauskienė, Lietuvos socialinių mokslų centro
Sociologijos instituto Socialinės kaitos tyrimų skyriaus vadovė,
vyriausioji mokslo darbuotoja, Lietuvos sociologų draugijos prezidentė*

*Prof. Roma Jusienė, Vilniaus universiteto
Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto direktorė*

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA

MODERNI IR PATRAUKLI DOKTORANTŪRA LIETUVOJE

2024 m. gruodžio 10 d.

Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjui Sauliui Olencevičiui

Lietuvos mokslo ir studijų institucijos turi modernias laboratorijas ir bibliotekas, prieigą prie tarptautinių mokslinių publikacijų duomenų bazių, veikia verslo ir mokslo slėniai, klasteriai ir asociacijos. Šios institucijos yra nacionalinių ir tarptautinių infrastruktūrų dalyviai. Lietuvos mokslininkai skelbia aukšto lygio mokslines publikacijas, turi aukštus mokslinius pasiekimus, tarptautinių patentų, nacionalinių ir tarptautinių projektų rengimo, sėkmės ir vykdymo patirties, glaudžiai bendradarbiauja su užsienio partneriais. Visa tai sudaro sąlygas modernioms ir patrauklioms doktorantūros studijoms Lietuvoje.

Siekiant toliau plėtoti doktorantūros procesą Lietuvoje ir didinti doktorantų skaičių, gerinti doktorantūros baigimo procentą bei tobulinti disertacijų kokybę siūlome:

Priėmimas. Mokslo ir studijų institucijos apie vykdomą doktorantūrą, planuojamas temas, vadovus ir doktorantų skaičių, doktorantūros procesą ir priėmimo sąlygas turėtų informuoti visuomenę ir potencialius doktorantus – ši informacija turi būti prieinama tiek šalyje, tiek tarptautiniu mastu.

Priėmimo, kandidatų atrankos metu dėmesį skirti ne tik akademiniams pasiekimams ir publikacijų skaičiui, dalyvavimui mokslo projektuose, bet – labai svarbu – ir jų motyvacijai. Kandidatai turi suprasti, kad studijoms ir mokslui reikės skirti daug laiko, ypač jei kandidatai turi nuolatinį darbą ne akademinėje ir inovatyvioje aplinkoje, nes doktorantūra yra ne tik studijos, bet ir intensyvus mokslinis darbas, mokslinių publikacijų rengimas ir mokslo rezultatų sklaida.

Didinant doktorantūros vietų skaičių ypač svarbu išlaikyti ir aukštus kokybinius reikalavimus, motyvuoti doktorantus ir jų vadovus aukšto lygio ir tarptautinės reikšmės moksliniams tyrimams, o ne vien vertinti parengtų publikacijų skaičių.

Skatinti verslo institucijas teikti tematikas doktorantūrai ir vykdyti jas kartu su mokslo ir studijų institucijomis. Steigti atskirų „industrinių“ ar „profesinių“ doktorantūrų nereikėtų, verslo inicijuotos doktorantūros turi būti rengiamos bendroje doktorantūrų sistemoje.

Tikintis, kad ateityje didesnė ir vis didėjanti doktorantų dalis gali būti iš užsienio ir dažniausiai trečiųjų šalių, reikia pasirengti dirbti pagal tarptautines bendravimo normas. Doktorantų iš trečiųjų šalių gyvenimo Lietuvoje vizos turėtų galioti visą doktorantūros laikotarpį – nuo įstojimo į doktorantūrą iki disertacijos gynimo. Nutraukus studijas doktorantūros institucijos turėtų informuoti Migracijos departamentą.

Studijos. Doktorantai pirmaisiais studijų metais turi aktyviai gilinti teorines žinias tyrimų srityje ir gretutiniais klausimais. Tam reikėtų organizuoti intensyvius kursus arba, jei nesusidaro grupės, intensyvių savarankišką kontroliuojamą mokymą, siųsti į tarptautines doktorantų mokyklas, stažuotes. Intensyvios studijos turėtų baigtis per 1–1,5 metų. Vėliau žinių gilinimą derinti su moksliniu darbu.

Mokslinis darbas. Mokslinis darbas, derinamas su studijomis, turėtų prasidėti pirmaisiais metais tik įstojus į doktorantūrą. Moksliniam darbui turėtų būti išnaudojama tiek doktorantūrą organizuojančios institucijos, tiek kitų mokslo ir studijų institucijų, tiek nacionalinės ir tarptautinės atviros prieigos mokslo infrastruktūros, organizuojamos komandiruotės ir stažuotės į analogiško profilio užsienio mokslo centrus. Eksperimentų atlikimui ir įrangos priežiūrai, ypač gamtos ir technikos mokslų srityse, turi būti skiriamas pakankamas finansavimas. Sudaryti galimybes ir užsienio šalių doktorantams, studijuojantiems Lietuvoje, dalyvauti nacionalinėse konkursinio finansavimo priemonėse jas skelbiant ir anglų kalba.

Doktorantūros ir doktoranto karjeros derinimas. Skatinti doktorantų įsidarbinimą akademinėje aplinkoje ir didinti doktorantų galimybes dalyvauti mokslo projektuose. Tai padės doktorantų darbo efektyvumui pasiekti ir užtikrins doktorantų socialines garantijas, pragyvenimo lygį ir konkurencingumą darbo rinkoje. Doktorantams, dirbantiems versle, gamyboje, biudžetinėse įstaigose ar valdžios institucijose, suteikti lengvatas – rasti galimybių skirti laiko doktorantūros procesui. Siekti didinti doktorantūros patrauklumą tarp universitetų absolventų, pasiekti, kad doktorantūros laikas būtų įtraukiamas į bendrą darbo stažą ir doktorantai turėtų visas dirbančiųjų socialines garantijas.

Disertacijos rengimas ir gynimas. Skatinti doktorantų disertacijų rengimą anglų kalba (išskyrus humanitarinius mokslus) ir publikacijų pagrindu. Ilgų disertacijų rašymas užima daug laiko ir pastangų, o panaudojimas ribotas. Nors šiuo metu į doktorantų gynimo tarybas rekomenduojama kviesti užsienio ekspertus, ši nuostata, didinant doktorantūros tarptautiškumą, galėtų tapti privaloma visiems.

Lietuvos mokslų akademijos lapkričio 6 d. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai pateikti trumpi pasiūlymai doktorantūrai gerinti Lietuvoje:

1. Didinti mokslininko profesijos patrauklumą – tai paskatintų didesnę susidomėjimą doktorantūra ir mokslininko arba inovacijų kūrėjo karjeros perspektyvomis.
2. Atsižvelgiant į užsienio mokslo ir studijų institucijų, ypač ne ES šalių, konkurencines galimybes pritraukti doktorantus, didinti Lietuvos mokslo ir studijų institucijų konkurencingumą.
3. Tobulinti doktorantūros vietų paskirstymą mokslo ir studijų institucijoms, atsižvelgiant ne tik į mokslo rezultatus, bet ir įvertinant visų mokslo sričių augimo poreikį ir perspektyvumą.

4. Jau magistrantūros studijose didesnę dėmesį skirti moksliniam darbui, skatinti mokslinio darbo įgūdžius, teorines žinias derinti su praktiniu darbu.
5. Didinti doktorantų galimybes dalyvauti mokslo projektuose.
6. Skatinti doktorantų įsidarbinimą akademinėje aplinkoje, suteikiant mokestines lengvatas darbdaviui.
7. Vertinant mokslininkų ir dėstytojų veiklos efektyvumą, įskaityti jo aktyvumą doktorantūros procese.
8. Didinant doktorantūros finansavimą, numatyti didesnes lėšas mokslinei ir eksperimentinei veiklai bei dalyvavimui moksliniuose renginiuose tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse.
9. Skatinti doktoranto stažuotes aukščiausio lygio pasaulio mokslo ir studijų institucijose bei atviros prieigos infrastruktūrose.
10. Sudaryti galimybes doktorantūros studijų finansavimui vykdant nacionalinius projektus, įtraukiant galimybę ne tik jaunųjų mokslininkų įdarbinimui, bet ir doktorantūros vietos sukūrimui.
11. Didinti mokslo žinių prieinamumą tarptautinei visuomenei, skatinant doktorantų disertacijų rengimą anglų kalba ir publikacijų pagrindu.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Jūras Banys

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS REZOLIUCIJA DĖL DARNAUS VYSTYMOŠI ĮGYVENDINIMO ŠALYJE

2024 m. gruodžio 17 d.

Darnus vystymasis apima visumą veiklų, kuriomis siekiama žmonių gerovės ne tik dabartyje, bet ir ateityje. Ekonominė, aplinkos, socialinė ir kultūros darnaus vystymosi kryptys bei su jomis susijusios veiklos turi būti suderintos.

Darnaus vystymosi koncepcija, kaip žmonijos išlikimo strategija, pirmą kartą buvo apsvairstyta ir patvirtinta Jungtinių Tautų (JT) Generalinėje Asamblėjoje 1992 m., o 2015 m. patvirtintas naujas globalus projektas „Transforming Our World / Keičiame savo pasaulį“, numatantis planetos šalių bendros ateities kelius, grįstus darniomis transformacijomis ir metodais.

Lietuvos mokslų akademijoje (LMA) nuo 2021 m. veikia Darnaus vystymosi tarpsritinė grupė, jungianti įvairių mokslo sričių 14 akademikų ir 7 Jaunosios akademijos narius.

Jos vadovas yra akad. Jurgis Kazimieras Staniškis, JT Globalaus darnaus vystymosi nepriklausomų mokslininkų grupės narys. LMA Darnaus vystymosi nepriklausomų ekspertų grupė, išanalizavusi JT darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių įgyvendinimą Lietuvoje, nustatė, kad šis procesas šalyje vyksta nesistemiškai ir ne taip aktyviai, kaip turėtų. Darnaus vystymosi procesus pavesta koordinuoti Lietuvos Respublikos (LR) aplinkos ministerijai, tačiau, kaip rodo tarptautinė patirtis, atskira ministerija nepajėgi koordinuoti visos šalies darnaus vystymosi įgyvendinimo. Darnaus vystymosi įgyvendinimas turi būti grįstas vadybos sąsaja „mokslas – valdžia – visuomenė“. LR Vyriausybės naujojoje programoje darnus vystymasis nėra aiškiai apibrėžtas. Darnaus vystymosi strategijai įgyvendinti reikia naujos kartos, plataus mąstymo ir pamatinių vertybių visų lygių specialistų. Todėl, siekdami paspartinti darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių kokybišką įgyvendinimą šalies mastu ir remdamiesi JT rekomendacijomis bei kitų šalių patirtimi, siūlome:

1. Sukurti šalies Darnaus vystymosi strategijos koordinavimo ir įgyvendinimo sistemą, kurią sudarytų Nacionalinė darnaus vystymosi komisija ir Darnaus vystymosi ekspertų grupė. Nacionalinė darnaus vystymosi komisija, kuriai tiesiogiai vadovautų Ministras Pirmininkas, būtų pagrindinė koordinuojanti institucija, susidedanti iš įvairių visuomenės sektorių, sprendimus priimančių ir nevyriausybinių organizacijų, švietimo ir mokslo įstaigų bei kitų suinteresuotų grupių atstovų. Darnaus vystymosi ekspertų grupė, sudaryta iš žymiausių šalies įvairių sričių mokslininkų, veiktų kaip nepriklausomi ekspertai, glaudžiai bendradarbiaudami su LR Vyriausybės kanceliarija.
2. Įtraukti LMA Darnaus vystymosi tarpsritinę grupę į Lietuvos darnaus vystymosi strategijos koordinavimo ir įgyvendinimo sistemą, perduodant Darnaus vystymosi ekspertų grupės funkcijas: konsultuoti LR Vyriausybę sudarant ir įgalinant šiuolaikišką Nacionalinę darnaus vystymosi įgyvendinimo sistemą, vertinti atskirų organizacinių ir profesinių darnaus vystymosi veiklų efektyvumą, dalyvauti atitinkamose diskusijose, mokymuose, konferencijose, rengti metodines priemones ir vykdyti kitas susijusias veiklas.
3. Inicijuoti, taip pat skiriant ir tikslinį finansavimą, darnaus vystymosi visų lygių specialistų rengimą Lietuvoje.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Jūras Banys

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai, mokslinės analizės ir rekomendacijos

- [Update on the EASAC Plastics Report: Towards a Plastics Treaty \(„EASAC ataskaitos komentaras: Tarptautinės plastikų sutarties link“\)](#), *Update on the report, February 2024*
- [Protecting Science in Times of Crisis \(„Mokslo apsauga krizės metu“\)](#), *ISC publication, February 2024*
- [ALLEA Statement on measures to ease the impact of the IP system on new genomic techniques for crop development \(„ALLEA pareiškimas dėl priemonių, skirtų intelektinės nuosavybės sistemos poveikiui naujiems genominiams metodams, skirtiems pasėlių vystymui, sušvelninti“\)](#), *ALLEA Statement, February 2024*
- [ALLEA Statement on early learning opportunities for shaping a scientifically literate society \(„ALLEA pareiškimas dėl ankstyvojo mokymosi galimybių formuojant moksliškai raštingą visuomenę“\)](#), *ALLEA Statement, March 2024*
- [Successful and timely uptake of artificial intelligence in science in the EU \(„Sėkmingas ir savalaikis dirbtinio intelekto diegimas moksle ES“\)](#), *ALLEA and SAPEA report, March-April 2024*
- [Science Organizations in the Digital Age \(„Mokslo organizacijos skaitmeniniame amžiuje“\)](#), *ISC discussion paper, April 2024*
- [A guide for policy-makers: Evaluating rapidly developing technologies including AI, large language models and beyond \(„Politikos formuotojams skirtas vadovas: Sparčiai besivystančių technologijų, įskaitant dirbtinį intelektą, didelių kalbos modelius ir kitus dalykus, vertinimas“\)](#), *ISC Report, April 2024*
- [ALLEA Response to European Commission consultation on support for dual-use technology development \(„ALLEA atsakymas į Europos Komisijos konsultacijas dėl paramos dvejopo naudojimo technologijų kūrimui“\)](#), *ALLEA Response to European Commission, April 2024*
- [Proof of Concept Meeting on a BWC Scientific Advisory Body Procedural Report \(„Konceptiją patvirtinančio susitikimo dėl Biologinių ginklų konvencijos mokslinio patariamojo organo procedūrinė ataskaita“\)](#), *IAP procedural report, May 2024*

- Exploring possible impact of AI on Biosecurity and International Cooperation in the BWC („Galimo DI poveikio biologiniam saugumui ir tarptautiniam bendradarbiavimui Biologinių ginklų konvencijoje įžvalgos“), *IAP technical report, May 2024*
- Snapshots of Reform – Researcher Evaluation within Science Organizations („Pertvarkų tyrėjų vertinimo mokslo organizacijose momentinės nuotraukos“); *A joint paper from the Global Young Academy, InterAcademy Partnership, and the International Science Council. Delivered by CultureBase; May 2024, ISBN: 979-8-9859206-3-5*
- From science to action: Leveraging scientific knowledge and solutions for advancing sustainable and resilient development („Nuo mokslo prie veiksmų: mokslo žinių ir sprendimų panaudojimas siekiant tvaraus ir atsparaus vystymosi“), *ISC report, July 2024*
- Towards net zero in the European academies („Grynojo nulio“ siekis Europos akademijose), *ALLEA report, September 2024*
- Equity, diversity, and inclusion in the European academies („Lygiateisiškumas, įvairovė ir įtrauktis Europos akademijose“), *ALLEA Report, September 2024*
- ALLEA Statement in support of secondary publication rights for scholarly articles („ALLEA pareiškimas dėl antrinių mokslinių straipsnių publikavimo teisių palaikymo“), *ALLEA Statement, October 2024*
- One Health Governance in the European Union („Vienos sveikatos“ valdymas Europos sąjungoje), *Scientific opinion by SAPEA, coordinated by FEAM, November 2024*
- ALLEA Statement on research collaboration and research security in a shifting geopolitical landscape („ALLEA pareiškimas dėl bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje ir mokslinių tyrimų saugumo kintančioje geopolitinėje aplinkoje“), *Statement, December 2024*

LMA mokslų skyrių veikla

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius

Skyriuje yra 40 narių: 19 tikrųjų, 13 emeritų ir 8 užsienio nariai. Skyriuje veikia 3 sekcijos: Humanitarinių mokslų (pirm. G. Blažienė), Socialinių mokslų (pirm. A. V. Matulionis) ir Menų (pirm. R. Janonienė). Skyriui vadovauja V. Nekrošius.

HSMS pavesta vertinti humanitarinių ir socialinių mokslų būklę bei perspektyvas, skleisti lituanistikos, tautiškumo ir valstybės dermės idėjas, puoselėti humanistinės kultūros tradicijas ir paveldą, ugdyti teises, teisingumo ir pilietiškumo vertybes, formuoti šalies ekonominės ir socialinės pažangos prioritetus. Akademikai dalyvauja plėtojant lietuvių kalbos ir literatūros tyrinėjimus, prūsistikos, folkloristikos, Lietuvos istorijos, archeologijos, kultūros ir etnokultūros, paveldo, filosofijos, architektūros ir urbanistikos, menotyros, muzikologijos, ekonomikos, socialinių pokyčių, psichologijos, politologijos, tarptautinės ir civilinės teisės mokslinius tyrimus.

Ivyko 3 skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, 1 išvažiuojamasis posėdis, 4 biuro posėdžiai, 7-ių sudarytų komisijų posėdžiai, dalyvauta organizuojant 2 LMA renginius. Ataskaitiniame rinkiminiame

HSMS narių visuotiniame susirinkime (vasario 29 d.) patvirtinta 2023 m. ataskaita, 2024 m. veiklos planas, nutarta siūlyti LMA prezidiumui tvirtinti LMA tikrųjų narių laisvas vietas ir specialybes. Gegužės 25 d. V. Žulkaus iniciatyva HSMS narių išvažiuojamasis posėdis vyko Klaipėdos universitete. LMA delegaciją priėmė KU rektorius Artūras Razbadauskas, KU senato pirmininkas Vaidutis Laurėnas, V. Žulkus, „Brabanderio“ kapitonas Ričardas Ramanauskas. Rektorius supažindino su KU veikla, V. Žulkus perskaitė pranešimą apie povandeninius archeologijos tyrimus Baltijos jūros Lietuvos vandenyse. Gruodžio 2 d. HSMS narių visuotiniame susirinkime nutarta kandidatu į LMA užsienio narius iškelti garsų prancūzų indoeuropeistą ir baltistą prof. Danielį Pti (Daniel Petit). Biuro posėdžiuose svarstyta dėl HSMS 2023 m. veiklos ataskaitos, 2024 m. plano projekto, dėl LMA tikrųjų narių laisvų vietų ir specialybių, sudarytos ekspertų komisijos dėl LMA premijų, stipendijų, LMAJA narių rinkimų.

Skyrius vienas ar su partneriais organizavo 16 renginių, iš jų dalyvavo organizuojant Spaudos atgavimo 120-osioms metinėms skirtą renginį „Spaudos laisvė,

teisė, galia: išsivadavimų patirtys ir lūžiai (gegužės 6 d.) bei Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsko valsčiaus dieną LMA. Bendradarbiauta su VU Teisės fakultetu, Filosofijos fakulteto Azijos ir tanskultūrinių studijų institutu, Psichologijos instituto Psichotraumatologijos centru, Lietuvos traumų psichologijos asociacija, VGTU, Lietuvos socialinių tyrimų centru, MRU Teisės mokykla, LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“.

Sausio 5 d. kartu su VU Teisės fakultetu surengta apskritojo stalo diskusija „Rinkimai. Pilietybė. Pilietiškumas“. 2024-ieji – trejų rinkimų (Lietuvos Respublikos Prezidento, Europos Parlamento, Lietuvos Respublikos Seimo) ir referendumo dėl dvigubos pilietybės metai. Su dviguba pilietybe susiję klausimai mūsų visuomenėje kelia nemažai aistrų. Pranešimuose nagrinėtas politinių partijų vaidmuo demokratinėse visuomenėse, jų įtaka formuojant pilietinę ir atsakingą valdžią. Renginyje dalyvavo LR Seimo, ministerijų, savivaldybių, kitų valstybės institucijų ir mokslo įstaigų atstovai, gimnazijų mokytojai.

Kaip atskirti įsivaizduojamą sąmokslą nuo tikrojo, racionalų požiūrį nuo liguistos paranojos, kūrybišką požiūrį į pasaulį nuo ekscentriško? Kokia sąmokslų teorijų istorija ir raiška? Ar sąmokslų teorijos yra politinė problema? Kodėl tam tikrais visuomenės raidos tarpsniais visuomenės atsparumas sąmokslų teorijoms susilpnėja? Kodėl jos daugiau išplinta tam tikrose visuomenės grupėse? Šios ir kitos temos nagrinėtos konferencijoje „Sąmokslų teorijos filosofiniu, sociologiniu

ir komunikaciniu požiūriu“ (vasario 1 d.). Išklaudyta 18 pranešimų, tarp jų LMA užsienio nario A. Mickūno. Tai tradicinis renginys, kurio iniciatorius – VGTU Filosofijos ir kultūros studijų katedros vedėjas prof. dr. T. Kačerauskas; organizatoriai – HSMS, VILNIUS TECH, Lietuvos socialinių mokslų centras.

Kaip vykstantis Rusijos karas prieš Ukrainą, buvusi pandemija veikia pasaulinę ekonomiką, kokios galimos jos vystymosi strategijos? Apie tai kalbėjo prof. habil. dr. Igoris Lipsitsas paskaitoje „Pasaulinė ekonomika artimiausių dešimtmečių perspektyvoje: naujausios tendencijos“ (rugsėjo 26 d.). Prof. I. Lipsitsas – žymus mokslininkas ekonomistas ir rinkodaros specialistas, vienas iš Rusijos ekonominio švietimo sistemos kūrėjų. LMA vykusios paskaitos vaizdo įrašas jo kanale peržiūrėtas 181 tūkst., LMA „YouTube“ – 12 tūkst. kartų.

Didelio susidomėjimo sulaukė ir E. Kazlausko iniciatyva organizuota konferencija „Psichologija ir karas Ukrainoje“ (lapkričio 29 d., organizatoriai: HSMS, VU Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto Psichotraumatologijos centras, Lietuvos traumų psichologijos asociacija). LMAJA narė Paulina Želvienė kalbėjo apie psichotraumatologiją Lietuvoje ir pagalbą Ukrainai, E. Kazlausko pranešimo tema – „Psichotraumatologijos mokslinių tyrimų taikymas teikiant psichologinę pagalbą“. Dr. Iryna Frankova iš Amsterdamo laisvojo universiteto kalbėjo apie psichosocialines intervencijas, skirtas iš Ukrainos į ES pasitraukusių asmenų psichikos sveikatai

stiprinti, viešnia iš Dnipro (Ukraina) doc. dr. Oksana Bajer (Oxana Bayer) skaitė pranešimą „Psichologiniai tyrimai karo Ukrainoje metu“. Lietuvos mokslininkams ir psichologams praktikams Ukrainos psichologijos mokslininkų patirtis yra labai vertinga.

HSMS kartu su VU Teisės fakultetu ir Mykolo Romerio universiteto Teisės mokykla kovo 13 d. surengė konferenciją „Profesorius Stasys Vėlyvis (1938–2023) ir civilinis procesas – Mokytojas ir mokiniai“.

Skyrius vienas ir kartu su partneriais nuolat rengia naujų knygų sutiktuves, kūrybos vakarus. Buvo pristatytos A. Beinoriaus knygos: mokslo studija „Ezoterizmo fenomenas: tarp Rytų ir Vakarų“ ir monografija „Samvāda: Filosofiniai pokalbiai su Indija“. Monografijos sutiktuvsė dalyvavo J. E. Indijos Respublikos Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje p. Šri Devešas Utamas (Shri Devesh Uttam). A. Andrijausko iniciatyva surengti trijų Lietuvos dailininkų kūrybos albumų – „Arvydas Každailis: Autentiškų ištakų ieškojimas“, „Raimundas Majauskas: Koloritinės harmonijos ilgesys“, „Raimondas Savickas: metafizinė tikrovės interpretacija“ – taip pat Ingos ir Almos Laužonyčių knygos „Per paskutinę vakarienę“ pristatymai. Šie albumai (sudarytojas A. Andrijauskas) – tai dailininko kūrybos kelio apibendrinimas, jo apmąstymai Lietuvos, tautos likimo klausimais. Sutiktas filosofės dr. Dalios Staponkutės naujasis romanas „Vivat regina!“. Vyko V. Daujotytės knygos „Kai rašai, nebijai. Autobiografiniai tekstai“

sutiktuvsė, kompozitoriaus akademiko Giedriaus Kuprevičiaus 80-mečiui skirtas kūrybos vakaras „Kartų sutartinė“.

HSMS nariai – aktyvūs įvairių užsienio organizacijų nariai, vadovavo 21 projektui, iš jų 6 tarptautiniams, vykdė 16 konkursinių projektų, iš jų 6 tarptautinius, bendradarbiavo su šalies ir užsienio partneriais, organizavo ir dalyvavo mokslo simpoziumuose, konferencijose, perskaitė per 70 pranešimų. E. Kazlauskas, bendradarbiaudamas su užsienio mokslo centrų (Danija, Vokietija, Ispanija, Šveicarija, Australija, JAV, JK) partneriais, Pasaulio sveikatos organizacija, vykdė inovatyvius stresinių sutrikimų diagnostikos ir intervencijų veiksmingumo tyrimus. R. Lazutka dalyvavo LMT finansuojamame projekte „Gerovės valstybės vystymosi galimybės ir rizikos Ukrainoje globalaus neapibrėžtumo sąlygomis“. V. Mikelėnas yra Europos teisės instituto vienas steigėjų, dalyvavo jo valdymo, projektų aprobavimo veikloje; Kazachijos Kaspijos universiteto Privatinės teisės centro kasmetinių konferencijų organizavimo veikloje; vykdė bendrus tyrimus su Lenkijos Balstogės, Varšuvos universitetų Teisės fakultetų mokslininkais. Z. Norkus baigė vykdyti tarptautinį Norvegijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos mokslininkų projektą „Kiekybiniai duomenys apie visuomenės ir ekonomines transformacijas trijų Baltijos šalių regionuose per paskutinį šimtmetį istorinių transformacijų analizei ir ateities iššūkiams įveikti“. Vadovavo projektui „Demografinis, ekonominis, energetinis, maistinis ir epidemiologinis

Akad. Alvydas Jokubaitis ir LMAJA narė doc. dr. Dovilė Pūraitė-Andrikienė. 2024 01 05.

↓ Iš kairės: akademikai Vytautas Martinkus, Arvydas Virgilijus Matulionis, Viktorija Daujotytė ir Giedrius Kuprevičius. 2024 10 17.

Konferencija „Profesorius Stasys Vėlyvis (1938–2023) ir civilinis procesas – Mokytojas ir mokiniai“.

Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banys, HSMS pirmininkas Vytautas Nekrošius, akad. Valentinas Mikelėnas ir partnerystės prof. Egidija Tamošiūnienė. 2024 03 13.

↓ Akad. Viktorijos Daujotytės knygos „Kai rašai, nebijai. Autobiografiniai tekstai“ sutiktuvs. Iš kairės: literatūros kritikas Valentinas Sventickas, akad. V. Daujotytė, poetas Rimvydas Stankevičius. Antrame plane: LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė, akademikai Jūratė Sprindytė ir Vytautas Martinkus. 2024 10 03.

moderniosios Lietuvos visuomenės ir tautos atsparumas (1883–2023). Vykde konkursinę prioritetinių mokslinių tyrimų programą „Visuomenės atsparumo stiprinimas ir krizių valdymas šiuolaikinių geopolitinių įvykių kontekste“. J. Sprindytė tęsė darbus pagal ilgalaikę programą „XX–XXI a. lietuvių literatūros transformacijos: kanonas, poetika, kontekstai (2022–2026)“; bendradarbiavo su Latvijos universiteto, Latvijos literatūros, folkloro ir meno instituto, Estijos Under ir Tuglaso centro, Talino universiteto mokslininkais. R. Janonienė toliau tyrinėjo Vilniaus meno mokyklos dailininkų gyvenimą ir kūrybą, dalyvavo LMT finansuotame mokslo ir sklaidos projekte „Pranciškus Smuglevičius – iškiliausias Abiejų Tautų Respublikos dailininkas“. A. Maslauskaitė vadovavo tarptautinio „Europos horizonto“ projekto GGP-5D partnerinei daliai. D. Pociūtė-Abukevičienė – tarptautinio mokslo projekto „Nuncio's Secret Archives / Nuncijaus slaptieji archyvai“ dalyvė. D. Staliūnas – tarptautinio projekto „Kasdienybė vokiečių okupuotuose kraštuose II pasaulinio karo metais“ vadovas Lietuvoje (projekto koordinatoriai – Vupertalio universitetas ir Herderio institutas). A. Buračas – dviejų leidyklos „Springer“ rengiamų spaudai knygų ats. redaktorius.

2024 m. HSMS nariai iš viso atliko 97 ekspertizes LMA vardu, iš jų nagrinėta 90 paraiškų dėl premijų ir stipendijų. R. Lazutka – Tarptautinio socialinės politikos ekspertų tinklo, teikiančio socialinės politikos įvertinimui Europos Komisijai projektus ekspertas Lietuvai. Z. Norkus –

Europos sociologų asociacijos tyrimų tinklo „Transformacijos sociologija: Rytai ir Vakarai“ tarybos narys; serijos „Lithuanian Studies without Border“ / „Lituanistika be sienų“, leidžiamos leidykloje „Academic Studies Press“ (JAV) leidėjų tarybos narys; tyrėjų tinklo COMPASS Patarėjų tarybos narys. E. Kazlauskas – Tarptautinės trauminio streso asociacijos valdybos narys. B. Stundžia – Latvijos ir Lietuvos Respublikų užsienio reikalų ministerijų Baltų apdovanojimo komisijos narys, LR Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos narys ekspertas. R. Palekas – Tarptautinio architektūrinio konkurso tarptautinės vertinimo komisijos narys. V. Žulkus – Baltijos Asamblėjos apdovanojimų Lietuvos nacionalinės žiuri, Europos archeologų asociacijos, Nuskendusių laivų muziejaus VRAK (Stokholmas, Švedija) patariamosios tarybos narys. V. Martinkus – Europos lyginamųjų literatūros studijų tinklo narys. A. V. Matulionis – Latvijos kultūros akademijos profesorių tarybos, Daugpilio universiteto profesorių tarybos narys, Daugpilio universiteto garbės profesorius. A. Maslauskaitė, R. Petrauskas – LR Vyriausybės komisijos Valstybės pažangos tarybos nariai. A. Maslauskaitė (pirmininkė) ir D. Pociūtė-Abukevičienė atstovauja akademijai LMT Palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų MTEP vertinimo apeliacinėje komisijoje. D. Klajumienė – Lietuvos mokslo premijų komisijos HSM sekcijos pirmininkė, nariai: R. Janonienė, R. Lazutka, A. Maslauskaitė, V. Nekrošius.

V. Mikelėnas – Teisingumo ministerijos Civilinio kodekso priežiūros darbo grupės narys.

R. Lazutka Lietuvos teismų asociacijai atliko analizę apie teisėjų algų sumažinimo pasekmes po 2008 m. krizės, kuri bus pateikta Europos Teisingumo Teismui. Lietuvos pareigūnų profesinės sąjungos užsakymu – Pareigūnų pensijų įstatymo projekto įvertinimą ir rekomendacijas projektui tobulinti. D. Klajumienė VšĮ „Architektūros tyrimų centras“ užsakymu parengė istorinę menotyrinę pažymą apie koklines krosnis Vilniuje, Pylimo g. R. Janonienė Bernardinų ansamblio restauravimo tarybos užsakymu atliko Vilniaus Bernardinų vienuolyno koridoriaus sienų tapybos istorinius menotyros tyrimus. V. Mikelėnas pateikė ekspertinę išvadą apie didelį neatsargumą Lietuvos civilinėje teisėje privataus juridinio asmens užsakymu. D. Kaunas Prezidentūros prašymu parengė ekspertinę išvadą apie Prezidento Gitano Nausėdos dovanojamų istorinių dokumentų rinkinį Martyno Jankaus muziejui Bitėnuose.

HSMS nariai dalyvauja valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų veikloje. Skyrius kuruoja tris LMA mokslo žurnalus: „Filosofija. Sociologija“ (red. kolegijos pirmininkė A. Maslauskaitė, nariai – R. Grigas, A. V. Matulionis A. Mickūnas, Z. Norkus); „Lituanistica“ (red. kolegijos pirmininkas E. Jovaiša, pirminko pavaduotojai E. Aleksandravičius ir J. Sprindytė, nariai – G. Blažienė, A. Kuncevičius, R. Petrauskas, B. Stundžia, V. Žulkus, J. Jurkievičius, LMAJA narys

T. Čelkis, LMAJA alumnė O. Mastianica); „Menotyra“ (red. kolegijos narės R. Janonienė, D. Klajumienė, J. Sprindytė). A. Buračas LMA vardu ėjo atsakingojo redaktoriaus pareigas leidžiant bendrą su MRU ir Vroclavo universitetu tarpautinį „Scopus“ recenzuojamą žurnalą „Intellectual Economics“. Iš viso skyriaus nariai dalyvavo per 120 šalies ir užsienio mokslo leidinių redakcinių kolegijų darbe.

Kai kurie HSMS autoriai parašė, parengė ar sudarė po kelias knygas ar knygų dalis: A. Andrijauskas – 3, A. Beinorius, R. Janonienė, A. Maslauskaitė, A. Mickūnas – po dvi, yra mokslo žurnalų sudarytojai (A. Andrijauskas, G. Blažienė, D. Klajumienė), stambių straipsnių autoriai (R. Janonienė, Z. Norkus, J. Sprindytė). E. Jovaiša savo sukurtoje interneto svetainėje www.aisciai.eu skelbė apie savo atliktus archeologinius tyrimus, paskelbė audioknygą „Aisčiai. Palikimas“, sukūrė ir paskelbė 17 mokslo populiarinimo filmų apie aisčius, gintaro kelią, baltų mitologiją.

HSMS nariai matomi Lietuvos žiniasklaidoje, nuolat prisideda prie Lietuvos visuomenės švietimo ir pilietinių iniciatyvų, puoselėdami humanistines vertybes, stiprina visuomenės pasitikėjimą mokslu, ugdo jos pilietiškumą ir akademinį jaunimą. R. Lazutka 1–2 kartus per mėnesį skelbė populiarius straipsnius „LRT.lt“ portale, vidutiniškai 2–3 kartus per mėnesį komentavo socialinės politikos ir ekonominius reiškinius žiniasklaidos priemonėse. A. Beinorius paskelbė 5 straipsnius „LRT.lt“ portale, teikė interviu „Žinių radijui“, skaitė 10 paskaitų visuomenei iš savo srities ty-

rimų, dalyvavo 9 LRT televizijos ir 3 regioninio transliuotojo laidose Indijos politikos temomis. R. Janonienė paskelbė 5 mokslo populiarinimo straipsnius, skaitė paskaitas meno istorijos ir kultūros paveldo temomis, dalyvavo dokumentiniame filme apie Sokalio Dievo Motinos paveikslo restauravimą. A. Jokubaitis skaitė 5 paskaitas apie šiuolaikinę politikos sampratą, dalyvavo 5 internetinės TV laidose. R. Petrauskas skaitė viešus pranešimus LDK istorijos temomis, dalyvavo 8 laidose mokslo politikos ir istorijos temomis. A. Maslauskaitė paskelbė 12 straipsnių demografijos klausimais, dalyvavo 5 internetinės TV laidose. B. Stundžia perskaitė 5 paskaitas filologams. V. Daujotytė – 4 paskaitas mokytojams, trečiojo amžiaus universiteto klausytojams apie literatūrą, etninę kultūrą. G. Kuprevičius dalyvavo LRT 5 laidose, interviu, pokalbiuose, kūrybos pristatymuose, jubiliejinių koncertų transliacijose radijuje ir televizijoje. R. Palekas „Open House Vilnius“ renginyje per šešias valandas priėmė apie 130 lankytojų Paleko architektų studijos patalpose ir skaitė paskaitas, dalyvavo LRT radijo laidoje „Be kaukių“. V. Žulkus skelbė straipsnius žiniasklaidos portaluose, teikė interviu.

Skyriaus nariai vadovavo 26 doktorantams, 12 mokslininkų grupėms, 5 podoktorantūros stažuotojams. A. Andrijauskas individualiai dirba su jaunais mokslininkais, įtraukdamas juos į straipsnių rinkinius, konferencijas ir kitus projektus. G. Kuprevičius mecenuoja Viktoro Kuprevičiaus stipendiją VDU ir „Eureka“

stipendijas KTU studentams. V. Nekrošius skaitė paskaitas šalies gimnazijų moksleiviams. J. Sprindytė – Vilniaus universiteto doktorantų Atestacinės ir priėmimo komisijos narė. D. Pociūtė-Abukevičienė – Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro respublikinės lietuvių kalbos ir literatūros olimpiados vertinimo komisijos pirmininkė, olimpiados užduočių rengėja ir organizatorė.

Bendradarbiauta su regionais, nevyriausybinėmis, pramonės ir verslo organizacijomis bei įmonėmis. D. Klajumienė – Ukmergės savivaldybės Nekilnojamojo kultūros vertinimo tarybos narė. Taip pat Kupiškio etnografijos muziejaus ir Kupiškio savivaldybės užsakymu parengė monografiją „Dominikonų palikimas Palėvenėje ir Skapiškyje“. D. Kaunas dalyvavo Vakarų Lietuvos regiono savivaldybių renginiuose; pasitarime Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje Klaipėdoje; konsultacijų reikalais susitiko su Tauragės muziejaus darbuotojais, dalyvavo dviejuose pasitarimuose dėl Prūsijos valstybės 500-mečio minėjimo Pagėgių savivaldybėje ir Mažosios Lietuvos reikalų tarybos posėdyje Vilniuje. V. Martinkus bendradarbiavo su Jurbarko savivaldybės viešąja biblioteka, Eržvilko skyriumi. V. Mikelėnas – su Vilniaus komercinio arbitražo teismu populiarinant verslo ginčų sprendimą arbitražu, taip pat su Lietuvos draudikų asociacija, Lietuvos notarų rūmais. V. Daujotytė – su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, konsultavo, dalyvavo doktorantų literatūros fenomenologijos egzaminuose.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

**Skyriuje yra 51 narys:
25 tikrieji, 14 emeritų
ir 12 užsienio narių.
Veikia 3 mokslų sekcijos:
Matematikos (pirm. R. Čiegis),
Fizikos (pirm. G. Tamulaitis),
Chemijos (pirm. R. Makuška).
Skyriui vadovauja L. Valkūnas.
Skyrius kuruoja LMA prezidiumo
įsteigto Teodoro Grotuso fondo
veiklą, kurio pirmininkas A. Kareiva.**

Vasario 8 d., eidama 95-uosius metus, mirė užsienio narė prof. Šarlotė Friezė Fišer (Charlotte Froese Fischer; 1929–2024), Vanderbilto universiteto (JAV) profesorė emeritė ir kviestinė mokslininkė Nacionalinio standartų ir technologijų instituto (JAV) Atominės spektroskopijos grupėje. Skyriaus nariai bendradarbiauja su VU Matematikos ir informatikos, Fizikos, Chemijos ir geomokslų fakultetais, KTU chemikais bei FTMC ir VILNIUS TECH mokslinėmis grupėmis. Partneriai: nacionalinės matematikų, fizikų ir chemikų draugijos, Visorių informacinių technologijų parkas bei asociacija INFOBALT. Skyrius taip pat bendradarbiauja su Alytaus, Ignalinos ir Pakruojo savivaldybėmis.

Ataskaitiniais metais įvyko 4 visuotiniai susirinkimai, 5 biuro ir 6 sekcijų posėdžiai, 1 išvažiuojamasis posėdis, 15 renginių ir 8 ekspertų komisijų posėdžiai. Biuro posėdžiuose buvo sudarytos atrankos komisijos Aleksandro Stulginskio stipendijoms gauti ir kandidatų į LMAJA naujus narius paraiškoms vertinti. Sudarytos komisijos LMA stipendijų jauniešiams mokslininkams (matematikos, informatikos, fizinių mokslų studijų sritis) bei Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų konkurso paraiškoms vertinti. Aptarti galimi kandidatai apdovanoti LMA atminimo medaliu, teikti skyriaus narį valstybiniam apdovanojimui. Vyko pasirengimas naujų LMA tikrųjų narių rinkimams.

Sausio 18 d. skyriaus narių visuotiniame susirinkime išklausa ir įvertinta mokslinė ir mokslo organizacinė narių veikla; aptartas skyriaus narių 2024 m. veiklos planas. Balandžio 30 d. vyko pasirengimas naujų LMA tikrųjų narių rinkimams, aptarti būsimi renginiai ir viešinimo straipsniai LMA svetainei, www.alfa.lt naujienų portalui. Gegužės 14 d. aptartos fizikos dėstymo problemos Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose. Lapkričio 28 d. rinkti nauji LMAJA nariai.

Kovo 19 d. FTMC vyko metinė konferencija, kurios metu pagerbtas elektrochemijos pradininkas Lietuvoje prof. Juozas Matulis (1899–1993). Tai vienas žymiausių Lietuvos chemikų, visuomenės veikėjas, akademikas, ilgametis LMA prezidentas (1946–1984). Jo garbei FTMC įrengta Juozo Matulio auditorija.

Balandžio 5 d. FTMC organizuotas jau tradiciniu tampa tarptautinis seminaras „Lazeriniai dalelių greitintuvai, jų taikymai ir galimybės atlikti eksperimentus ELI mokslinių tyrimų infrastruktūroje“. Lietuva yra viena iš Ekstremalios šviesos infrastruktūros (ELI) Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumo (ERIC) steigėjų. Mūsų šalis garsėja savo pasiekimais lazerių srityje.

Gegužės 14 d. kartu su LMAJA, Technikos mokslų skyriumi ir asociacija INFOBALT, remiant įmonių grupei „Novian“ bei Visorių informacinių technologijų parkui (VITP), surengta 12-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“. Konferencijos tikslai: susipažinti su jaunųjų mokslininkų atliekamais gamtos mokslų bei technologijų kryptių tyrimais, įskaitant gynybos ir kvantines technologijas, apžvelgti jaunųjų mokslininkų interesų problematiką. Pirmojo etapo metu ekspertai atskirose sekcijose išklausė, aptarė bei vertino kiekvieną pranešimą ir atrinko geriausiuosius INFOBALT stipendijų konkursui. Antrame etape asociacijos INFOBALT komisija atliko galutinį vertinimą ir skyrė stipendijas. Trečiame etape gegužės 29 d. LMA vykusiame renginyje

buvo įteikti diplomai, INFOBALT ir VITP stipendijos.

Gegužės 14 d. FTMC vyko diskusija apie fizikos dėstymo problemas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose. Diskusijoje dalyvavo fizikos mokytojai iš Vilniaus ir Kauno, švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ignas Gaižiūnas, VU Fizikos fakulteto prodekanė dr. Olga Rancova, VU Ugdymo instituto direktorė dr. Sandra Kairė, akademikai. Diskusiją moderavo G. Tamulaitis. Gruodžio 5 d. vyko viešoji diskusija „Fizinių ir technologijos mokslų centras: misija, nūdienu ir ateities planai“. FTMC direktoriaus dr. Ramūno Skaudžiaus pranešimas buvo paremtas lūkesčiais, kuriuos centrui kelia LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija: didinti centro uždirbamų lėšų dalį, skatinti tarptautiškumą, skelbti dar daugiau aukšto lygio publikacijų.

Siekiant pajavairinti renginių tematiką ir supažindinti jų dalyvius su lazerių taikymo naujienomis bei proveržiu šiuolaikinėje kraujagyslių chirurgijoje, skyriaus kvietimu kraujagyslių chirurgas-flebologas Arūnas Grinkevičius gegužės 15 d. LMA skaitė paskaitą „Lazerių taikymas šiuolaikinėje kraujagyslių chirurgijoje“. A. Grinkevičius aiškino, kaip gydoma venų varikozė lazeriu, kai lazerinio spindulio generuojama energija perduodama šviesolaidžiu į kraujagyslės spindį.

Rugsėjo 3 d. MFChMS Chemijos sekcijos nariai vyko į išvažiuojamąjį posėdį įmonėje „Biosyid“, kuriame nagrinėta tema „Pluoštinių kanapių perdirbimo produktai“. Įmonės vadovė Vida Audra Budrienė

supažindino su įmonės istorija, strategija, produktais ir perspektyvomis. Po ekskursijos vykusioje diskusijoje aptartas natūralių kanabinoidų naudojimas kosmetikos ir medicininiuose produktuose, būtinumas pateikti išsamesnę informaciją visuomenei apie esminius skirtumus tarp CBD ir narkotizuojančių kanabinoidų. Svarstyta galimybė organizuoti seminarą LMA apie pluoštinių kanapių perdirbimo produktų įteisinimo problemas.

Organizuota nemažai tarptautinių konferencijų. Chemikai organizavo 26-ąją tarptautinę konferenciją-mokyklą „Pažangios medžiagos ir technologijos 2024“ rugpjūčio 26–30 d. Palangoje; 6-ąją tarptautinę konferenciją „Retųjų žemių medžiagos. Sintezės, studijų ir taikymo pažanga“ spalio 20–23 d. Vilniuje. Kovo 22 d. organizuota 1-oji nacionalinė konferencija „Chemija ir geomokslai“. R. Makuška buvo tarptautinės konferencijos „Baltijos Polimerų simpoziumas“, kuri vyko Birštone rugsėjo 17–19 d., mokslo komiteto narys. V. Getautis buvo 28-osios studentų mokslinės konferencijos „Chemija ir cheminė technologija 2024“ mokslo komiteto narys.

V. Razumas tarpininkavo organizuojant J. E. Moldovos Nepaprastojo ir įgaliotojo ambasadoriaus Lietuvoje Emilio Druko (Emil Druc) ir LMA prezidento susitikimą, kurio metu aptartos numatomos pasirašyti bendradarbiavimo sutarties tarp LMA ir Moldovos MA sąlygos. V. Razumas inicijavo moldavų kilmės dailininkės, kuriančios Lietuvoje, Rodikos Morari (Rodica Morari) darbų parodą 2024 m. vasario

15 d. LMA renginyje, skirtame vasario 16 d. paminėti.

Fizikai rugpjūčio 25–26 d. organizavo 19-ąją konferenciją „Lazeriai. Mokslas ir technologijos 2024“ Giraičių k., Dubingių sen., Molėtų r. sav. (iniciatorius G. Račiukaitis). Jis spalio 14–18 d. organizavo tarptautinį renginį „Baltijos fotonika: Lietuvos ir Taivano lazerių susitikimas“. G. Valušis spalio 1–4 d. pirmininkavo tarptautinei konferencijai „Pažangios optoelektroninių medžiagų ir sistemų savybės ir procesai“.

Rugsėjo 12 d. organizuoti kasmetiniai skaitymai, skirti žymaus Lietuvos fiziko, mokslo organizatoriaus, pedagogo, akademiko Adolfo Jucio (1904–1974) 120-osioms gimimo metinėmis. 2023 metų Lietuvos mokslo premiją laimėjusi LMA prezidento J. Banio vadovaujama eksperimentatorių grupė pakviesta šiuose skaitymuose pristatyti savo mokslinius pasiekimus. J. Banys papasakojo apie darbų ciklą „Funkcinių medžiagų mikrobangų spektroskopija“, kurio rezultatai buvo gauti VU Fizikos fakulteto Taikomosios elektrodinamikos ir telekomunikacijų institute. Renginį moderavo G. Juzeliūnas.

Lapkričio 27 d. vyko renginys, skirtas Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos CERN 70-mečiui paminėti. Ilgą laiką Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimą su CERN koordinavo LMA. Asocijuotos narystės laikotarpiu šiam bendradarbiavimui išsiplėtus bei sulaukus šį bendradarbiavimą palaikančios paramos iš LR Vyriausybės, koordinavimą perėmė Lietuvos dalelių fizikos konsorciumas. Šiuo metu konsorciumo

Viešoji diskusija „Fizinių ir technologijos mokslų centras: misija, nūdienu ir ateities planai“. FTMC direktorius dr. Ramūnas Skaudžius (kairėje) ir renginio vedėjas akad. Leonas Valkūnas. 2024 12 05.

- ↓ 12-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ geriausių pranešimų autorių apdovanojimas ir stipendijų įteikimas. 2024 05 29.

Skyriaus narių visuotinis susirinkimas. Fizikos sekcijos pirmininkas akad. Gintautas Tamulaitis išsako sekcijos narių nuomonę. 2024 04 30.

- ↓ Kraujagyslių chirurgo-flebologo Arūno Grinkevičiaus paskaita „Lazerių taikymas šiuolaikinėje kraujagyslių chirurgijoje“. Paskaitos dalyviai apžiūri šviesolaidį, naudojamą kraujagyslių operacijoms. 2024 05 15.

veikloje dalyvauja 11 mokslininkų grupių iš keturių institucijų: Vilniaus universiteto, Kauno technologijos universiteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Lietuvos energetikos instituto. Konsorciumas taip pat vykdo veiklas, skatinančias moksleivių ir studentų domėjimąsi CERN vykdomais eksperimentais bei jų taikymu kituose gamtos moksluose, organizuoja mokslo populiarinimo renginius ir skelbia publikacijas. Apžvelgiant dabartines veiklas neliko užmiršti ir svarbiausi bendradarbiavimo su CERN istorijos fragmentai, pabrėžtas didelis J. V. Vaitkaus indėlis.

Plečiamas bendradarbiavimas su regionais, pramonės ir verslo partneriais. G. Račiukaitis yra Lietuvos lazerių asociacijos prezidentas, Ekstremalios šviesos infrastruktūros (ELI) konsorciumo generalinės asamblėjos vicepirmininkas, organizavo P. Korėjos KITECH (*Korea Institute of Industrial Technology*) universiteto delegacijos priėmimą, bendradarbiavimo planų su Pohango mokslo ir technologijos universitetu (POSTECH, *Pohang University of Science and Technology*) bei bendrų mokslo ir verslo projektų KEIT institute (*Korea Evaluation Institute of Industrial Technology*) sudarymą, bendrų projektų rengimą su Korėjos mašinų ir medžiagų institutu (KIMM, *Korea Institute of Machinery & Materials*). Jis yra LMT doktorantūros programų vertinimo komisijos ir paraiškų „Atžalinių įmonių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) projektams“ vertinimo komisijos narys, LRV komisijos – Ekonominės diplomatijos tarybos – darbo grupės narys, Inovacijų agentūros

Pažangios gamybos darbo grupės (sumani specializacija) narys. G. Tamulaitis su jo vadovaujama grupe dalyvauja CERN „Skaidrių kristalų sambūrio“ (*Crystal Clear Collaboration*) veikloje, yra tarpinstitucinio CERN–LT konsorciumo tarybos pirmininkas, FTMC tarybos narys, Lietuvos medžiagų tyrėjų asociacijos valdybos narys. G. Valušis – Lietuvos fizikų draugijos valdybos narys, viceprezidentas mokslui (nuo 2018 m. iki šiol), Terahercinių tyrimų ir taikymo centro (Varšuva, Lenkija) tarptautinio mokslinio komiteto narys ir mokslinių tyrimų ir technologijos organizacijų asociacijos „RTO Lithuania“ valdybos narys, LMA deleguotas skaitmeninės „Visuotinės lietuvių enciklopedijos“ konsultacinės kolegijos narys. A. Kareiva – LMA bendradarbiavimo su Alytaus miesto savivaldybe ir Pakruojo rajono savivaldybe atsakingasis asmuo, Teodoro Grotuso fondo valdybos pirmininkas. R. Ramanauskas – FTMC ir Lietuvos lazerinių technologijų įmonių industrinės laboratorijos tarybos narys. Bendradarbiaujant FTMC ir Lietuvos lazerinių technologijų įmonėms sėkmingai veikia moderni Cheminių dangų laboratorija, kurioje teikiamos paslaugos nusodinant cheminio Ni dangas bei anoduojant plieno gaminius. Dalyvavo kuriant bendrą FTMC ir UAB „Šviesos konversija“ Kristalų auginimo laboratoriją. R. Čiegis dalyvauja Lietuvos kvantinių technologijų asociacijos veikloje.

R. Leipus bendradarbiauja su Prancūzijos, Kinijos, Graikijos, JAV mokslininkais. A. Laurinčikas – su Nagojos (Japonija), Viurcburgo (Vokietija) matematikais.

D. Surgailis – su Prancūzijos, JAV bei Danijos mokslininkais. J. Šiaulys bendradarbiauja su Graikijos, Švedijos mokslininkais, emigrantais iš Ukrainos.

Chemikai vykdė mokslinius tyrimus su Karališkojo technologijos instituto, Malmės ir Lundo (Švedija), Monpeljė (Prancūzija), Poznanės ir Krokuvos Jogailaičių universitetų (Lenkija), Helmholtz instituto (Vokietija), Latvijos universiteto, Odesos M. Mečnikovo universiteto (Ukraina) mokslininkais.

V. Bagdonavičius, A. Malinauskas ir G. Tamulaitis buvo LMA žiuri komisijos, vertinusios 2024 m. Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims moksle“ paraiškas, nariai. V. Razumas yra Baltijos Asamblėjos meno, literatūros ir mokslo premijų Lietuvos žiuri pirmininkas, LMT Konkursinio finansavimo apeliacijų komisijos pirmininkas. E. Butkus yra Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sumanios specializacijos koordinavimo grupės narys, LMT valdybos pirmininkas. A. Kareiva, R. Makuška ir E. Norkus yra VŠĮ Inovacijų agentūros ekspertai. E. Norkus, R. Makuška, G. Niaura, V. Getautis ir V. S. Laurinavičius – LMT ekspertai. G. Niaura ir R. Čiegis yra Lietuvos mokslo premijų komisijos nariai, G. Tamulaitis – LMP komisijos Gamtos, medicinos ir sveikatos, žemės ūkio bei technologijos mokslų sekcijos pirmininkas. A. Ramanavičius ir E. Butkus – „Europos horizonto“ paraiškų vertinimo komisijų nariai. A. Kareiva, R. Makuška ir G. Niaura – Čekijos Respublikos nacionalinio mokslo centro projektų paraiškų vertinimo komisijų nariai. A. Kareiva – Estijos mokslo

tarybos ir Lenkijos nacionalinio mokslo centro projektų paraiškų vertinimo komisijų narys, A. Ramanavičius – Lenkijos nacionalinio mokslo centro projektų paraiškų vertinimo komisijos narys.

LMA prezidiumo narys, MFChM skyriaus pirmininkas, LMA mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondo pirmininkas L. Valkūnas vadovavo Vilniaus miesto mokslininkų premijų konkurso vertinimo, kandidatų į LMA tikruosius narius paraiškų tinkamumo vertinimo ir skyriuje gautų kandidatų į LMAJA narius paraiškų vertinimo komisijoms. V. Gulbinas ir A. Krotkus buvo LMT Palyginamojo eksperimentinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų MTEP vertinimo apeliacinės komisijos nariai. A. Krotkus – Išskirtinės informacinių technologijų programos valdymo grupės narys.

Skyriaus nariai dalyvavo valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų veikloje, tarptautinių ir užsienio institucijų organizuotose darbo grupėse. J. Banys yra Latvijos mokslų akademijos užsienio narys, Saksonijos mokslų akademijos (Vokietija) narys korespondentas, Lietuvos fizikų draugijos valdybos narys, Europos polinių dielektrikų taikymo komiteto narys, Pasaulio feroelektrikų komiteto narys, recenzavo Prancūzijos ir Rumunijos mokslo fondų paraiškas. R. Čiegis – Latvijos mokslų akademijos užsienio narys. D. Abramavičius buvo daktaro disertacijos gynimo komisijos recenzentu Kopenhagos universitete. G. Juzeliūnas recenzavo Taivano „Aca-

demia Sinica“ Atomų ir molekulių instituto darbuotojo paraišką užimti aukštesnes pareigas. G. Tamulaitis buvo LMA deleguotas ALLEA darbo grupės ERA narys, Čekijos mokslo fondo vertintojas. G. Valušis buvo 11-ojo tarptautinio simpoziumo „The 11th International Symposium on Terahertz-Related Devices and Technologies“ Bafalo universitete (JAV), skirto terahercų prietaisams ir technologijoms, ir tarptautinės konferencijos „49th International Conference on Infrared, Millimeter, and Terahertz Waves“ (apie infraraudonąsias, milimetrines ir terahercų bangas) Perte (Australija) Techninės programos komitetų narys. L. Valkūnas buvo Amsterdamo laisvojo universiteto disertacijos gynimo komiteto nariu.

Neatsiejama veikla – mokslo žurnalų leidyba. Skyriaus nariai kartu su šakinėmis draugijomis kuravo anglų kalba Lietuvoje leidžiamus nacionalinius fizikos, chemijos ir matematikos žurnalus. Yra daugiau kaip 20-ties šalyje ir užsienyje („IOP Publishing“, „Maney Publishing“, „Springer Nature“, „World Scientific“ ir kt.) leidžiamų mokslo žurnalų redakci-

nių kolegijų nariai ir (arba) vyriausieji redaktoriai.

Išleistos knygos: M. Korobkov, K. Pileckas, R. Russo. *The Steady Navier-Stokes System. Basics of the Theory and the Leray Problem* (Stacionari Navjė ir Stokso sistema. Teorijos pagrindai ir Lerė problema), Birkhauser; G. Panasenko, K. Pileckas. *Multiscale Analysis of Viscous Flows in Thin Tube Structures* (Klampių skysčių tekėjimų plonų vamzdžių struktūrose daugiaskalė analizė), Birkhauser; A. P. Stabinis. *Atsiminimai*. VU leidykla.

Skyriaus nariai aktyviai dalyvauja skyriaus „Mokslininkų rūmai“ ciklo „Mokslo žinių dienos“ renginiuose. J. Banys skaitė paskaitą moksleiviams apie modernių medžiagų tyrimus Žirmūnų gimnazijoje; A. Kareiva – Kalvarijos, Molėtų, Čekiškės Prano Dovydaičio, Vilniaus „Žaros“ ir Žirmūnų gimnazijose. L. Valkūnas – Tuskulėnų gimnazijoje; V. S. Laurinavičius skaitė nuotolinę paskaitą „Biocheminis atpažinimas ir biosensoriai“. MFChMS nariai parengė ir paskelbė LMA svetainės skiltyje „Naujienos“ 16 mokslo populiavimo ir 8 informacinius pranešimus.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

**Skyriuje yra 58 nariai:
22 tikrieji, 17 emeritų
ir 19 užsienio narių.
Skyriuje veikia 4 sekcijos:
Bendrosios biologijos (pirm.
S. Podėnas), Biofizinių mokslų
(pirm. K. Sasnauskas), Geomokslų
(pirm. J. Kriaučiūnienė),
Medicinos ir sveikatos mokslų
(pirm. R. Dubakienė);
yra keturios komisijos: Alergologijos
(pirm. R. Dubakienė), Motinos ir
vaiko (pirm. VU prof. Arūnas Valiulis),
LMA COVID-19 (pirm. A. Žvirblienė)
ir metų pabaigoje įkurta
LMA Klimato komisija
(pirm. A. Bukantis). Skyriui
vadovauja L. Kupčinskas.**

Prie skyriaus veikia Lietuvos biochemikų, Lietuvos imunologų, I. Domeikos draugijos. 2024 m. skyrius neteko trijų iškilų XX a. Lietuvos mokslininkų, LMA narių emeritų – biochemikės S. Kanopkaitės, imunologo V. A. Tamošiūno ir entomologo A. Skirkevičiaus.

Ataskaitiniais metais buvo sušaukti 4 skyriaus susirinkimai, 4 biuro, 10 sekcijų ir komisijų posėdžiai. Juose pristatytos skyriaus ir sekcijų pirmininkų ataskaitos, patvirtintas einamųjų metų skyriaus

veiklos planas, aptarta skyriaus mokslo organizacinė veikla.

Skyrius organizavo 2 išvažiuojamuosius susirinkimus. Gegužės 16 d. Lietuvos zoologijos sode apžvelgti vykdomi moksliniai tyrimai, aptartas bendradarbiavimas su Gamtos tyrimų centru. Spalio 4 d. skyriaus nariai apžiūrėjo Kruonio hidroakumuliacę elektrinę ir pasidalijo įžvalgomis apie jos svarbą Lietuvos energetinei sistemai ir marių būklei.

Lapkričio 22 d. BMGMS narių visuotiniame susirinkime rinkti LMAJA nariai. Įvyko akad. V. Basio 80-mečio jubiliejui skirtas renginys „Tarp neonatologijos, genetikos ir farmacijos“.

Biuro, sekcijų ir komisijų posėdžiuose aptarti skyriaus veiklos rezultatai, vyko diskusijos dėl Klimato komisijos įkūrimo.

Bendrosios biologijos sekcijoje yra 4 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai ir 8 užsienio nariai. Ji jungia žymiausius bendrosios ir žmogaus genetikos, ekologijos, zoologijos, botanikos, ornitologijos, parazitologijos mokslo šakų atstovus. S. Jarmalaitė vykdė tyrimus molekulinės onkologijos ir personalizuotos medicinos kryptyse; S. Olenin – Arkties regionų ekosistemų tyrimus, S. Podėnas atliko Korėjos pusiasalio

vabzdžių apžvalgas bei aprašė vieną naują mokslui rūšį; G. Valkiūnas vykdė hemosporidinių parazitų, V. Kučinskas – žmogaus populiacijų genetikos, V. Būda – vabzdžių entomologijos tyrimus; J. Naujalis atliko augalų ekologijos tyrimų Lietuvoje analizę, o M. Žalakevičius tvarkė akad. Tado Ivanausko archyvinę medžiagą.

Biofizinių mokslų sekciją sudaro 6 tikrieji nariai, 5 nariai emeritai ir 4 užsienio nariai. Sekcija jungia žymiausius molekulinės biologijos, biochemijos, biotechnologijos, biofizikos, bioinformatikos, imunologijos mokslininkus. V. Borutaitė vystė ląstelių žūties ir apsaugos mechanizmų tyrimus smegenų išemijos ir neurodegeneracinių ligų modeliuose; V. A. Bumelis tobulino rekombinantinių medicininių paskirties baltymų gryninimo technologijas, 2024 m. rugsėjo mėn. baigė didžiausio Europoje biotechnologijos centro „Bio City“ Vilniuje statybas. S. Klimašauskas vykdė naujų genus reguliuojančių baltymų paiešką žinduolių ląstelėse tikslingos DNR modifikacijos būdu; L. Mažutis vystė mikroskopsčių technologijas pavienių ląstelių tyrimams. V. Šikšnys tęsė bakterijų antivirusinių apsaugos sistemų CRISPR-Cas genomo redagavimo tyrimus. Č. Venclovas vystė baltymų struktūrinės bioinformatikos metodus; A. Žvirblienė vadovavo LMA COVID-19 komisijai ir tyrė įgimtojo imuniteto ląstelių aktyvumą, kūrė naujus antikūnus ir taikė juos imunodiagnostikai. Sekcijos narių tyrimų rezultatai publikuoti prestižiniuose leidiniuose „Nature“ („Gamta“), „Nature Immunology“ („Gamta: imunologija“), „Nature Communications“

(„Gamta: pranešimai“), „Nucleic Acids Research“ („Nukleinių rūgščių tyrimai“), „PNAS“ („Nacionalinės mokslų akademijos darbai“, JAV) ir kt.

Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijoje yra 8 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai ir 4 užsienio nariai. Ji jungia žymiausius Lietuvos kardiologijos, kardiologijos, chirurgijos, pediatrijos, laboratorinės medicinos, gastroenterologijos, alergologijos, neurologijos, antropologijos specialistus. Sekcijos nariai tęsė aplinkos ir genetinių veiksnių įtakos alerginėms ligoms tyrimus (R. Dubakienė); L. Kupčinskas toliau vadovavo Lietuvos hepatito C patikros programai. Per 24 programos mėnesius buvo patikrinta per 1,2 mln. Lietuvos gyventojų, daugiau kaip 19 tūkst. asmenų kraujyje buvo nustatyti antikūnai prieš hepatitą C, iš jų 58 proc. sirgo aktyviu hepatitu. Apie šią unikalią programą rašė prestižinis politikos žurnalas „Politico“. K. Strupas tęsė onkologinių virškinimo ligų ir transliacinės medicinos tyrimus; A. Laucevičius, R. Žaliūnas, R. Benetis tęsė aktualios kardiologijos ir kardiologijos tematikos tyrimus; D. Rastenytė vykdė mokslinius tyrimus neurologijos, R. Jankauskas – molekulinės antropologijos kryptyse.

Geomokslų sekcijoje dirba 4 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai ir 3 užsienio nariai. Ji jungia geografijos, geologijos, hidrogeologijos ir hidrologijos atstovus. Sekcijos narių pagrindinės tyrimų kryptys: Kvartero nuogulų stratigrafija, sedimentologija, geomorfologija, jūrų ir krantų geologija (A. Bitinas); Ekstremalus klimato reiškiniai, klimato išteklių dinamika ir

prognozavimas (A. Bukantis); Klimato kaitos ir antropogeninės veiklos įtaka vandens telkiniams (J. Kriaučiūnienė); Radionuklidų migracija aplinkoje, izotopinių markerių naudojimas aplinkos kaitos chronologijoje (J. Mažeika); Požeminio vandens kilmė, dinamika, antropogeniniai poveikiai (R. Mokrik); Lietuvos prekambro kristalinės plutos tektoninės sandaros tyrimai (G. Motuza-Matuzevičius); Ežerų hidrologija ir termika, ryšiai su požeminiais vandenimis (K. Kilkus); Geologijos mokslo istorija (A. Grigelis). Geomokslų sekcijos narių iniciatyva sukurta LMA Klimato komisija.

BMGMS organizavo 20 renginių: penkias tarptautines ir septynias nacionalines konferencijas ir simpoziumus, dviejų knygų sutiktuves, dvi parodas, paminėti iškilų mokslininkų jubiliejai, popietės bei kiti renginiai. Tarptautinė konferencija „Kepenų vėžys 2024“ surengta kartu su Europos gastroenterologijos, endoskopijos ir mitybos asociacija, Europos virškinimo sistemos onkologijos asociacija ir LSMU. Konferencijoje gydytojai gastroenterologai, chirurgai ir onkologai dalijosi naujaisiomis kepenų vėžio gydymo rekomendacijomis. Balandžio 12 d. kartu su UAB „Caszyme“ ir asociacija „LithuaniaBIO“ organizuotas tarptautinis simpoziumas „Genų redagavimas: nuo tyrimų iki pramonės“. Įtakingi mokslinių tyrimų ir pramonės veikėjai pasidalijo savo žiniomis genų redagavimo srityje. Gegužės 17 d. BMGMS kartu su Europos imunologų draugijų federacija (EFIS) ir Lietuvos imunologų draugija organizavo simpoziumą „EFIS on

Tour“. Rugsėjo 19 d. įvyko svarbus tarptautinis renginys – Europos hepatito C viruso (HCV) eliminacijos lyderių forumas. Jame dalyvavo Pasaulio sveikatos organizacijos, Pasaulinės hepatito C eliminacijos koalicijos, Pasaulio hepatito aljanso atstovai, pacientų organizacijų atstovai, politikos formuotojai iš Baltijos šalių, Bulgarijos, Čekijos, Ispanijos, JK, JAV, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovakijos ir Vokietijos. Pasaulinės hepatito C eliminacijos koalicijos vadovas prof. Džonas Vordas (John Ward, JAV) apžvelgė, kaip įvairiose valstybėse sekasi įgyvendinti PSO iškeltą tikslą – iki 2030 m. eliminuoti hepatito C infekciją.

Didelio susidomėjimo sulaukė vasario 8 d. kartu su LMT organizuota konferencija „COVID-19 pandemijos pamokos: moksliniai ir praktiniai aspektai“. Išleistas dviejų tomų leidinys – LMT finansuotų projektų, skirtų COVID-19 tyrimams, apžvalga. Buvo parengta rezoliucija sprendimų priėmėjams, kaip įveikti panašaus masto krizes ateityje. Minint Tarptautinę imunologijos dieną balandžio 29 d. vyko konferencija „Per gyvenimą su alergija: nuo vaikystės iki senatvės“, kurią organizavo Lietuvos imunologų draugija ir LMA Alergologijos komisija. Renginyje aptarti su senėjimu susiję imunologijos ir alergologijos klausimai. Dvi konferencijos, organizuotos kartu su TMS, buvo skirtos informatikos sveikatos moksluose klausimams: „Organų transplantacija ir dirbtinis intelektas“ (balandžio 25 d.) bei kartu su LR sveikatos apsaugos ministerija organizuota diskusija „IT ir sveikatos vadyba“ (rugsėjo 10 d.).

ht against hepatitis C,
worldwide.

linen-like cotton fabric, is a
gh the chair may look inviting,
is are still woven in – as a

s, and you have the power to make

European
HCV Elimination
Summit | Vilnius, 2024

Europos hepatito C viruso eliminacijos lyderių susitikimas Lietuvos mokslų akademijoje.
Iš kairės: prof. Kristofas Saracinas (Christoph Sarrazin, Vokietija), Pasaulio hepatito aljanso
prezidentė Reičel Halford (Rachel Halford, JK), Pasaulinės hepatito C eliminacijos koalicijos
vadovas prof. Džonas Vordas (John Ward, JAV), akad. Limas Kupčinskas, doc. Gediminas Urbonas
ir prof. Juozas Kupčinskas. 2024 09 19.

↓ Tarptautinio simpoziumo „Genų redagavimas: nuo tyrimų iki pramonės“
dalyvius sveikina akad. Virginijus Šikšnys. 2024 04 12.

Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferenciją „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ atidaro ir sveikinimo žodį taria LMA BMGM skyriaus pirmininkas akad. Limas Kupčinskas.
2024 11 21.

- ↓ Konferencijos „Organų transplantacija ir dirbtinis intelektas“ pranešėjai ir dalyviai.
Iš dešinės: akad. Rimantas Benetis (LSMU), prof. Kęstutis Ručinskas (VU),
prof. Balys Dainys (VU) ir kiti. 2024 04 25.

Dalyvavo didžiausių Lietuvos ligoninių, SAM bei ŠMSM, Valstybinės ligonių kasos, Registrų centro, universitetų atstovai. Aptartos sveikatos vadybos problemos universitetinėse ir respublikinėse ligoninėse, sveikatos informatikos specialistų rengimas universitetuose, Valstybinės ligonių kasos ir Registrų centro IT priemonės sveikatos vadybai stiprinti.

Spalio 30 d. vyko tarpdalykinė mokslinė-praktinė konferencija „Galva ir pilvas – draugai ar priešai?“. Diskusijų metu buvo pripažinta, kad šiuolaikinėje Vakarų šalių visuomenėje dėl išaugusio psichologinio streso lygio, vakarietiško mitybos įpročių ir pakitusio žarnyno mikrobiomo plinta funkcinės virškinimo trakto ligos, kurioms gydyti reikia holistinio požiūrio. Lapkričio 15 d. Lietuvos biologijos mokytojams skirtoje konferencijoje „Sveikatos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ pranešimus skaitė iškiliausi Lietuvos mokslininkai. Ši tradicinė konferencija LMA organizuojama jau daugiau kaip penkiolika metų. Pranešimus klausė per 120 mokytojų. Lapkričio 21 d. Gamtos tyrimų centre vyko Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Akademiniai skaitymai „Lietuvos biofarmacinės pramonės ir mokslo 40-metis“ buvo skirti V. A. Bumelio jubiliejui paminėti. Akademikas išsamiai ir vaizdingai pristatė savo gyvenimo kelią, svarbiausias mokslinių tyrimų kryptis ir filmą „Vizijos link II“. Renginio dalyviai apsilankė unikaliame Bioinformacijos muziejuje, Trakų rajone. Skyrius kartu su I. Domeikos draugija ir Lietuvos geologų sąjungos Geologų

klubu organizavo renginį „Popietė su Ignotu Domeika“, skirtą I. Domeikos paveldo 2002–2023 m. tyrimams apžvelgti, vyko forumas „Kokio Lietuvai reikia Nacionalinio geologų komiteto?“. Gegužę M. Žalakevičiaus 75-erių metų jubiliejaus proga Dotnuvos bibliotekoje surengta jo veiklos ir išleistų veikalų paroda. Skyriaus iniciatyva kasmet organizuojamos Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsco valsčiaus dienos (šįkart vyko rugsėjo 3 d. LMA). Renginyje aptarta svarbi tema – „Lietuviai abiejuose Lenkijos–Lietuvos pasieniuose: socialinio profilio raida nuo 1922-ųjų iki dabar“. Akad. E. Aleksandravičius ir prof. B. Makauskas (Lenkija) pristatė tyrimus apie akulturacijos, asimiliacijos ir polonizacijos procesus pasienio regionuose.

Skyriaus nariai vykdė 49 konkursinius mokslo projektus, iš jų 32 tarptautinius (LMT visuotinės dotacijos, technologinės plėtros, mokslininkų grupių, ES fondų investicinių veiksmų, COST, Žilibero, Marie Curie ir kt.). A. Bitinas pagal planą „Naujosios kartos Lietuva“ vadovavo projektui „CosmoLith“, A. Bukantis – „Klimato kaitos lemiamų gamtinių ir socialinių efektų Baltijos jūros regione tyrimas“, „Ledo sangrūdų potvynių rizikos valdymas LV-LT regionuose besikeičiant klimatui“, J. Mažeika – projektui „Kenksmingų medžiagų, patogenų ir nepalankių veiksnių sklaida besikeičiančioje aplinkoje rizikos vertinimo ir aplinkos kokybės gerinimo kontekste“, A. Laucevičius vykdė COST programą „AtheroNET“, R. Žaliūnas – projektą „Rizikos veiksnių, morfologinių, funkcinių parametrų, biocheminių, imunologinių ir

genetinių žymenų reikšmės nustatymas širdies ir kraujagyslių ligų ankstyvai diagnostikai, gydymui, ligos eigai ir išiečių prognozavimui“; D. Rastenytė – COST projektą „Kognityvinių gebėjimų silpnėjimas nefroneurologiniams ligoniams: Europos bendradarbiavimo programa CONNECT“; L. Kupčinskas bendradarbiavo su Pasauline hepatito C eliminavimo koalicija, K. Strupas vadovavo tarptautiniam projektui „ONCOINTEGRA“.

K. Kilkus yra Tarptautinės hidrologijos mokslų asociacijos (IAHS) narys, Lenkijos limnologų draugijos narys, J. Kriaučiūnienė – Šiaurės hidrologų asociacijos narė ir Lietuvos atstovė Tarptautinėje mokslo institucijų organizacijoje EURAQUA; S. Klimašauskas – Europos molekulinės biologijos organizacijos (EMBO) tikrasis narys ir Amerikos chemijos draugijos narys; L. Mažutis atlieka tyrimus kartu su Harvardo universiteto kolegomis (JAV); V. Šikšnys – Lietuvos atstovas EMBL / EMBO ir Molekulinės biologijos konferencijos (EMBC) viceprezidentas, gruodžio mėn. kartu su EMBL ir LMA organizavo EMBL 50-mečio ir Lietuvos narystės 5-mečio renginį. Č. Venclovas vykdo bendrus darbus su Prancūzijos, PAR mokslininkais. A. Žvirblienė vykdo projektus su Vokietijos ir Suomijos mokslininkais; S. Jarmalaitė vėžio tyrimų srityje bendradarbiavo su Tarptautine vėžio tyrimų agentūra (Prancūzija), Vėžio tyrimų institutu (JK). G. Valkiūnas yra Baltijos-Skandinavijos ir JAV parazitologų draugijų narys; S. Podėnas bendradarbiavo su Drekselio universiteto Gamtos mokslų akademija

(JAV), Britų Gamtos istorijos muziejumi (JK). L. Kupčinskas yra Europos gastroenterologijos, hepatologijos ir mitybos tarybos narys.

BMGMS palaikė glaudžius mokslinius ryšius su LMA užsienio nariais. LMA užsienio nariai yra LMA leidžiamų žurnalų redakcinių kolegijų nariai: E. Bušas, P. Malfertaineris – žurnalo „Acta medica Lituanica“; M. Asašima, J. Gleba, E. Halfordas, R. N. Džounsas, I. K.-E. Magnusonas, F. C. Patsalis, K. Skirnissonas, E. M. Severinson, R. Vilemsas – žurnalo „Biologija“; J. Harfas – žurnalo „Baltica“.

BMGMS nariai atliko per 180 ekspertizių, vertindami LMA konkursams bei LR prezidento K. Griniaus stipendijai pateiktas paraiškas, Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims moksle“, Kauno miesto mokslo premijai pateiktas paraiškas.

Skyriaus nariai recenzavo mokslinius straipsnius, dirbo mokslo leidinių redakcinėse kolegijose, ekspertavo Lietuvos periodinius mokslo leidinius ir teikė siūlymus ŠMSM dėl jų finansavimo, atliko aukštųjų mokyklų studijų programų ekspertizes. A. Žvirblienė yra ekspertė LR SAM Darbo grupės COVID-19 vakcinų klausimais; LR SAM Nepriklausomų ekspertų grupės (NEG) vakcinacijos strategijos klausimais; V. Borutaitė – LMT Gamtos, medicinos ir technikos mokslų ekspertų komiteto pirmininkė. L. Kupčinskas LMA prezidiumo pavedimu teikė redakcines pastabas LR Seimui ir Vyriausybei bei LMT dokumentams, LMT Mokslo ir studijų politikos komiteto narys, l. e. pirmininko pareigas, LMT Mokslo produkcijos vertinimo

komisijos pirmininkas, atstovauja LMA Europos medicinos akademijų federacijoje. V. Šikšnys yra LMT Mokslo ir studijų politikos komiteto narys, Mokslinių tyrimų infrastruktūrų komisijos narys; A. Bukantis dalyvauja LR Seimo Ateities komiteto veikloje, Nacionalinio klimato kaitos komiteto pirmininkas. J. Kriaučiūnienė – naujų COST veiklų paraiškų vertinimo ekspertė, patarė Aplinkos ministerijos specialistams dėl Hidroelektrinių tipinių taisyklių rengimo; R. Jankauskas – Latvijos ir Lenkijos mokslo tarybų ekspertas; S. Klimašauskas – Europos mokslo tarybos dotacijų paraiškų vertinimo grupės narys, biotechnologijos bendrovės „Tagomics Ltd“ (Kembridžas, JK) patariamiosios tarybos narys. S. Olenin – Invazinių rūšių kontrolės tarybos prie AM narys, Tarptautinių jūrų tyrimų tarybos, okeanografijos komisijos ir jūrų organizacijos darbo grupės narys; S. Jarmalaitė yra Nacionalinės sveikatos tarybos narė, Ateities biomedicinos fondo tarybos narė, ŠMSM deleguota atstovė „Europos horizonto“ Vėžio misijos darbo grupėje. R. Žaliūnas SAM ministro paskirtas Kardiologijos integruotos sveikatos priežiūros komiteto pirmininku.

BMGMS narių mokslo rezultatai publikuoti knygoje. R. Benetis, R. Žaliūnas su bendraautorais parašė kardiologijos vadovėlį, M. Žalakevičius – knygą apie akad. T. Ivanauską, BMGMS sudarė ir išleido dviejų tomų apžvalgą „COVID-19 pandemijos pamokos: moksliniai ir praktiniai aspektai“, konferencijos „Bioateitis“ pranešimų tezių leidinį. Skyrius, koordi-

nuodamas įvairių biologijos, geomokslų, medicinos ir sveikatos mokslų sričių mokslinius tyrimus ir veikdamas pagal pasirašytas LMA sutartis, bendradarbiauja su GTC ir IMC, vertina, svarsto ir aptaria jų mokslinių tyrimų planų projektus. Bendradarbiaujama su SAM, ŠMSM, LSMU, VU, KU, ŠU, LMT, Lietuvos biologijos mokytojų asociacija, UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Geologijos įmonių asociacija, LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetu, Radiacinės saugos centru.

Skyrius kuruoja 2 LMA leidžiamus žurnalus. R. Jankauskas yra žurnalo „Acta medica Lituanica“ vyr. redaktorius; V. Būda – žurnalo „Biologija“ redaktoriaus pavaduotojas. Skyriaus nariai yra daugelio tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų nariai arba vyriausieji redaktoriai.

J. Kriaučiūnienė teikia įvairias konsultacijas Klaipėdos uostui dėl plėtos hidrologinių klausimų; J. Mažeika konsultavo Radiacinės saugos centrą radioekologijos ir radiacinės saugos klausimais bei VU ligoninėje Santaros klinikose atliko jonizuojančios spinduliuotės šaltinių naudojimo ekspertizę; M. Žalakevičius bendradarbiavo su Lietuvos bajorų karališkąja sąjunga. L. Mažutis vykdo bendrus darbus su „Thermo Fisher Scientific Baltics“; R. Mokrik konsultavo Visagino savivaldybę radioekologijos klausimais; A. Žvirblienė bendradarbiauja su Lietuvos įmone „Imunodiagnostika“ kuriant alergijų *in vitro* diagnostines sistemas.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

**Skyriuje yra 37 nariai:
19 tikrųjų, 8 emeritai ir
10 užsienio narių. Skyrių sudaro
5 mokslų sekcijos: Agronomijos,
Miškininkystės, Veterinarinės
medicinos ir gyvūnų mokslų,
Žemės ūkio ir aplinkos
inžinerijos bei Maisto mokslų.
Skyriui vadovauja V. Stanys.**

ŽŪMMS pavesta kuruoti Lietuvos dirvožemininkų draugijos veiklą. Skyrius sprendžia aktualius agronomijos, miškotyros, gyvūnų, veterinarinės medicinos, aplinkos inžinerijos, maisto saugos ir kokybės mokslų klausimus; rūpinasi agrarinių mokslų tyrimų plėtra, gautų rezultatų sklaida ir bendradarbiavimu su mokslo ir valstybinėmis institucijomis sprendžiant šalies ūkio problemas.

2024 m. įvyko 8 ŽŪMMS narių susirinkimai: gegužės 28 d. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Panevėžio medelyne vyko LMA prezidiumo ir skyriaus išvažiuojamasis posėdis „Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“, o lapkričio 27 d. Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute – išvažiuojamasis posėdis „Mokslo bei praktikos žinių pritaikymas maisto ir

veterinarijos saugos sistemoje“. Kituose susirinkimuose buvo tvirtinama 2023 m. veiklos ataskaita ir 2024 m. veiklos planas, sekcijų struktūra, diskutuojama dėl LMA tikrųjų narių rinkimų, renkami LMAJA nariai. Įvyko 4 biuro ir 4 skyriaus sudarytų komisijų posėdžiai.

Skyriaus akademikai su VDU Žemės ūkio akademijos, LSMU Veterinarijos akademijos ir LAMMC dėstytojais bei mokslininkais organizavo 3 renginius LMA vardu, 9 tarptautines ir 3 nacionalines konferencijas, 2 tarptautinius seminarus ir 3 seminarus-diskusijas, 2 knygų sutiktuves bei atminimo renginį.

Vasario 26 d. LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute vyko tarptautinis seminaras „Išvalgos apie naujas technologijas ir sodo augalų selekciją“. Moksliniame seminare Tiranos žemės ūkio universiteto (Albanija) profesorius dr. Albanas Ibraliu pristatė Albanijos žemės ūkio situaciją, aptarė augalų selekcijos ir darbo su Lietuvos tyrėjais kryptis. LAMMC mokslininkai supažindino su Lietuvos daržininkų kolekcijomis, selektininkų pasiekimais, pristatė tyrimų problemas ir iššūkius, su kuriais susiduriama precizinės kontroliuojamos aplinkos daržininkystės

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamojo posėdžio „Mokslo bei praktikos žinių pritaikymas maisto ir veterinarijos saugos sistemoje“ dalyviai Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute. 2024 11 27.

↓ Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamojo posėdžio „Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“ dalyviai Valstybinių miškų urėdijos Panevėžio medelyne. 2024 05 28.

Konferencijos-diskusijos „Žaliasis kursas: būtinybė ir iššūkiai“ bei sodų žydėjimo šventės dalyviai LAMMC Sodinininkystės ir daržininkystės institute. 2024 05 14.

- ↓ Knygos „Leonardas Kairiūkštis. Miškininkas, mokslininkas, mokslo organizatorius, visuomenės veikėjas“ sutiktuvės Lietuvos mokslų akademijoje. 2024 10 10.

srityje, parodė, kaip vertikalus ūkininkavimas leidžia valdyti augalų fiziologinius, metabolinius procesus.

Gegužės 8–10 d. vyko 30-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga 2024“, kurią organizavo VDU ir LMA. Tradicinės konferencijos tikslas – aptarti tarpusavyje susietas žmogaus saugos ir sveikatos, įvairių inovatyvių tyrimų technologijų vystymo ir aplinkos apsaugos problemas. Gegužės 14 d. LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute vyko konferencija-diskusija „Žaliasis kursas: būtinybė ir iššūkiai“ bei sodų žydėjimo šventė. Kadangi klimato kaitos pokyčiai akivaizdūs, žaliasis kursas yra priemonė, rodanti žmonijos pastangas keisti sudariusią situaciją. Diskutuota, ar Lietuva pajėgi padaryti didesnę įtaką klimato kaitai, ar žaliasis kursas yra išsigelbėjimas visuomenei, ar tai žemės ūkio žlugdymas?

ŽŪMMS nariai gegužės 28 d. organizavo LMA prezidiumo narių susitikimą su Panevėžio m. savivaldybe, su kuria LMA turi pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį, VĮ Valstybinių miškų urėdijos Panevėžio medelyne įvyko LMA prezidiumo ir ŽŪMMS išvažiuojamasis posėdis „Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“.

Birželio 10–11 d. LMA vyko „Horizonto 2020“ projekto „Tausojantis klimato atžvilgiu žemės ūkio paskirties dirvožemio valdymas“ (EJP SOIL) mokslo dienos ir projekto narių visuotinis susirinkimas. Organizatoriai – EJP SOIL koordinacinė grupė, LAMMC, LR žemės ūkio ministerija ir LMA. Renginio tikslas – pasiūlyti spren-

dimus žemės ūkyje naudojamų dirvožemių sveikai būklei užtikrinti. Dirvožemio būklė labai svarbi švelninant klimato kaitą ar prie jos prisitaikant, siekiant sumažinti biologinės įvairovės mažėjimą, apsirūpinant maistu bei gerinant maisto grandinės saugumą.

Birželio 12 d. LSMU Gyvulininkystės institute vyko konferencija „Lietuvos žemės ūkio žalioji transformacija: iššūkiai ir sprendimai“, kurios tikslas – rasti sprendimus Lietuvos žemės ūkio žaliajai transformacijai. Konferencijoje aptarti iššūkiai, kuriuos patiria šalies žemės ūkis pereinant prie aplinkai palankesnių, tvaresnių gamybos sistemų. Skirtingų žemės ūkio mokslų sričių mokslininkai, susipažinę su kolegų darbais, aptarė bendradarbiavimo galimybes.

Rugsėjo 11–13 d. LMA vyko 20-oji Europos kaimo plėtros tinklo konferencija „Žalioji transformacija Europos kaimo vietovėse / Green transformation in European rural areas“, kurią organizavo Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo institutas (EKVI), Europos kaimo plėtros tinklas (ERDN) ir LMA. Joje dalyvavo daugiau kaip 100 žemės ūkio, kaimo plėtros ir bioekonomikos mokslų sritimis besidominčių mokslininkų ir praktikų iš visos Europos, kurie pristatė naujausius tyrimus, aptarė būsimą kaimo vietovių žaliosios transformacijos plėtrą Europoje ir parengė rekomendacijas, kaip sukurti efektyvią kaimo plėtros ir žemės ūkio politiką.

Rugsėjo 16–18 d. Kaune vyko 4-oji tarptautinė konferencija „Sodininkystės

ir daržininkystės mokslinės aktualijos ir inovacijos 2024“ (SAIH2024), kurią organizavo LAMMC, LMA ir Šiaurės šalių žemės ūkio mokslo federacija (NJF). Konstatuota, kad pastaraisiais dešimtmečiais dėl besitęsiančios klimato krizės padažnėjo ekstremalių klimato reiškinių. Sutarta, kad vienas iš žingsnių kuriant augalų atsparumo sausrui strategijas yra suprasti sąveikas, sukeliančias tinkamą augalų atsaką į stresą. Rugsėjo 26–27 d. LSMU Veterinarijos akademijoje vyko 4-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Gyvulininkystė – naujausios tendencijos ir ateities perspektyvos“, kuri sukviėtė pirmaujančius tyrėjus, pramonės profesionalus ir politikos formuotojus aptarti inovacijas ir naujas tendencijas gyvūnų moksle ir pramonėje. Dalyviai diskutavo apie klimato kaitą, jos poveikį ekonomikai ir maisto saugumui bei saugai.

Spalio 11 d. parodos „Rinkis prekę lietuvišką 2024“ metu Žalgirio arenoje vyko konferencija-seminaras „Augalinės žaliavos perdirbimo inovacijos: tvarios ateities link“. Pranešimuose buvo pabrėžta, kad agromaisto sektorius turi sparčiau transformuotis tvarių maisto sistemų link. Agromaisto sektoriaus neigiamas poveikis aplinkai yra didelis: daugiau nei trečdalis išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir Europoje, ir visame pasaulyje siejama su agromaisto sektoriaus veikla. Iš jų beveik pusė susidaro dėl neefektyvaus maisto atliekų tvarkymo per visą gamybos grandinę. Renginyje buvo aptariamos augalinių žaliavų perdirbimo technologijų kryptys bei identifikuojamos

naujos agromaisto sektoriaus antrinių maisto žaliavų perdirbimo produktų panaudojimo rinkos. Spalio 22 d. ŽŪMMS ir LMA Vandens taryba organizavo LMA dieną Šilutės r. savivaldybėje, kur buvo aptartos pamario krašto vandentvarkos problemos ir galimi jų sprendimo būdai, aplankyti pažangūs Šilutės r. ūkininkai bei apsilankyta Rusnės saloje. Lapkričio 15 d. vyko mokslinis seminaras „Mašininio mokymosi algoritmų kūrimas laboratorinių ir produkcijos gyvūnų fiziologinei būklei ir sveikatingumui vertinti, panaudojant fitogeninius preparatus“. Renginyje diskutuota, kaip neinvaziniais metodais sukurti melžiamų karvių fiziologinių funkcijų vertinimo sistemą bandos lygmenyje.

Kituose skyriaus organizuotuose renginiuose buvo diskutuota maisto saugos, aplinkosaugos, gyvūnų asistuojamos terapijos poveikio žmogaus sveikatai, Lietuvos žemapelkių durpžemių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijų klausimais. Atminimo renginyje „Žymaus mokslininko žingsniai ir palikimas“ prisiminta LMA nario prof. Juozo Tonkūno (1894–1968) mokslinė veikla. Organizuotos akad. Algirdo Vaclovo Valiulio knygos „Klimato slinkty ir vangus atsakas“ (LR Seime kartu su TMS) ir knygos „Leonardas Kairiūkštis. Miškininkas, mokslininkas, mokslo organizatorius, visuomenės veikėjas“ sutiktuovės. ŽŪMMS LMA svetainėje paskelbė 25 straipsnius.

Skyriaus nariai dalyvavo LR Seimo, Prezidentūros, Vyriausybės, ministerijų sudarytose ekspertinėse grupėse, Lietuvos mokslo premijų komisijos darbe, vertino

LMT projektus, Inovacijų agentūros paraiškas, LR aplinkos ministerijai ir LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetui teikė pasiūlymus rengiamam naujam Miškų įstatymui (K. Armolaitis), LR sveikatos apsaugos ministerijai teikė pastabas dėl Lietuvos medicinos normos „Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros kaniterapijos specialistas“ projektui (E. Bartkienė), vadovavo Augalų genetinių išteklių komisijai prie Aplinkos ministerijos, Žemės ūkio mokslo tarybai prie LR Žemės ūkio ministerijos (Z. Dabkevičius); LR ŽŪM pavedimu dirbo konkurso „Kokybe paženklintas maisas“ vertinimo komisijoje (E. Bartkienė). D. Danusevičius yra UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ Lietuvos nacionalinio komiteto narys; LR AM miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos narys; Aplinkos ministerijos nuolatinės augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijos narys. A. Povilaitis LR ŽŪM pavedimu dalyvavo visuomeninėje techninėje taryboje melioracijos klausimams nagrinėti, yra Lietuvos mokslo premijų komisijos narys. A. Pliūra LR AM užsakyму recenzavo studiją „Punios šilo paprastosios pušies ir paprastosios eglės genetinių išteklių išsaugojimo ir atkūrimo potencialo Punios šilo rezervate įvertinimas ir išvadų bei rekomendacijų parengimas“. V. Ruzgas yra LRS Kaimo reikalų komiteto konsultantas, AM Genetiškai modifikuotų organizmų valdymo priežiūros komiteto narys, ŽŪM Augalininkystės skyriaus specialistų konsultantas. Ž. Kadžiulienė – Ekologinės

žemės ūkio tarybos prie ŽŪM narė. P. Viškelis dalyvavo Nacionalinio žiedinės ekonomikos veiksmų planų darbo grupėje. G. Staugaitis dalyvavo žemės ūkio ministro sudarytoje tarpinstitucinėje koordinavimo grupėje „Parengti ir patvirtinti dirvožemio tvaraus naudojimo veiksmų planą bei pradėti diegti organizacines ir technines priemones“, buvo Žemės ūkio duomenų centro prie ŽŪM ekspertas ir konsultantas projekte „Lietuvai vieningos tręšimo planų rengimo metodikos integravimas į trąšų naudojimo apskaitos posistemę“. E. Šarauskis yra LR ŽŪM dirvožemio tvaraus naudojimo veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos tarpinstitucinės koordinavimo grupės narys, o M. Malakauskas ŽŪM mokslo tarybos narys. E. Bartkienė yra EASAC ekspertų darbo grupės „Mėsos alternatyvos“ narė, taip pat pateikė informaciją dalyvauti Tarptautiniame miestų sveikatos suvažiavime (IUHS) Hanoveryje 2025 m. balandį.

Skyriaus nariai pasižymėjo ir tarptautinėje veikloje: bendradarbiavo su užsienio mokslų akademijomis, mokslo ir studijų institucijomis, vykdė tarptautinius projektus, kūrė bendras augalų veisles. Ypač daug tarptautinių įsipareigojimų ir ryšių turėjo akademikai E. Bartkienė, Z. Dabkevičius, A. Povilaitis, G. Samuolienė, E. Šarauskis ir P. Viškelis.

Skyriaus nariai buvo mokslo žurnalų redakcinių kolegijų pirmininkai, nariai ar konsultantai iš viso 21 tarptautinio ir trijų recenzuojamų šalies žurnalų kolegijose, dalyvavo leidžiant referuojamus ir kitus žurnalus.

ŽŪMMS akademikai dalyvauja mokslo ir studijų institucijų ir organizacijų veikloje. E. Bartkienė – Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos konkurso (vykusio 2024 m.) „Geriausios 2023 m. disertacijos“ vertinimo komisijos narė. Ž. Kadžiulienė dalyvauja Lietuvos žolininkų draugijos, Lietuvos agronomų sąjungos veikloje. Z. Dabkevičius yra Kėdainių miesto garbės piliečių skyrimo komisijos narys, LAMMC mokslo tarybos pirmininkas, LAMMC konkurso-atestacijos komisijos narys; A. Povilaitis yra VDU senato narys, Mokslo komiteto pirmininkas, VDU ŽŪA tarybos narys bei turi kitų atsakingų VDU įpareigojimų; E. Šarauskis yra LMT Gamtos ir technikos komiteto narys, LEI konkursų ir atestacijos komisijos narys, VDU Mokslo sričių ekspertų komisijos Gamtos, technologijų ir žemės ūkio mokslų sekcijos pirmininkas.

ŽŪMMS nariai bendradarbiauja su regionais, pramonės ir verslo įmonėmis bei organizacijomis. Siekiama sukurti naujus inovatyvius produktus, skatinti diskusijas ir inicijuoti naujus mokslinius tyrimus. K. Armolaitis dalyvavo Lietuvos miškininkų sąjungos, Lietuvos dirvožeminių draugijos prie LMA bei miškininkų senjorų klubo „Giriūnai“ veikloje tvaraus miškininkavimo klausimais. E. Bartkienė bendradarbiauja su 14 ūkio subjektų. Bendradarbiavimo rezultatas – saugesnis maistas aplinkai draugiškesniu būdu.

Z. Dabkevičius kuruoja bendradarbiavimą su 10 LMA sutartį pasirašiusių regionų. S. Karazija bendradarbiauja su Lietuvos miškininkų sąjunga. A. Kusta – su Utenos r. Užpalių seniūnija ir gimnazija, Juozo Tumo Vaižganto tėviškėje esančiu krašto muziejumi. A. Povilaitis bendradarbiauja su VšĮ Nacionaline regionų plėtros agentūra, VšĮ Gamtos paveldo fondu, UAB „Kauno vandenys“ ir kitais. V. Ruzgas yra Lietuvos sėklininkystės asociacijos tarybos pirmininkas. V. Stanys bendradarbiauja su Lietuvos agronomų sąjunga. A. Sederevičius bendradarbiauja su įvairiomis Lietuvos žemės ūkio bendrovėmis, dalyvauja Lietuvos fiziologų draugijos veikloje. D. Steponavičius bendradarbiauja su UAB „Agrodronas“. E. Šarauskis bendradarbiauja su Žemės ūkio technikos pardavimų ir serviso įmone, su savivaldybėmis dėl Inžinerinių klasių įkūrimo. Šiuo metu 10 savivaldybių įkurtos inžinerinės klasės. Yra bendros jungtinės (KTU, LEI ir VDU) doktorantūros komiteto narys, Lietuvos energetikos instituto atestacijos komisijos narys. P. Viškelis bendradarbiauja su 11 ūkio subjektų. H. Žilinskas teikia konsultacijas regionų ūkininkams gyvūnų reprodukcijos klausimais, bendradarbiauja su mėsinių galvijų asociacija.

Iš viso ŽŪMMS nariai bendradarbiavo su 46 ūkio subjektais, savivaldybėmis, fondais, asociacijomis ir kitomis įmonėmis.

Technikos mokslų skyrius

**Skyriuje yra 40 narių:
19 tikrųjų, 10 emeritų
ir 11 užsienio narių. Skyriuje
veikia 5 mokslų sekcijos:
Elektronikos ir informatikos
mokslų (pirm. R. Baronas),
Energetikos mokslų
(pirm. A. Kaliatka), Mechanikos
mokslų (pirm. M. K. Ragulskis),
Medžiagų inžinerijos mokslų
(pirm. S. Tamulevičius),
Statybos inžinerijos mokslų
(pirm. G. Kaklauskas).
Skyriui vadovauja G. Dzemyda.**

Skyriaus nariams pavesta vertinti mokslinius tyrimus, siūlomas idėjas bei inicijuojamas tyrimus, įvairių lygių mokslinius projektus, studijas, inovacijas, konkursinius mokslo darbus, paraiškas, ataskaitas, institucijų pavedimus ir užsakymus, teikti konsultacijas bei siūlymus rengiant aukštųjų technologijų plėtros programas ir projektus, plėtoti mokslo, studijų ir verslo institucijų bendradarbiavimą, skatinti jaunųjų mokslininkų mokslinę veiklą bei plėtoti ryšius su pramonės ir verslo organizacijomis, atsiliepiant į jų poreikius bei problemas.

Ataskaitiniais metais surengti 4 visuotiniai skyriaus susirinkimai, kuriuose organizuoti kandidatų į LMAJA narius bei

kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimai. Skyrius organizavo 18 renginių: konferencijų, diskusijų, seminarų, knygų sutiktuvių, kitų. Bendradarbiauta su LMAJA, VU, KTU, LEI, VILNIUS TECH, Lietuvos dirbtinio intelekto asociacija, VDU.

Sausio 25 d. LMA vykusią diskusiją „Darnus vystymasis – žmonijos išlikimo strategija. Kaip tai pasiekti?“ organizavo J. K. Staniškis. Dalyvavo daugiau nei 60 atstovų iš Seimo, Vyriausybės, savivaldybių, verslo, mokslo, švietimo institucijų ir nevyriausybinių organizacijų. Pagrindinė tema – darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo koordinavimas Lietuvoje, už kurį atsakinga LR aplinkos ministerija. Pabrėžta būtinybė spręsti darnaus vystymosi principų sklaidą, švietimo ir mokslo organizavimą. Gruodžio 10 d. sukurta Darnaus vystymosi nepriklausomų ekspertų grupė, kuri LMA prezidiumui pateikė rezoliuciją su pasiūlymais šiam tikslui pasiekti. Balandžio 13 d. įvyko išvažiuojamasis skyriaus posėdis Kaune, VDU, kurį organizavo J. Augutis. Balandžio 25 d. LMA įvyko su BMGMS organizuota konferencija „Organų transplantacija ir dirbtinis intelektas“, kurioje dalyvavo kardiologai, transplantologai, informa-

tikai ir kitų sričių specialistai. Renginyje kalbėta apie tai, kaip DI algoritmai padeda dirbti medikams.

Gegužės 10 d. įvyko 5-oji konferencija „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“, skirta pristatyti magistrų baigiamųjų darbų tyrimus informatikos ir IT srityse. Konferenciją kasmet organizuoja LMA TMS kartu su VU. Kartu su skyriumi „Mokslininkų rūmai“ surengtos A. V. Valiulio mokslo populiarinimo knygos „Klimato slinktyis ir vangus atsakas“ sutiktuvės (spalio 3 d. ši knyga pakartotinai buvo pristatyta LR Seimo Kaimo reikalų komitete); vyko 18-oji tarptautinė konferencija „Gyvasis gamtos ženklas“, kurios organizatoriai: VDU, LMA ir Šiaurės šalių skirstymo mokslų draugija (NoSSS). Išskirtinis konferencijos bruožas yra daugiadiscipliniškumas, nes ji apima gamtos, gyvybės ir technologijų mokslus (konferencijos pirmininkas A. S. Maruška); nuotoliniu būdu vyko 28-oji tarptautinė konferencija „Mechanika 2024“, kurią kasmet organizuoja KTU, LMA, Tarptautinės mašinų ir mechanizmų teorijos federacijos Lietuvos nacionalinis komitetas ir Baltijos šalių mechanikos inžinerijos asociacija (konferencijos pirmininkas V. Ostaševičius). Birželio 30 d. – liepos 3 d. vyko 16-oji tarptautinė Baltijos šalių konferencija „Skaitmeninis verslas ir intelektualizuotos sistemos“, skirta aptarti informatikos mokslo naujoves, taikomas skaitmeniniam verslui, ir kompiuterinių sistemų intelektualizavimą. Šis renginys suteikia galimybes Baltijos jūros regiono, Europos ir pasaulio šalių mokslininkams,

praktikams ir doktorantams keistis tyrimų rezultatais ir kylančiomis idėjomis.

Rugpjūtį Palangoje vyko 26-oji tarptautinė konferencija-mokykla „Šiuolaikinės medžiagos ir technologijos“, skirta jauniesiems mokslininkams ir doktorantams, besidomintiems medžiagų mokslu ir kondensuotų medžiagų fizika. Organizatorius ir vadovas – S. Tamulevičius. Rugsėjo 10 d. LMA ir LR sveikatos apsaugos ministerija, dalyvaujant TMS ir BMGMS, organizavo apskritojo stalo diskusiją „IT ir sveikatos vadyba“. Renginyje vykusios diskusijos apėmė kelias kryptis: sveikatos vadybos problemos universitetinėse ir respublikinėse ligoninėse bei sveikatos informatikos specialistų rengimas Lietuvos universitetuose. 15-oji tarptautinė konferencija „Transbaltica 2024: transporto mokslas ir technologijos“ organizuota bendradarbiaujant su LR susisiekimo ministerija, Transporto inovacijų asociacija, tarptautiniu leidėju „Springer Nature“ ir LMA. Konferencijoje „Technologijų iššūkiai jaunimui: ugdymas ir sveikata“ buvo aptarta, kaip šiuolaikinės technologijos gali prisidėti prie ugdymo, kaip jos keičia jaunimo gyvenimą, kaip pagelbėti jauniems žmonėms išlikti sveikiems. Ją organizavo TMS kartu su Vilniaus miesto savivaldybės Bendruomenės sveikatos taryba. Rugsėjo 27 d. įvyko tarptautinis seminaras „Diskrečiųjų elementų metodas – modeliai ir taikymai / DEM“, skirtas sparčiai vystomo diskrečiųjų elementų metodo aktualijoms pasaulyje ir Lietuvoje aptarti. Jį organizavo akademikai R. Kačianauskas ir A. Džiugys, kurie yra DEM pradininkai

Lietuvos mokslų akademija skatina energetikų ir visuomenės bendravimą. Iš kairės: LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius, VŠĮ Žaliosios politikos instituto direktorius Remigijus Lapinskas, akad. Jurgis Vilemas, habil. dr. Vaclovas Miškinis, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidentas dr. Valdas Lukoševičius. 2024 12 04.

↓ Akademiko Algirdo Vaclovo Valiulio knygos „Klimato slinktis ir vangus atsakas“ pristatymas Seime. Iš kairės: akad. Z. Dabkevičius, akad. Vidmantas Stanys, LRS Kaimo reikalų komiteto narys prof. Viktoras Prancietis, akad. A. V. Valiulis, akad. Arūnas Bukantis. 2024 10 03.

Mokslinės konferencijos „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“ dalyviai. 2024 05 10.

↓ 16-oji tarptautinė Baltijos šalių konferencija „Skaitmeninis verslas ir intelektualizuotos sistemos“. Priekyje iš kairės: akad. Gintautas Dzemyda ir prof. Juris Borzovs (Latvijos universitetas). 2024 07 01.

Lietuvoje. Kaune vyko 28-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Transporto pramonės“, kurios tikslas – suteikti tarptautinę platformą diskusijoms, sąveikai ir mainams tarp mokslininkų, pramonės atstovų ir inžinierių. Ji tęsia ilgametės tradicijas ir atspindi aktualiausias transporto inžinerijos mokslines ir praktines problemas. Konferencijos pirmininkas V. Ostaševičius.

Spalio 23 d. įvyko konferencija „Dirbtinio intelekto technologijos medicinoje: tyrimai ir diagnostika“. Tobulinti dirbtinio intelekto sprendimus jau daugelį metų motyvuoja poreikis jį taikyti įvairiausiose srityse, tarp jų ir medicinos diagnostikoje. Pasitelkus dirbtinį intelektą, medikams lengviau aptikti ir identifikuoti ligų sukeltus pokyčius atliekant medicininių vaizdų analizę. Konferenciją organizavo LMA TMS ir Lietuvos dirbtinio intelekto asociacija. Konferencijai vadovavo O. Kurasova. Lapkričio pabaigoje Druskininkuose vyko 15-oji tarptautinė konferencija „Duomenų analizės metodai programų sistemoms“, kurios tikslas – supažindinti su Lietuvos ir užsienio universitetuose vykdomais moksliniais tyrimais duomenų mokslo ir programinės įrangos inžinerijos srityse. Joje pristatyti 84 pranešimai, dalyvavo 128 mokslininkai iš 12 šalių. Konferencijos pirmininkas G. Dzemyda. Gruodžio 4 d. J. Vilemo ir Lietuvos energetikų senjorų klubo iniciatyva TMS organizavo seminarą „Biokuras Lietuvos energetikoje“. Dalyvavo Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija „Lithbioma“, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija.

Skyriaus nariai yra daugelio tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų nariai ir (arba) vyriausieji redaktoriai. Jie yra Europos Komisijos, Lietuvos mokslo tarybos, Inovacijų agentūros, Europos mokslo fondo, Prancūzijos, Belgijos, Lenkijos, Latvijos, Estijos mokslo fondų ir kt. šalių bei mokslo institucijų ekspertai.

Elektronikos ir informatikos sekcijoje R. Barausko mokslo tyrimų akcentas buvo Lietuvos mažųjų upių tėkmės modeliai, siekiant nustatyti dabartinį upių tikrąjį gylį ir tėkmės greičių pasiskirstymą pagal dronais atliktus vandens paviršiaus aukščio matavimus. R. Baronas kūrė bakterijų populiacijos saviorganizacijos matematikos ir kompiuterinius modelius, imituojančius bakterijų augimą, cheminio atraktanto išskyrimą ir deguonies vartojimą su skirtingomis moduliacijos funkcijomis. Jis yra žurnalo „Nonlinear Analysis: Modelling and Control“ vyr. redaktorius, 4 žurnalų redakcinių kolegijų narys. G. Dzemydos svarbiausi pasiekimai: sukurtas metodas nesąžiningų sandorių analizei ir apgaulingiems pinigų pervadimams nustatyti, mašininio mokymosi metodais tirti kepenų transplantacijos sėkmę. Sukurtas gilaus mokymosi neuroninio tinklo modelis emocijoms vertinti nuotraukose. Paskelbti 3 straipsniai žurnaluose ir skyrius monografijoje. Skaitė kviestinį pranešimą Kinijoje, Pekino transporto universitete. Yra žurnalų „Informatica“ ir „Baltic Journal of Modern Computing“ („Baltijos moderniųjų skaičiavimų žurnalas“) vyr. redaktorius, 9 tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų narys.

O. Kurasovos mokslinė veikla susijusi su dirbtinio intelekto metodų taikymu vaizdų segmentavime medicinoje, pramonėje ir kitur. Ji yra LR akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus darbo grupės narė, dirbo rengiant gaires dirbtinio intelekto etiškam naudojimui moksle ir studijose, 4 tarptautinių žurnalų red. kolegijų narė. J. K. Staniškis yra LMA Darnaus vystymosi tarpsritinės grupės vadovas, ES fondų investicijų veiksmų programos Stebėsenos komiteto, UNESCO Lietuvos nacionalinės komisijos narys. A. Žilinskas – Lietuvos mokslo premijų konkurso ekspertas, LMAJA naujų narių rinkimų komisijos narys. G. Žintelis dalyvauja LRS Ateities komiteto posėdžiuose, tobulinant komiteto rezoliucijas dėl informacinių technologijų, dirbtinio intelekto ir skaitmeninio vystymo Lietuvoje.

Energetikos mokslų sekcijos nariai tęsė šilumos ir masės mainų skaitinius tyrimus, energetinio saugumo bei energetinių objektų rizikos vertinimą, branduolinių įrenginių saugos įvertinimą: procesų, vykstančių branduolinių reaktorių aktyviosiose zonose ir panaudoto branduolinio kuro baseinuose, skaitinį modeliavimą, su branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimu susijusių problemų tyrimą. Atlikta per 20 ekspertizių, vykdyta 10 projektų. Sekcijos pirmininkas A. Kaliatka dirbo branduolinių reaktorių aktyviosiose zonose ir panaudoto branduolinio kuro baseinuose sunkių avarijų modeliavimo srityje, tęsė mažųjų modulinų reaktorių saugos analizę. Pradėjo programos „Europos horizontas“ projektą „Saugos

inovacijų įvertinimas mažuose modulinuose reaktoriuose“ (pagal EURATOM). Jis prisideda prie Lietuvos nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos kūrimo. J. Augutis dalyvauja Lietuvos švietimo taryboje, kuri atlieka ekspertinį vertinimą ir konsultacijas švietimo plėtros klausimais, yra Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, LEI tarybos ir Kauno regiono plėtros tarybos narys. A. Džiugys tęsia bendradarbiavimą su Liuksemburgo universiteto mokslininkais, tiriančiais birių medžiagų maišymą ir segregaciją. Baigtas garavimo procesų tyrimas molekulės dinamikos metodu, sukuriant naują mikroskopinę koncepciją garavimo procesams ir parametrams įvertinti. Atlikti mikroplastiko sulaikymo augalija miesto sąlygomis tyrimai. LMA narys emeritas J. Vilemas yra žurnalo „Energetika“ redakcinės kolegijos narys, LMA organizuoja renginius, kur aptariamos aktualios energetikos problemos.

Medžiagų inžinerijos mokslų sekcijoje A. Galdikas dirbo masės pernešimo procesų ir mechanizmų nerūdijančiojo plieno nitridinimo modeliavimo srityje. Dalyvavo Europos doktorantūros tinklo „Šiuolaikinių medžiagų fizika ir chemija“ veikloje kaip KTU atstovas ir koordinatorius. Yra penkių mokslo žurnalų redakcijų narys. J. V. Gražulevičius tyrė organinių puslaidininkių, skirtų šviesos diodams, fotovoltiniams elementams ir optiniams jutikliams, sintezę ir savybes. Paskelbė 20 straipsnių tarptautiniuose žurnaluose ir pateikė paraišką patentui. S. Grigalevičius tyrė naujos struktūros

elektroaktyvių medžiagų sintetinimą ir jų panaudojimą organinių šviestukų konstrukcijose. Sukūrė naujus puslaidininkius, naudojamus šviesos diodų prototipų gamyboje. Jis yra Rumunijos aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų, plėtos ir inovacijų finansavimo agentūros projektų ekspertas ir Tarpdisciplininės skaitmeninės leidybos instituto (MDPI) žurnalų „Materials“ bei „Molecules“ redakcinių kolegijų narys. A. S. Maruška atliko tyrimus instrumentinės analizės metodų vystymo ir taikymo srityje, daugiausia dėmesio skirdamas vėžį sukeliančių atliekų nukenksminimui biologiniais būdais, priešvėžinių frakcijų išskyrimui iš Lietuvoje augančių augalų ir produktyvių vaistinių augalų kūrimui. S. Tamulevičius tyrė nanodalelių matricų rašto ir simetrijos poveikį paviršiaus gardelės rezonansui, sukūrė plazmoninio nanolazerio struktūrą ir plazmonines biojutiklių struktūras. Vadovavo 4 tarptautiniams projektams, gavo 2 patentus. Jis yra žurnalo „Materials Science – Medžiagotyra“ vyriausiasis redaktorius, Europos doktorantūros tinklo PCAM ir „EuroNanoLab“ vykdymo grupės narys. A. V. Valiulis parašė knygą „Klimato slinktyys ir vengus atsakas“, kurioje analizuojami klimato atšilimo ženklai ir taikomos priemonės, remiantis skirtingų šalių pavyzdžiais. Pirmininkauja trijose LMA konkursų komisijose ir yra LR prezidento Jono Žemaičio vardinės stipendijos konkurso komisijos pirmininkas.

Mechanikos mokslų sekcijos nariai atliko tyrimus, pasiūlydami SGD rez-

vuaro hidrodinaminį modelį, orlaivių skrydžio konfliktų sprendimo metodiką, kardiogramų parametrų sąsajų modelį, daugiafunkcines pjezoelektrines-bioaktyvias medžiagas, žemo dažnio ultragarso taikymus plaučių hipertenzijos terapijai ir kompiuterinio saugumo technologijų vystymą. Paskelbė 20 straipsnių „Clarivate Web of Science“ žurnaluose ir atliko daugiau nei 50 ekspertizių. Sekcijos pirmininkas M. K. Ragulskis daugiau kaip 10 metų bendradarbiauja su Širdies matematikos institutu JAV, vykdamas žemės magnetinio lauko ir žmonių širdies ritmo variabilumo tyrimus. Belgijos mokslų tarybos Matematinių mokslų ekspertų grupės nuolatinis narys, paskelbė 16 straipsnių tarptautiniuose leidiniuose. M. Bogdevičius sukūrė automobilio deformuojamos padangos matematinį modelį ir programinę įrangą dinamiškų bei termodinaminių procesų analizei, taip pat programinę įrangą orlaivių skrydžio trajektorijoms nustatyti. Jis yra LMT, Lietuvos verslo paramos agentūros bei Inovacijų agentūros ekspertas. V. Ostaševičius buvo Lietuvos mokslo premijų komisijos narys ir LMA vardinių premijų konkurso pirmininkas, žurnalo „Mechanika“ vyr. redaktorius, Europos Komisijos ekspertas, Tarptautinės mechanizmų ir mašinų mokslo federacijos IFToMM Nacionalinio komiteto pirmininkas, Švedijos karališkosios mokslų akademijos užsienio narys. Vykdo mechaninių sistemų dinamikos ir modeliavimo tyrimus, gavo 4 tarptautinius patentus ir pateikė 5 paraiškas. R. Daukševičius yra žurnalo „Smart Materials and Structures“

(„Išmaniosios medžiagos ir dariniai“) recenzentas, nuo 2023 m. turintis „patikimo recenzento“ („trusted reviewer“) statusą. Jo mokslinė veikla apima proveržio technologijas, susijusias su adityvia gamyba, funkcinų kompozitinių medžiagų, pjezo-mechanikos ir mechatronikos sistemomis, atitinkančiomis Lietuvos sumaniosios specializacijos kryptį.

Statybos inžinerijos mokslų sekcijos nariai reprezentuoja skirtingas statybos sritis: statybinių medžiagų, statybinės mechanikos, statybos konstrukcijų bei statybos technologijos ir vadybos. R. Kačianauskas VILNIUS TECH vykdo mokslo darbą „Daugialypių struktūrų tvarusis modeliavimas išmaniosiomis technologijomis“, taikydamas daugiaskalio struktūrų modeliavimo metodus heterogeninėms medžiagoms. Vadovavo LMA ir Lenkijos MA dvišaliam projektui „Biriųjų medžiagų modeliavimas“. A. Kaklauskas mokslo darbų tematika „Biuro išmaniųjų erdvių kokybės personalizuoto valdymo sistema“. Vadovavo dviem tarptautiniams projektams, dalyvavo penkiuose. Yra mokslinio

žurnalo „Journal of Civil Engineering and Management“ („Civilinės statybos ir vadybos žurnalas“) vyriausiasis redaktorius. G. Kaklauskas su Minjo universiteto (Portugalija) mokslininkais tobulino naujos kokybės analizinį betono pleišėjimo modelį, tinkamą konstrukcijoms projektuoti. Sukurtas dispersiškai ir strypais armuotų betoninių konstrukcijų deformacijų (įlinkių) modelis. Yra Europos mokslo tarybos projektų vertinimo narys, statybines medžiagas tiriančių ekspertų tarptautinių organizacijų FIB, RILEM narys. R. Šiaučiūnas vadovavo dviem projektams, bendradarbiaudamas su Miuncheno, Brno, Košicės ir Rygos technikos universitetais bei Švedijos karališkuoju institutu. Konsultuoja bendroves „Akmenės cementas“, „Silikatas“, „Lifosa“. Jis yra LMA mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondo valdybos narys, dirba konkursų komisijose, pateikė paraišką patentui, žurnalo „Ceramics International“ („Tarptautinė keramika“, „Elsevier“) kvietinis vykdomasis redaktorius ir redakcinių kolegijų narys keliuose žurnaluose.

Mokslinės veiklos koordinavimas ir skatinimas

Tarptautiniai LMA ryšiai

Tarptautinis bendradarbiavimas yra visų mokslų akademijų labai svarbus veiklos baras.

Kiekvieni metai atneša naujų iššūkių ir darbų šioje srityje. 2022 m. vasario 24 d., Rusijai užpuolus Ukrainą, Lietuvos mokslų akademijos nariai buvo vieni pirmųjų, išreiškusių tvirtą palaikymą Ukrainai. LMA ėmėsi iniciatyvos, kviesdama aukoti Ukrainos mokslininkams. Priminsime, kad už surinktas lėšas 2023 m. pradžioje buvo nupirkti ir Ukrainos nacionalinei mokslų akademijai (UNMA) perduoti du didelio galingumo elektros generatoriai bei du serveriai. Baigiantis 2023-iesiems, Lietuvos mokslų akademija pakvietė akademijos narius tęsti prasmingą iniciatyvą.

LMA prezidentui J. Baniui, bendraujant su UNMA prezidentu Anatolijumi Zagorodniu (Anatoly Zagorodny), paaiškėjo, kad Ukrainos mokslininkams trūksta serverių UNMA interneto portalui stiprinti ir moksliniams tyrimams vykdyti. Atsižvelgiant į tai, už surinktas lėšas buvo nupirkti ir, bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos ambasada Ukrainoje,

2024 m. vasario mėnesį UNMA perduoti du serveriai.

Nepaisant nesiliaujančių karinių veiksmų, Ukrainos NMA stengiasi aktyviai vykdyti savo veiklą. Lapkričio 28 d. gyvai ir nuotoliu vyko Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos organizuotas simpoziumas „Mokslinių tyrimų rezultatų vertinimas šiuolaikinėse realijose: pažinimo, socialinių ir ekonominių bei administracinių aspektų požiūrių raida“. Renginys buvo skirtas žymaus Ukrainos mokslininko, ilgamečio UNMA prezidento Boriso Patono atminimui. Simpoziumą globojo Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO). Renginį pradėjo ir jo dalyvius pasveikino Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos prezidentas, simpoziumo programos komiteto pirmininkas A. Zagorodnis. Nuotoliu įžangos žodį tarė Lietuvos mokslų akademijos prezidentas, simpoziumo programos komiteto narys Jūras Banys. Jis palinkėjo Ukrainai kuo greitesnės pergalės prieš Rusijos agresiją, užtikrino, kad Lietuva ir kitos Baltijos šalys padarys viską, kad padėtų Ukrainai kuo greičiau tapti visateise ES ir NATO nare. J. Banys trumpai pristatė mokslinių tyrimų rezultatų vertinimo praktiką

Lietuvoje. UNMA prezidentas padėjo Lietuvos mokslų akademijai už palaikymą ir suteiktą paramą – nupirkus elektros generatorius ir serverius, kurie šiuo metu padeda Ukrainos NMA dirbti. LMA HSMS pirmininko pavaduotoja akad. Aušra Maslauskaitė renginyje skaitė pranešimą „Lietuvos mokslo rezultatų vertinimo sistema: privalumai, trūkumai ir perspektyvos“. Iš viso simpoziume buvo perskaityta net dvidešimt pranešimų. Simpoziume keltos Ukrainos mokslo tyrimų vertinimo problemos ir ieškota būdų, kaip jas spręsti.

Lapkričio 29 d. Lietuvos mokslų akademijoje vyko konferencija „Psichologija ir karas Ukrainoje“. Joje dalyvavo ir mokslininkės iš Ukrainos: dr. Iryna Frankova ir doc. dr. Oksana Bajer (Oxana Bayer). Konferencijoje buvo pristatyti keturi pranešimai. Renginio metu vykusioje diskusijoje buvo aptartos bendrų mokslinių tyrimų ir dalijimosi patirtimi galimybės. Konferencijai pirmininkavęs akad. Evaldas Kazlauskas pabrėžė, kad Lietuvos mokslininkams ir psichologams praktikams Ukrainos psichologijos mokslininkų patirtis yra labai vertinga plėtojant psichotraumatologijos mokslinius tyrimus ir žinias, kurie itin svarbūs ir Lietuvos psichologijai.

2024 m. LMA lankėsi užsienio šalių diplomatai, kitų šalių atstovai. Savo ruožtu mūsų akademijos atstovai vyko vizitų į užsienio šalių mokslo institucijas. Vasario 15 d. LMA lankėsi Taivaniečių atstovybės Lietuvoje vadovė ambasadorė p. Konstans H. Vang (Constance H. Wang) ir Taivaniečių atstovybės Lietuvoje Mokslo ir

technologijų skyriaus direktorius prof. Da-Čuan Čengas (Da-Chuan Cheng). Svečius priėmė LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Prezidentas J. Banys pakvietė prof. Da-Čuan Čengą skaityti pranešimą apie Taivano ir Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimą LMA visuotiniame susirinkime. Savo ruožtu svečiai pakvietė LMA prezidentą J. Banį apsilankyti Taivane 2024 m. rudenį kartu su planuojama Lietuvos mokslininkų delegacija.

Rugsėjo 26 d. Lietuvos mokslų akademijos prezidentas J. Banys, lankydamasis Taivano mokslų akademijoje „Academia Sinica“, pasirašė LMA ir Taivano mokslų akademijos „Academia Sinica“ savitarpio supratimo memorandumą. Lietuvos ir Taivano mokslų akademijos sutarė skatinti ir plėtoti mokslininkų bendradarbiavimą vykdant mokslininkų, doktorantų ir studentų mainus, keičiantis informacija apie mokslo politiką ir dalijantis patirtimi. Konkrečios bendradarbiavimo iniciatyvos ateityje bus įformintos atskirais susitarimais. Tai tvirtas žingsnis dviejų akademijų bendradarbiavimo kelyje.

Siekiant skatinti Lietuvos ir Vokietijos mokslo bendradarbiavimą gegužės 7 d. Lietuvos mokslų akademijoje įvyko informacinis renginys, skirtas doktorantams ir jauniems tyrėjams iš Lietuvos universitetų bei kitų mokslo institucijų. Jį organizavo LMA, Lietuvos mokslo taryba ir Vokietijos mokslinių tyrimų fondas. Renginio tikslas – kad jaunieji šalies mokslininkai daugiau sužinotų apie finansavimo galimybes, ir, išgirdę

keletą sėkmingo bendradarbiavimo pasiekimų, pasinaudotų finansine parama tyrimams ir aktyviai įsijungtų į tarptautines Vokietijos ir Lietuvos tyrėjų komandas. Glaudūs ryšiai dvi šalis sieja įvairiose srityse. Jaunieji mokslininkai vis labiau domisi bendradarbiavimo galimybėmis su kolegomis Vokietijoje. Vienas išpūdingiausių tokių ilgamečio bendradarbiavimo pasiekimų – Nobelio premijos laureato prof. Roberto Huberio (Robert Huber) darbai su akad. V. Šikšnio vadovaujama Vilniaus universiteto Gamtos tyrimų centro grupe.

2024 m. buvo aktyviai bendradarbiauta su Moldovos mokslų akademija (MMA). Birželio 12 d. Kišiniove vyko iškilmingas Moldovos mokslų akademijos dienos minėjimas, skirtas 63-iajam akademijos gimtadieniui. Į šį renginį pasirašyti dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutarties su Moldovos mokslų akademija buvo nuvykę Lietuvos mokslų akademijos prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Renginyje dalyvavo ir sveikinimo kalbą sakė J. E. Lietuvos Respublikos Nepaprastasis ir įgaliojasis ambasadorius Moldovoje Tadas Valionis. Moldovos MA prezidentas Jonas Tigineanu (Ion Tighineanu) perskaitė pranešimą, kuriame apžvelgė MMA istoriją ir šiandienos darbus. Dėmesys buvo skirtas ir bendradarbiavimo su Lietuvos mokslu istorijai, pažymėti Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą pasiekimai. Svarbi renginio dalis buvo dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutarties tarp Lietuvos mokslų akademijos ir Moldovos mokslų akademijos pasirašymas. Ši sutartis su-

teiks impulsą glaudesniai Lietuvos ir Moldovos akademijų bendradarbiavimui. Sutarties pasirašymo proga ambasadorius T. Valionis apžvelgė Lietuvos ir Moldovos bendradarbiavimą, pažymėjo istorinę atsi-
veriančią galimybę Moldovos Respublikai tapti Europos Sąjungos visateise nare. MMA prezidentas J. Tigineanu išreiškė viltį, kad 2024 m. birželio 12 d. taps ta data, kuri duos pradžią bendroms svarbioms dvišalio bendradarbiavimo iniciatyvoms.

Liepos 4 d. įvyko virtuali konferencija, skirta Lietuvos ir Moldovos mokslų akademijų bendradarbiavimo perspektyvoms aptarti. LMA prezidentas J. Banys renginio metu pabrėžė, kad tai pirmas toks susitikimas tarp dviejų akademijų. Jis turėtų paskatinti bendradarbiavimą aktualiose mokslų srityse. Norint sukurti tvarius ryšius, iš pradžių būtina kuo geriau susipažinti, išsiaiškinti kiekvienos pusės interesus ir mokslo potencialą. J. Banys pabrėžė, kad yra daug sričių ir temų, kur galima suvienyti jėgas. Svarbiausia, kad dabar esame laisvi. Mūsų šalys turi išsaugoti demokratiją ir bendradarbiauti įvairiose srityse kaip lygiaverčiai partneriai.

Tęsiant bendradarbiavimą, Moldovos mokslų akademijos prezidentas J. Tigineanu rugsėjo 19 d. viešėjo Lietuvos mokslų akademijoje bei kitose Lietuvos mokslo ir studijų institucijose. Lietuvoje vykusiam susitikime Lietuvos mokslų akademijos prezidentas J. Banys ir LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius svečiui pristatė LMA ir jos veiklą, aprodė akademijos pastatą. Akademijų vadovai dar kartą išsakė pasirengimą vykdyti aktyvų dvišalį

bendradarbiavimą. MMA prezidentą prof. J. Tigineanu taip pat priėmė Vilniaus universiteto rektorius akad. Rimvydas Petrauskas. Svečiui buvo surengta ekskursija po VU biblioteką. Prof. J. Tigineanu yra fizikos mokslų atstovas, tad didelio jo susidomėjimo sulaukė pažintinė išvyka į VU Fizikos fakulteto laboratorijas. MMA prezidentas taip pat lankėsi VU Gyvybės mokslų centre bei šio universiteto bibliotekos padalinyje Saulėtekio mokslų ir studijų slėnyje. Svečių visur lydėjo ir apie Lietuvos mokslo pasiekimus pasakojo prezidentas J. Banys. Susitikimų metu buvo kalbėta ir apie konkrečias galimybes Moldovos mokslininkams bendradarbiauti su aplankytų Lietuvos mokslų centrų mokslininkais.

Gruodžio 2 d. Lietuvos mokslų akademijoje lankėsi J. E. Jungtinių Amerikos Valstijų Nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Lietuvoje Kara Makdonald (Kara McDonald). Šilto pokalbio metu LMA prezidentas pristatė Lietuvos mokslų akademijos veiklą, sudėtį, kalbėta apie šių dienų mokslo aktualijas ir prioritetus. Ambasadorė Lietuvoje K. Makdonald išreiškė pageidavimą sustiprinti bendradarbiavimą tarp JAV ir Lietuvos mokslininkų. JAV ambasadorė ir LMA prezidentas susitarė rengti bendrus renginius. Vienas jų bus skirtas mažiesiems branduoliniams reaktoriams, įvairiems jų saugumo aspektams aptarti. Antrasis – JAV ir Lietuvos bendradarbiavimui kosmoso srityje. Dar viena bendra konferencija planuojama antisemitizmo ir ksenofobijos problemoms aptarti.

LMA prezidentas J. Banys ir VU Teisės fakulteto docentė dr. Indrė Isokaitė-Valužė atstovavo Lietuvai tarptautiniame simpoziume „Žmogaus teisės ir akademinė laisvė“ Berlyne (Vokietija), organizuotame Vokietijos nacionalinės mokslų akademijos „Leopoldina“ ir Norvegijos tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijos. Kovo 20–21 dienomis vykusiam moksliniame renginyje buvo nagrinėjami sudėtingi akademinės laisvės sampratos, turinio, ribų ir santykio su kitomis žmogaus teisėmis klausimai, šiuolaikinės visuomenės ir inovacijų poveikio ir geopolitinių krizių keliamų iššūkių šiai laisvei aspektai bei ieškota strategijų jai saugoti. Lietuvos atstovai pabrėžė LMA organizuojamų konferencijų ir vykdomų mokslo tyrimų nagrinėjant žmogaus teisių temas tarpdalykiškumą, tarptautinio bendradarbiavimo plėtrą, principingumo nutraukiant bendradarbiavimą su Rusijos ir Baltarusijos autoritarinių režimų valdomomis mokslo ir tyrimų institucijomis svarbą.

Lietuvos mokslų akademijos delegacija – prezidentas J. Banys, viceprezidentas Z. Dabkevičius, MFChMS pirmininkas Leonas Valkūnas bei vyriausioji specialistė tarptautiniams ryšiams Violeta Skirgailienė spalio 15–18 d. lankėsi Albanijos mokslų akademijoje (AMA) ir kitose šios šalies mokslo ir studijų institucijose. Tai buvo atsakomasis mūsų akademijos atstovų vizitas – 2023 m. rugsėjį AMA delegacija lankėsi LMA. 2023 m. buvo pasirašyta Lietuvos ir Albanijos mokslų akademijų dvišalio mokslinio bendradarbiavimo su-

Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims moksle“ laureatės. 2024 11 12.

tartis. Spalio 16 d. Tiranoje buvo pasirašytas šios sutarties protokolas, kuris numato konkrečius dvišalių mainų aspektus. Šio dokumento tikslas yra padėti dviejų šalių mokslininkams susipažinti su kitoje šalyje vykdomais mokslinių tyrimų projektais, inicijuoti bendrus projektus, vykdyti jau pradėtus bendrus tyrimus, organizuoti bendras mokslines konferencijas. Per metus numatyta po tris savaites dvišaliams moksliniams mainams. Pasirašius protokolą AMA prezidentas Skenderis Gjinušis (Skënder Gjinushi) pristatė akademijos veiklą ir struktūrą. Vyko susitikimas su Albanijos MA vadovais, akademijos nariais, sekcijų, komisijų, institutų vadovais ir atstovais. Albanijos mokslų akademija, įkurta 1972 m., yra svarbiausia Albanijos mokslo institucija. LMA prezidentas J. Banys ir kiti Lietuvos delegacijos nariai

Albanijos akademikams pristatė Lietuvos mokslų akademijos struktūrą, veiklą ir darbus.

Baltijos šalių mokslų akademijos, bendradarbiaudamos su Latvijos, Lietuvos ir Estijos nacionalinėmis UNESCO komisijomis, rengia jungtinių stipendijų konkursą moterims tyrėjoms. Jungtinės stipendijos „Women in Science Baltic Fellowship“ tikslas – remti Baltijos šalių jaunas moteris, siekiančias karjeros mokslinių tyrimų srityse. Lapkričio 12 d. Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje konferencijų salėje Baltijos šalių MA prezidentai ir UNESCO komisijų atstovės įteikė diplomus Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims moksle“ laureatėms. Dalyvavo J. E. Estijos Respublikos ambasadorė Lietuvoje p. Kaili Terras, laureačių institucijų vadovai, žiuri komisijų nariai iš

Estijos, Latvijos ir Lietuvos. 2024 metais trijų Baltijos valstybių mokslų akademijų ir nacionalinių UNESCO komisijų konkurso „Moterims moksle“ laureatėmis Lietuvoje tapo tyrėjos Greta Varkalaitė, Šarūnė Daškevičiūtė ir Viltė Janušauskaitė. Kiekviena jų gavo 7 000 eurų stipendiją (iki mokesčių) už pasiekimus atliekamuose tyrimuose ir gretutinėje veikloje bei siekiant paskatinti jų karjerą moksle.

Lietuvos mokslų akademija yra pasirašiusi Savitarpio supratimo memorandumą su Lindau Nobelio laureatų susitikimų taryba (Taryba) ir su Lindau Nobelio premijos laureatų susitikimų prie Konstancos ežero fondu (Fondas). Tai sudaro sąlygas jauniesiems Lietuvos mokslininkams dalyvauti Fondo organizuojamuose susitikimuose su Nobelio premijos laureatais. 2024 m. vasarą Lindau (Vokietija) vyko susitikimas su Nobelio premijos laureatais. Šis 73-iasis susitikimas buvo skirtas fizikai. Jame dalyvavo 37 Nobelio premijos laureatai. Po atrankos Vokietijoje šiais metais kvietimo dalyvauti sulaukė apie 600 jaunųjų mokslininkų iš viso pasaulio, tris iš jų nominavo LMA: dokt. Gediminą Usevičių (VU), dr. Maženą Mackoیت-Sinkevičienę (VU) ir LMA Jaunosios akademijos narį dr. Julijų Vengelį (VU). Lindau mieste vyksiamame susitikime jaunieji mokslininkai turėjo galimybę dalyvauti susitikimuose su Nobelio premijos laureatais, pristatė savo tyrimus, apmąstė savo karjerą ir bendravo su kitais dalyviais. 2024 m. LMA vykdė atrankas į 2025 m. vyksiančius Nobelio laureatų fondo paskelbtus laureatų susitikimus, skiriamus chemijai ir ekonomikai.

RYŠIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS, KURIŲ NARĖ YRA LMA

LMA atstovauja Lietuvai įvairiose tarptautinėse mokslo organizacijose, vienijančiose mokslų akademijas, mokslo politikos formuotojus ir tyrėjus: Visos Europos mokslų akademijų federacijoje (ALLEA), Tarptautinėje mokslo taryboje (ISC), Europos Sąjungos šalių akademijų mokslo konsultacinėje taryboje (EASAC), Tarptautinėje mokslų akademijų sąjungoje (IAP), Europos medicinos mokslų akademijų federacijoje (FEAM), Europos taikomųjų žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjungoje (UEAA), Europos akademijų tinklų konsorciume (SAPEA), Tarptautinėje akademijų sąjungoje (UAI). 2024 m. LMA aktyviai dalyvavo šių tarptautinių organizacijų veikloje, išsakė savo poziciją įvairiais svarbiais mokslo politikos ir tyrimų klausimais, siekė kelti Lietuvos mokslo prestižą.

2024 m. gegužės 22–23 d. Lietuvos mokslų akademijos prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius dalyvavo ALLEA generalinėje asamblėjoje Berlyne. Šio renginio metu buvo minimas federacijos trisdešimtmetis ir inauguruojamas naujai išrinktas prezidentas. Susitikime, kuriame dalyvavo daugiau kaip 50 akademijų delegatai, buvo išrinktas naujasis 2024–2027 m. kadencijos prezidentas ir valdyba. Lenkijos mokslų akademijos atstovas prof. Pavelas Rovinskis (Paweł Rowiński) yra aštunta-

sis ALLEA prezidentas, kuris ateinančius trejus metus vadovaus ALLEA. Naująją ALLEA valdybą, kuri dirbs kartu su prezidentu P. Rovinskiu, sudaro 10 narių. LMA gali didžiuotis, kad ALLEA valdybos nariu išrinktas akad. J. Banys.

Birželio 6–7 d. vyko kasmetinis EASAC posėdis, šįkart – Vengrijos mokslų akademijoje. EASAC, įkurtą 2001 m., sudaro ES valstybių narių, Norvegijos, Šveicarijos ir Jungtinės Karalystės nacionalinės mokslų akademijos. EASAC teikia nepriklausomus mokslinius patarimus Europos politikos formuotojams. LMA renginyje atstovavo prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. EASAC prezidentas Vimas van Sarlosas (Wim van Saarloos) pristatė veiklos ataskaitą ir vykdomus projektus, parengtus dokumentus nuo 2023 m. lapkritį Briuselyje vykusio tarybos posėdžio, apibendrinio tarybos narių pasisakymus, supažindino su organizacijos finansine būkle ir planuojamu biudžetu. EASAC taryba patvirtino 395 tūkst. eurų 2024 metų biudžetą, kurio pusę sudaro nacionalinių akademijų įnašai, kita pusė – pajamos iš projektų. Tarybos nariams pateikta informacija apie per metus atliktus darbus vykdant EASAC projektus šiose srityse: aplinka, energija, biomokslai ir visuomenė, plastiko naudojimas. Baigiant konferenciją buvo apibendrinti rezultatai, buvo raginama, kad EASAC savo veiklą aktyvintų ne tik pačioje organizacijoje, bet ir už jos ribų, t. y. bendradarbiautų su šalių parlamentais, vyriausybėmis, teiktų konkrečias rekomendacijas ministerijoms, vykdytų mokslui palankią lobistinę veiklą.

Spalio 9–11 d. Rumunijos sostinėje Bukarešte Žemės ūkio ir miškų mokslų akademijoje vyko UEAA valdybos posėdis, generalinė asamblėja ir mokslinis simpoziumas „Naujos mokslo technologijos ir žemės ūkio pažanga“. LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius yra šios organizacijos valdybos narys. Valdybos posėdžiuose sprendžiami organizaciniai ir veiklos klausimai, organizuojami susitikimai su Europos šalių politikais, rengiami dokumentai ir siūlymai sprendimus priimančioms institucijoms.

Lapkričio 21–22 d. Švedijos karališkojoje mokslų akademijoje, Stokholme, vyko septintasis kasmetinis ISC Europos narių susirinkimas. Europos ISC grupė jungia 48 narius – Europos mokslų akademijas, akademines tarybas, mokslo bendrijas, mokslinių tyrimų tinklus ir mokslinių tyrimų fondus Europoje. Šios grupės pagrindiniai tikslai: užtikrinti Europos mokslo bendruomenės interesų ir prioritetų įtraukimą į strateginį bendrą ISC planavimą, skatinti jų dalyvavimą pasaulinėje ISC veikloje ir programose abipusiškai naudingais pagrindais, palengvinti ISC sekretoriato ir nacionalinių organizacijų bendravimą bei koordinuoti jų veiklą. Lietuvos mokslų akademijai atstovavo prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Antrą susirinkimo dieną buvo išrinkti nauji ISC Europos valdymo grupės nariai. Grupės pirmininku toliau dirbti patvirtintas Tarmas Somerė (Estijos mokslų akademija), nariais išrinkti 5 iškilūs Europos mokslo atstovai, tarp jų ir Lietuvos mokslų akademijos prezidentas J. Banys.

RYŠIAI SU TARPAKADEMINIŲ MOKSLINIŲ MAINŲ PARTNERIAIS

LMA yra pasirašiusi 29 bendradarbiavimo sutartis su užsienio šalių mokslų akademijomis. Mainams su užsienio partneriais vykdyti LMA skiria lėšų. Siekiant racionaliau naudoti lėšas prioritetas teikiamas dvišaliams moksliniams projektams vykdyti. Šiomis galimybėmis gali naudotis visų Lietuvos mokslo ir studijų atstovai.

Ataskaitiniais metais LMA priėmė 33 mokslininkus, atvykusius pagal dvišalio bendradarbiavimo sutartis, kurie Lietuvoje dirbo 216 dienų; 26 Lietuvos mokslininkai 161 dieną dirbo užsienio mokslo institucijose.

Mainai vyko su Lenkijos, Vengrijos, Čekijos mokslų akademijomis. Praėjusiais metais Lietuvos ir užsienio mokslininkai vykdė LMA ir akademijų-partnerių anksčiau patvirtintus projektus su Bulgarijos, Čekijos, Lenkijos ir Vengrijos tyrėjais. Aktyvūs mainai vyko įgyvendinant šiuos bendrus projektus: „Bendradarbiavimas kuriant Mažų modulinį reaktorių koncepcijas, skirtas Europos Sąjungai“ (Lietuvos energetikos institutas ir Vengrijos energijos tyrimų centras); „Vandenilio jutikliai grįsti juodomis metalų dangomis su tauriųjų metalų nanodalelėmis“ (KTU ir Čekijos MA Fizikos institutas); „Nauji Lietuvos ir Vengrijos miestų erdvės transformacijos aspektai“ (Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos institutas ir Vengrijos astronomijos ir žemės tyrimų centro Geografijos institutas); „Heterogeninių medžiagų fizinių savybių

daugiaskalis modeliavimas remiantis rentgeno spindulių mikrokompiuterinės tomografijos vaizdais“ (VILNIUS TECH ir Lenkijos MA Fundamentinių technologinių tyrimų institutas) ir kitus.

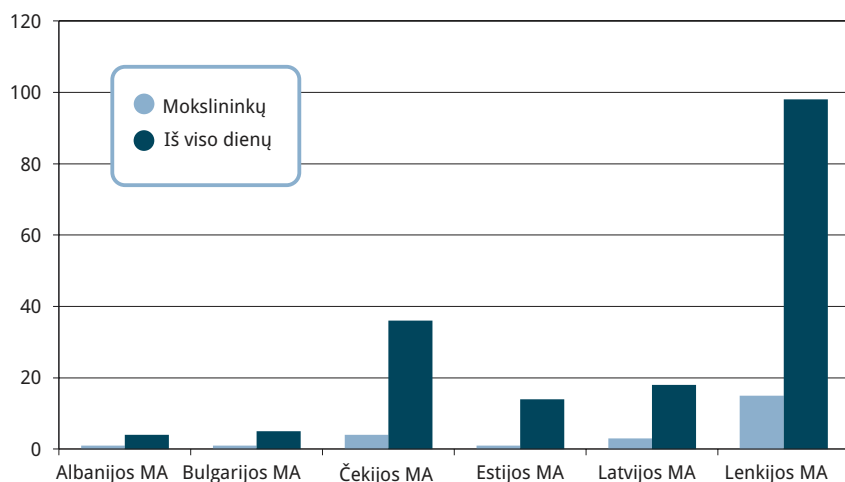
2024 m. vasario 26 d. Lietuvos agrariinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės institute vyko mokslinis seminaras „Ižvalgos apie naujas technologijas ir sodo augalų selekciją“. Jame Tiranos žemės ūkio universiteto profesorius dr. Albanas Ibraliu išsamiai pristatė Albanijos žemės ūkio situaciją, pabrėždamas medicininių ir prieskoninių augalų auginimo svarbą. Mokslininkas taip pat pristatė, kaip įvairiai galima panaudoti sukurtas augalų formas, aptarė selekcijos kryptis ir paaiškino, kaip galėtų prisidėti Lietuvos tyrėjai.

Birželio 6 d., EASAC konferencijos metu, Vengrijos ir Lietuvos mokslų akademijų prezidentai pasirašė naują dvišalę bendradarbiavimo sutartį ir protokolą, kuriame aptartos bendradarbiavimo ir keitimosi mokslininkų vizitais sąlygos.

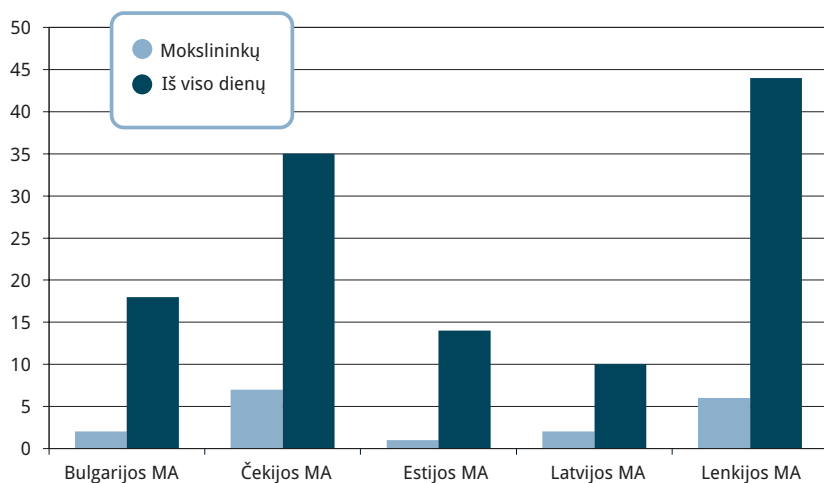
Ataskaitiniais metais buvo paskelbtas Lietuvos ir Bulgarijos mokslų akademijos kvietimas teikti paraiškas bendriems 2025–2027 m. mokslinių tyrimų projektams. Mokslinių tyrimų projektų tikslas yra tęsti arba inicijuoti naują Lietuvos ir Bulgarijos mokslininkų bei tyrėjų bendradarbiavimą. Mokslo sritys, mokslininkų ir tyrėjų skaičius nėra nustatytas. Dalyvauti gali visų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslininkai bei tyrėjai.

2024 m. moksliniai vizitai pagal Lietuvos mokslų akademijos ir užsienio šalių mokslų akademijų tarptautinio bendradarbiavimo sutartis

Atvykusieji 2024 m. pagal LMA tarptautinio bendradarbiavimo sutartis

Išvykusieji 2024 m. pagal LMA tarptautinio bendradarbiavimo sutartis

LMA vardinės premijos

Iš viso LMA yra įsteigusi 19 vardinių premijų, kurios skiriamos kas ketverius metus. LMA prezidiumas, remdamasis 2023 m. paskelbtų konkursų rezultatais, 2024 m. skyrė keturias vardines Lietuvos mokslų akademijos premijas.

SIMONO DAUKANTO (istorija) premija įvertintas prof. dr. Saulius Pivoras už monografiją „Virtus Litwana. Politinė mintis Simono Daukanto istoriografijoje“. Laureatas padėkos kalboje pabrėžė, kad monografijoje norėjo šiandienine kalba perteikti, ką iš tikro S. Daukantas norėjo pasakyti potekstėje. Ypač analizuojant jo politines idėjas. Paaiškėjo, kad tai yra aukšto tarptautinio lygio politinės mintys.

VLADO LAŠO (medicina) premiją pelnė akad. Vilmantė Borutaitė už mokslo darbų ciklą „Mitochondrijų funkcijos ir jų sąsajos su sveikata ir širdies bei smegenų patologijomis“. Jos su bendradarbiais atlikti

tyrimai patvirtino, jog mitochondrijos gali reguliuoti ląstelių mirtį širdies ir smegenų audiniuose. Ji atrado, kad vaistai nuo diabeto gali veikti mitochondrijas ir taip apsaugoti smegenų ląsteles, kai ištinka insultas.

JUOZO DALINKEVIČIAUS (geomokslai) premija skirta akad. Robert Mokrik už darbų ciklą „Baltijos sedimentacijos baseino požeminės hidrosferos paleohidrogeologinių rekonstrukcijų modeliai“. Padėkos kalboje jis pažymėjo, kad reikėjo 2 mlrd. metų, kol Žemėje atsirado hidrosfera, ir nuramino teigdamas, kad vandenų kiekis net klimatui kintant neturėtų iš esmės kisti.

POVILO MATULIONIO (miškotyra) premija įvertinti akad. Darius Danusevičius ir dr. Virgilijus Baliuckas už mokslo darbą „Paprastojo ąžuolo (*Quercus robur* L.) evoliucinė kilmė Lietuvoje“. Jų dėka žinome, kaip į Lietuvą atkeliavo ąžuolai.

LMA Simono Daukanto (istorija) premija
įvertintas prof. dr. Saulius Pivoras.

↓ LMA Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai)
premija skirta akad. Robert Mokrik.

LMA Vlado Lašo (medicina) premijos laureatė
akad. Vilmantė Borutaitė.

↓ LMA Povilo Matulionio (miškotyra)
premiijos laureatai akad. Darius Danusevičius
(kairėje) ir dr. Virgilijus Baliuckas.

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas

LMA skelbiami Aukštųjų mokyklų studentų, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų, Stipendijų jaunesiems mokslininkams ir kiti konkursai skirti skatinti perspektyvius jaunų žmonių atliekamus tyrimus.

Ataskiniame LMA narių visuotiniame susirinkime 2024 m. kovo 26 d. pagerbti Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų konkurso nugalėtojai. 10 premijų laureatais tapo 10 mokslų daktarų ir vienas doktorantas, trys mokslų daktarai ir viena doktorantė pelnė konkurso pagyrimo raštus.

Komisijos humanitarinių ir socialinių mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos dr. Remigijui Jokubauskui (MRU) už mokslinę monografiją „Fizinių asmenų bankroto procesas“ ir dr. Modestai Morkevičiūtei (VDU) už mokslo darbą „Motivational mechanism of work addiction: the importance of personality and situational factors / Polinkio į priklausomybę nuo darbo motyvacinis mechanizmas: asmenybės ir situacinių veiksnių reikšmė“, pagyrimo raštas skirtas dr. Muhammadui Faraz Mubarakui (KTU) už mokslo darbą „Enhancing Technological

Learning Through Firms' Interactions in Collaborative Innovation Networks / Technologijų mokymosi gerinimas per įmonės sąveikas bendradarbiavimo inovacijų tinkluose“.

Matematikos, fizikos ir chemijos sekcijos siūlymu premijos skirtos dr. Pauliui Mackoniui ir dokt. Augustinui Petrulėnui (FTMC) už mokslo darbą „Pažangių didelio intensyvumo keletu optinių ciklų VIS-NIR-SWIR spektrinio ruožo lazerių architektūrų kūrimas“ ir dr. Julijai Grigorjevaitei (VU) už mokslo darbą „Liuminescencinių medžiagų sintezė ir optiniai tyrimai“. Pagyrimo raštas skirtas dokt. Šarūnei Daškevičiūtei-Gegužienei (KTU) už mokslo darbą „Nauji fluoreno ir karbazolo chromoforus turintys organiniai puslaidininkiai efektyviems ir stabiliems saulės elementams“.

Biologijos, medicinos ir geomokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos dr. Živilei Jurgelėnei (GTC) už mokslo darbą „Naujos kartos nanodalelių bioakumuliacija, toksiškumas ir rizikos vertinimas: saugaus nanodalelių naudojimo biomedicinoje ir aplinkosaugoje link“ ir dr. Mélanie Yvonne Ludivine Duc (GTC) už mokslo darbą „Exoerythrocytic

stages of *Haemoproteus* (*Apicomplexa*, *Haemosporida*) parasites in wild birds: insights into developmental patterns / Egzoerithrocitinės *Haemoproteus* (*Apicomplexa*, *Haemosporida*) parazitų vystymosi stadijos laukiniuose paukščiuose: išvalgos į vystymosi dėsningumus“.

Žemės ūkio ir miškų mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos dr. Monikai Toleikienei (LAMMC) už mokslo darbą „Possibilities of diversification and use of legume plant species under Lithuanian agro-climatic conditions / Pupinių augalų rūšių įvairinimo ir panaudojimo galimybės Lietuvos agroklimatinėmis sąlygomis“ ir dr. Sigitai Janavičienei (LAMMC) už mokslo darbą „Grūdų kokybei svarbių A ir B tipų trichotecenų pokyčiai auginant vasarinius javus ir laikant jų grūdus“. Pagyrimo raštas skirtas dr. Kristinai Bunevičienei (LAMMC) už mokslo darbą „Skirtingos biokuro pelenų panaudojimo galimybės: priedas tręšiamųjų produktų gamybai bei sorbentas maistinių medžiagų atgavimui iš antropogeninių atliekų“.

Technikos mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos dokt. Dovydui Blaževičiui (KTU) už mokslo darbą „Naujos struktūros organiniai puslaidininkiai aukšto efektyvumo organiniams šviestukams“ ir dr. Julitai Šarko (VILNIUS TECH) už mokslo darbą „Tretinio nuotekų valymo filtro užpildų tyrimai ir įrenginio kūrimas“. Pagyrimo raštas skirtas dr. Nabeel Maqsood (KTU) už mokslo darbą „Adityviai gamintų vientisų ir gardelinių kompozicinių konstrukcijų, armuotų anglies pluoštu, kūrimas ir tyrimas“.

Ataskaitiniame LMA narių visuotiniame susirinkime premijos diplomai ir pagyrimo raštai iškilmingai įteikti ir Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslinių darbų konkurso nugalėtojams. Komisija, sudaryta iš LMA Jaunosios akademijos narių, skyrė 15 premijų ir tris pagyrimo raštus.

Humanitarinių ir socialinių mokslų sekcijos siūlymu skirtos penkios premijos: magistrantui Kostui Gružui (VU) už mokslo darbą „Nusikalstamumo rajonavimo metodų taikymo tyrimas (2015–2020 m. Lietuvos policijos registruotų įvykių duomenų pavyzdžiu)“ (darbo vadovė prof. dr. Giedrė Beconytė); doktorantei Deimantei Aidukaitei-Mikelionienei (VU) už mokslo darbą „Istoriniai Zanavykijos oikonimai: kaita ir daryba“ (darbo vadovė doc. dr. Ilona Mickienė); doktorantei Dovilei Gervytei (VU) už mokslo darbą „Literatūrinio teksto genezės konceptualizavimas“ (darbo vadovas prof. dr. Paulius V. Subačius); doktorantui Simonui Baliukoniui (VU) už mokslo darbą „Monada ir Diada Ksenokrato filosofijoje“ (darbo vadovas doc. dr. Vilius Bartninkas); magistrantei Medai Baranauskaitei (MRU) už mokslo darbą „Valstybės atsakomybės sampratos problematika Mykolo Romerio darbų kontekste“ ir „Kaltės ypatumai kilius sutartinei atsakomybei Lietuvoje ir Vokietijoje“ (darbo vadovės doc. dr. Dovilė Sagatienė ir prof. dr. Simona Drukteinienė). Pagyrimo raštai – magistrei Gitanai Baležentienei (VDU Švietimo akademija) už mokslo darbą „Mokytojo profesinio tapatumo fenomenas: struktūra ir

LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso laureatai kartu su LMA prezidentu Jūru Baniu ir viceprezidentu Zenonu Dabkevičiumi. 2024 10 01.

↓ LMAJA surengtos 13-osios tarptautinės jaunųjų mokslininkų konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ (AGRISCI2024) laureatės. 2024 11 26.

dimensijos“ (darbo vadovė prof. dr. Vilma Žydžiūnaitė) ir doktorantei Ugnei Jurkutei (KTU) už mokslo darbą „Dirbtinio intelekto poveikis darbo rinkos rodikliams“ (darbo vadovė doc. dr. Alina Stundžienė).

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos magistrantei Dianai Vištorskajai (VU) už mokslo darbą „Naujos cheminės sudėties liuminiscencinių medžiagų sintezė zolių-gelių metodu ir jų savybių tyrimas“ (darbo vadovas prof. habil. dr. Aivaras Kareiva) ir magistrantui Domantui Burbai (VU) už mokslo darbą „Topological charge pumping with subwavelength Raman lattices / Topologinė krūvio pernaša trumpesnėse negu bangos ilgio Ramano gardelėse“ (darbo vadovas prof. habil. dr. Gediminas Juzeliūnas).

Biologijos, medicinos ir geomokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos magistrui Džiugui Jurguičiui (Nacionalinis vėžio institutas) už mokslo darbą „Aplinkai jautrių fluoroforų taikymas ląstelių mikroklaipos ir poliškumo tyrimams“ (darbo vadovas prof. dr. Vitalijus Karabanovas), magistrei Deimantei Tilindei (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas) už mokslo darbą „Hospitalinės infekcijos biomedelio kūrimas ir antimikrobinių preparatų efektyvumo įvertinimas *klebsiella pneumoniae* sukeltos žarnyno infekcijos gydyme“ (darbo vadovė prof. dr. Jurgita Skiecevičienė) ir magistrei Kristinai Marcinkevičiūtei (VU) už mokslo darbą „Lazerinė abliacija skydliaukės papilinės karcinomos gydyme: nuo eksperimentinio tyrimo iki klinikinės studijos“ (darbo vadovas prof. dr. Tomas Poškus).

Žemės ūkio ir miškų mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos bakalauro studijų studentui Ugniui Ginelevičiui (VDU Žemės ūkio akademija) už mokslo darbą „Daugianarių pasėlių įtaka dirvožemio fizikinėms ir agrocheminėms savybėms“ (darbo vadovas prof. dr. Kęstutis Romaneckas), magistrui Jonui Balčiūnui (VDU Žemės ūkio akademija) už mokslo darbą „Cheminių tirpalo priedų įtaka traktoriniu lauko purkštuvu išpurkštų lašelių nunešimui pavėjui“ (darbo vadovas prof. dr. Dainius Steponavičius) ir magistrui Žygimantui Niekui (VDU Žemės ūkio akademija) už mokslo darbą „Oro srauto tiesinimo korių įtaka jo tolygumui vėjo tunelyje“ (darbo vadovas prof. dr. Dainius Steponavičius).

Technikos mokslų sekcijos siūlymu premijos skirtos magistrantui Lukui Kuzmai (VU) už mokslo darbą „Efficient algorithms for the visualization of Mandelbulbs associated with the Riemann zeta function / Mandelbroto apvalkų, susietų su Rymano dzeta funkcija, vizualizavimo efektyvieji algoritmai“ (darbo vadovas prof. dr. Igoris Belovas) ir magistrantui Domantui Vizbarui (VU) už mokslo darbą „Grafeno lauko tranzistorių foto-maišytuvų ir terahercų detektorių litografija“ (darbo vadovas dr. Kęstutis Ikamas). Pagyrimo raštas – magistrei Otilijai Vonžudaitei (VDU) už mokslo darbą „Pastatų šildymo sistemų optimizavimas siekiant mažinti išlaidas ir CO₂ emisijų kiekį“ (darbo vadovė doc. dr. Sigita Urbonienė).

Be to, Valstybinė lietuvių kalbos komisija, susipažinusi su minėtiems konkur-

sams pateiktais darbais, skyrė specialius prizus taisyklinga lietuvių kalba parašytų darbų autoriams. Prizai atiteko Simonui Baliukoniui (VU) už darbą „Monada ir Diada Ksenokrato filosofijoje“ ir Aušrai Česnulevičienei (VDU) už darbą „Meninės sklaidos projektas „Čiurlioniai: gyvenimas muzikoje“, juos įteikė VLKK pirmininkė dr. Violeta Meiliūnaitė.

2024 m. birželio 20 d. LMA prezidiumas, remdamasis mokslų skyrių ekspertų komisijų LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijoms gauti siūlymais, skyrė 15 stipendijų geriausiems jauniems humanitarinių, socialinių, gamtos, medicinos ir sveikatos, technologijos ir žemės ūkio mokslo sričių mokslininkams. Šešių bazinių socialinių išmokų dydžio stipendija skiriama kartą per mėnesį vienerius metus mokslininkams iki 35 metų amžiaus.

2024–2025 m. LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijos humanitarinių ir socialinių mokslų srityse skirtos dr. Simui Čelutkai (VU), tyrimų tema „Filosofinė pasiaukojimo samprata karo grėsmės akivaizdoje“; dr. Modestai Morkevičiūtei (VDU) – „Priklausomybės nuo darbo nomologinio tinklo analizė: veiksmų tyrimas ir pasekmių apžvalga“; dr. Tadui Snuviškiui (Lietuvos kultūros tyrimų institutas) – „Vaišėsikos filosofijos recepcija Indijos ir Tibeto budistų tekstuose: pramāṇa korpuso tyrimas“. Gamtos, medicinos ir sveikatos, žemės ūkio ir technologijos mokslų srityse stipendijos skirtos dr. Oleksandrui Bezvikonnyi (KTU), tyrimų tema „Kietoje būsenoje sustiprinamos ilgai gyvuojančios organinių spindulių

emisijos panaudojimas nitroaromatinių sprogstamųjų junginių optiniam aptikimui“; dr. Julijai Grigorjevaitei (VU) – „Chemijos didaktikos vertinimas, naujų metodų kūrimas ir išbandymas“; dr. Juozui Grigui (LSMU Veterinarijos akademija) – „ARS-CoV-2 pagalbinių baltymų sąsaja su inflamasiomos aktyvacija ir poveikis imuninėms ląstelėms“; dr. Laurai Jūrienei (KTU) – „Inovatyvių frakcionavimo procesų, skirtų tikslinėms bioaktyvioms medžiagoms iš uogų išspaudų išskirti, sukūrimas“; dr. Artiomui Magomedovui (KTU) – „Fotokatalizės reakcijų pritaikymas organinių fotopulsaidininkų sintezei“; dr. Jūratei Skerniškytei (VU Gyvybės mokslų centras) – „Oportunistinių bakterijų produkuojamų išorinių struktūrų imunogeniškumo tyrimai ir jų taikymas vystant naujas hospitalinių infekcijų gydymo strategijas“; dr. Linui Stripiniui (VU) – „Mašininio mokymusi paremtų globalaus optimizavimo hiperalgoritmų, skirtų automatiniam algoritmų sudarymui, derinimui ir hibridizacijai, kūrimas“; dr. Juditai Škuldeckei (VILNIUS TECH) – „Funkcionavimu grindžiamų bitumo savybių tyrimo metodų taikymas asfalto dangų tvarumui ir ilgai amžiškumui didinti“; dr. Ilonai Uzielienai (IMC) – „Mezenchiminių stromos ląstelių užląstelinų pūslelių poveikiai kremzlės regeneracijai osteoartrito metu“; dr. Dorotėjai Vaitiekūnaitei (LAMMC Miškų institutas) – „Tvarus miškų ekosistemų gerinimas: fitoremediacija, biologinė apsauga ir miškų atkūrimas po gaisrų“; dr. Alvitai Vilkevičiūtei (LSMU) – „Mikrobiomo ir naujų metabolinių bei imunogenetinių

žymenų paieška sergantiems amžine geltonosios dėmės degeneracija ir sąsajos su gydymo efektyvumu“; dr. Andriui Žemaičiui (FTMC) – „Našių lazerinio mikroapdirbimo technologijų vystymas funkciniais paviršiams kurti“.

2024 m. trijų Baltijos valstybių mokslų akademijų ir nacionalinių UNESCO komisijų surengto konkurso „Moterims moksle“ laureatėmis Lietuvoje tapo tyrėjos Greta Varkalaitė, Šarūnė Daškevičiūtė ir Viltė Janušauskaitė. Kiekvienai jų skirta 7 000 Eur (iki mokesčių) stipendija už pasiekimus atliekamuose tyrimuose ir greutinėje veikloje bei siekiant paskatinti jų karjerą moksle. Dr. G. Varkalaitė, LSMU Virškinimo sistemos tyrimų instituto mokslo darbuotoja, siekia patobulinti ankstyvąją skrandžio vėžio diagnostiką. Tam ketina pasitelkti 2021 metų metodu tituluojamą erdvinę transkriptomiką, nustatyti molekulinis pokyčius skrandžio kancerogenezės metu ir įvertinti biožymenis, susijusius su ikivėžinėmis ir navikinėmis būklėmis. Š. Daškevičiūtė, KTU Cheminės technologijos fakulteto doktorantė, padeda siekti vieno Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų – prieinamos ir švarios energijos. Ji dirba akad. V. Getaučio vadovaujamoje laboratorijoje, kuriančioje ir tiriančioje naujas medžiagas saulės elementams. Dr. V. Janušauskaitė savo mokslines ir pedagogines pareigas VU Istorijos fakultete derina su įvairiapuse praktine, projektine architektės ir istorikės veikla. Ji ketina, remdamasi nauja dar nepublikuota medžiaga ir disertacija, parengti monografiją spaudai užsienio lei-

dykloje anglų kalba urbanistinio paveldo apsaugos tema.

Gegužės 14 d. LMA įvykusią LMAJA kartu su MFChMS bei TMS organizuotą 12-ąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ rėmė asociacija INFOBALT, įmonių grupė „Novian“ bei Visorių informacinių technologijų parkas (VITP). Įvertinusi pranešimus, INFOBALT komisija skyrė vieną pagrindinę stipendiją (2 000 Eur), dvi papildomas (po 1 000 Eur) ir penkias skatinamąsias stipendijas (po 200 Eur). Pagrindinė stipendija ir I vieta skirta Gediminui Usevičiui – „Metilamonio švino chlorido struktūrinių ir dinamikos tyrimai naudojant elektronų paramagnetinio rezonanso spektroskopiją“. Papildomos stipendijos ir II–III vietos skirtos Michailui Semenšin – „Purškimo dronų dreifas ir jo kontrolė adjuvantų pagalba“ ir Justinui Turčak – „EPR spectrometer with arbitrary waveform generation / EPR spektrometras su norima generuojamos bangos forma“. Skatinamosios stipendijos skirtos Paulai Baltaševičiūtei – „Environmental Impact on the Structural and Optoelectronic Behavior of Mixed Tin-Lead Perovskites / Aplinkos poveikis struktūrinei ir optoelektroninei mišrių alavo ir švino perovskitų elgsenai“, Muhammadui Haris – „Green Hydrogen Generation Enhancement Employing Plasmonic Nanoparticles / Greenis žaliojo vandenilio generavimas pasitelkiant plazmonines nanodaleles“, Oskarui Klimašauskui – „Dirbtiniu intelektu grindžiamas vairavimo maršruto skaičiavimas“, Rokui Lemežiui „Hibridinių kalcio fosfatų kietojo kūno BMR tyrimas“,

Justinai Ramonaitei – „Giliojo mokymosi metodu grindžiamas triukšmo paveikto kalbos signalo kokybės ir suprantamumo gerinimas“. VITP komisija atrinko keturis pranešimų autorius, kurių vienas apdovanotas pagrindine stipendija (1 500 Eur), du – skatinamąja (po 750 Eur) ir vienas – pagyrimo raštu: Rūta Stankevičiūtė – „Itin kompaktiškos konstrukcijos su staigaus išlinkimo elgsena daugialypiui stabilumui“, Aida Drevilkauskaitė – „Krūvininkus pernešantys sluoksniai perovskitiniais saulės elementams“, Rusnė Ivaškevičiūtė-Povilauskienė – „Terahercinių pluoštų formavimas trumpo nuotolio duomenų perdavimo 6G sistemoje“, Simonas Ramanavičius – „MXenų pritaikymas geriamojo vandens kokybės įvertinimui ir teršalų pašalinimui“.

17-ojoje Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijoje „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ lapkričio 21 d. už skaitytus pranešimus „Thermo Fischer Scientific“ apdovanojimus ir pirmosios vietos diplomus gavo: Margarita Kazak – „*Trypanosoma* ir jiems giminiški žiuželiniai (*Trypanosomatidae*) kraujasiurbiuose dvisparniuose vabzdžiuose (*Culicidae*, *Ceratopogonidae*, *Simuliidae*) Lietuvoje“ (GTC), Dalia Smalakytė – „Reguliuojama CRISPR-Cas proteazė“ (VU Gyvybės mokslų centras), Dalia Jurkėnaitė – „Epigenetinių biožymenų inkstų navikų diagnozavimui ir prognozavimui tyrimas“ (VU), Deimantė Tilindė – „Mišri storosios žarnos organoidų ir imuninių ląstelių kultūra biologinės terapijos poveikiui įvertinti opiniu kolitu sergantiems pacientams“ (LSMU). Antrosios vietos: Gintarė Urbonaitė – „Motinos riebios

dietos įtaka palikuonių neurovystymuisi“ (VU Gyvybės mokslų centro Biomokslų institutas), Eimina Dirvelytė – „Genų redagavimo įrankių pristatymas į žinduolines ląsteles“ (VU Gyvybės mokslų centro Biomokslų institutas), Kajus Merkevičius – „Su PDHA1 mutacijomis susijusio piruvato dehidrogenazės trūkumas: genotipas ir fenotipas“ (VU), Eglė Vasytė – „Su eozinofilų potipiais susijusių miRNR ir jų genų-taikinių raiškos pokyčiai po bronchų provokacijos alergenu sergant astma“ (LSMU). Trečiosios vietos: Agnė Bučaitė – „Mikroplastiko poveikis žuvisms skirtingose jų vystymosi stadijose“ (GTC), Alėja Marija Daugėlaitė – „Mezenchiminės kamieninės ląstelės kaip tikslinės nanokompleksų pernašos sistemos skirtingo fenotipo storosios žarnos vėžiui“ (NVI), Karolina Jančiulevičiūtė – „Metodas 12 derivacijų elektrokardiogramai sintezuoti iš ant riešo dėvimo įrenginiu užregistruotų signalų: taikymas ūminiam miokardo infarktui diagnozuoti“ (KTU Biomedicininės inžinerijos institutas), Darja Nikitina – „Mikobiomo profilio pakitimai sergant kepenų ciroze“ (LSMU).

Lapkričio 26 d. LMAJA surengė 13-ąją tarptautinę jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ (AGRISCI2024), kurioje taip pat diplomus ir dovanas gavo geriausiais pripažintų pranešimų autoriai.

E. A. Janulaitis ir BMGMS organizavo LMA ir Ateities biomedicinos fondo (ABF) premijų jauniešiams medicinos, sveikatos ir gyvybės mokslų krypties mokslininkams įsteigimą, fondo premijas numatoma teikti nuo 2025 metų.

LMA padalinių ir įstaigų veikla

Jaunoji akademija

LMA Jaunojoje akademijoje (LMAJA) 2024 m. veiklą vykdė 40 narių, po aštuonis humanitarinių ir socialinių mokslų, matematikos, fizikos ir chemijos mokslų, biologijos, medicinos ir geomokslų, žemės ūkio mokslų ir technikos mokslų sekcijose. LMAJA pirmininkės pareigas toliau ėjo Ieva Plikusienė, o vicepirmininke tapo Rūta Ubarevičienė, pakeitusi alumne tapusią Viktoriją Vaštakaitę-Kairienę. LMAJA biurą sudarė kiekvieno skyriaus atstovai.

2024 m. pradžioje iškelta darbo grupių idėja, o vėliau suformuotos trys pagrindinės darbo grupės: mokslo politikos, ekspertinio vertinimo ir mokslo komunikacijos. Darbo grupės vienija skirtingų sričių mokslininkus, skatindamos tarpdisciplininį bendradarbiavimą, idėjų mainus ir jų įgyvendinimą konkrečiose veiklos srityse.

LMAJA ataskaitinius metus pradėjo narių visuotiniu susirinkimu vasario 7 d. Buvo pristatyta 2023 m. veiklos ataskaita ir aptartas 2024 m. veiklos planas. Jame numatyta plati organizacinė ir ekspertinė veikla, tarptautinis bendradarbiavimas,

seminarai, renginiai bei mokslo populiarinimo iniciatyvos. Pagrindinė plano kryptis – tikslingas komandinis LMAJA narių darbas.

Įvyko du išvažiuojamieji posėdžiai. Balandžio 19 d. VDU Viešosios komunikacijos katedroje LMAJA nariai gilino mokslo komunikacijos įgūdžius; susitikimą organizavo LMAJA narys Ignas Kalpokas. Jaunieji akademikai mokėsi perteikti mokslines žinias visuomenei, efektyviai komunikuoti su žurnalistais, skleisti informaciją socialiniuose tinkluose ir atkreipti žiniasklaidos bei visuomenės dėmesį į mokslo naujienas. Praktiniuose užsiėmimuose tobulino viešojo kalbėjimo įgūdžius. Rugšėjo 12 d. KTU įvyko antrasis posėdis, kurį organizavo LMAJA Technikos mokslų sekcijos nariai Tomas Tamulevičius, Anatolijus Eisinas ir Gintarė Kručaitė. Susitikime buvo pristatyta KTU dirbančių jaunųjų akademikų veikla, supažindinta su mokslinėmis laboratorijomis, jų atliekamais tyrimais Cheminės technologijos fakultete ir Santakos slėnyje.

Vasario 9 d. LMAJA nariai LR ŠMSM susitiko su mokslo srities viceministru Justu Nugaru, ministerijos Mokslo skyriaus vedėju Tadu Juknevičiumi ir patarėja mokslo klausimais Rasa Kulvietiene. Buvo aptarta

LMA Jaunosios akademijos pirmininkė Ieva Plikusienė (baigė kadenciją 2024 metais).

↓ LMAJA išrinktasis vicepirmininkas Julius Vengelis ir išrinktoji pirmininkė Rūta Ubarevičienė.

Nauji LMA Jaunosios akademijos nariai, alumnai ir biuro nariai. 2024 12 17.

↓ Jaunosios akademijos nariai Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje. 2024 02 09.
Rasos Kulvietienės nuotr.

esama ir naujai kuriama finansavimo priemonė jauniems mokslininkams, akademinės karjeros kelio perspektyvos ir mokslo ateitis Lietuvoje. Diskutuota, kokios mokslo politikos ir finansavimo priemonės galėtų paskatinti daugiau jaunų žmonių pasirinkti mokslininko profesiją. Taip pat iškelti klausimai dėl galimybių į mokslinių tyrimų projektus įtraukti daugiau studentų. Jaunieji akademikai, pasidaliję savo tarptautinio darbo patirtimis, pasiūlė idėjų, kaip būtų galima skatinti jaunųjų mokslininkų tarptautinį bendradarbiavimą. Susitikimo pabaigoje sutarta dėl tolesnio ministerijos ir LMAJA bendradarbiavimo, siekiant užtikrinti geresnes sąlygas jauniems mokslininkams Lietuvoje.

Balandžio 2–3 d. keturi LMA Jaunosios akademijos nariai: I. Plikusienė, R. Ubarevičienė, Mantas Povilaitis ir Juozas Grigas dalyvavo Šiaurės ir Baltijos šalių jaunųjų akademijų susitikime Kopenhagoje, skirtame aktualioms mokslo temoms. Jame dalyvavo atstovai iš visų trijų Baltijos ir keturių Šiaurės šalių (Danijos, Norvegijos, Suomijos ir Švedijos) jaunųjų akademijų. Susitikime diskutuota įvairiais mokslo klausimais ir surengta sesija, skirta jaunųjų akademijų veiklos pristatymams. Sesija suteikė puikią galimybę LMAJA nariams užmegzti tarptautinius ryšius ir pasisemti naujų idėjų savo veiklai. Po susitikimo buvo parengta bendra publikacija portale „Science Nordic“, kurioje aptariamas jaunųjų mokslininkų karjeros kelias regione.

Kitas svarbus susitikimas įvyko gegužės 21–23 dienomis Berlyne, kur LMAJA

nariai: Paulina Želvienė, I. Kalpokas ir V. Vaštakaitė-Kairienė (atstovavusi Europos jaunajai akademijai) dalyvavo Jaunųjų akademijų mokslo patariamąsios struktūros (YASAS) ir Europos jaunųjų akademijų tinklo (ENYA) viršūnių susitikimuose. Renginio metu buvo dalijamasi gerosiomis jaunųjų akademijų veiklos praktikomis, aptariami būdai, kaip jaunųjų akademijų veikla gali prisidėti prie savo šalių mokslininkų gerovės, pristatyti įdomiausi įgyvendinti projektai ir aptartos tarptautinio bendradarbiavimo perspektyvos. Buvo diskutuojama apie įvairius bendradarbiavimo su savo šalių mokslo akademijomis modelius. Jaunosios akademijos nariai dalyvavo bendrose ENYA ir Europos humanitarinių ir gamtos mokslų akademijų federacijos ALLEA diskusijose, pasisakė mokslo pasiekimų vertinimo klausimais ir diskutavo apie Europinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje besikeičiančioje geopolitinėje aplinkoje.

Jaunosios akademijos nariai dalyvavo tarptautinėse ekspertinėse veiklose. V. Vaštakaitė-Kairienė – Europos jaunųjų akademijų (YAE) darbe, o Petras Prakas stebėtojo teisėmis atstovavo LMAJA Europos jaunųjų akademijų mokslo patariamąjoje struktūroje (YASAS). J. Grigas dalyvavo Europos akademijų tinklų konsorciumo (SAPEA) ekspertų darbo grupėje, nagrinėjančioje sveikatos klausimus. Gražina Korvel buvo įtraukta į SAPEA ekspertų darbo grupę, tiriančią dirbtinio intelekto diegimą moksle. Vidas Lekavičius dalyvavo Europos akademijų mokslo konsultacinės tarybos (EASAC) darbo grupės,

skirtos tvariam energijos tiekimo saugumui, susitikimuose. Monika Toleikienė dalyvavo Ekologinio žemės ūkio mokslinių tyrimų ir inovacijų tinklo susitikimuose, o Milda Stankevičiūtė – Baltijos jūros aplinkos apsaugos komisijos / Helsinkio komisijos (HELCOM) „Pavojingų medžiagų“ ekspertų darbo grupėje. Karolis Ažukaitis yra Europos vaikų nefrologų draugijos (ESPN) valdybos narys, o Vacis Tatarūnas yra tarptautinių konsorciūmų ir organizacijų (CPIC – Klinikinio farmakogenomikos įdiegimo konsorciūmas, ESPT – Europos farmakogenomikos ir personalizuotos medicinos organizacija, SigmaXi – tarptautinė mokslo ir inžinerijos draugija) narys.

LMAJA nariai atliko ir ekspertų funkcijas. Vertino LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursą ir kitas paraiškas. LMAJA suformuota ekspertinio vertinimo darbo grupė parengė siūlymus šio konkurso dokumentams atnaujinti. Įsitraukė į programos „Europos horizontas“, Inovacijų agentūros ir įvairių užsienio šalių finansuojamų projektų vertinimą. Dalyvavo darbo grupėje, skirtoje tyrėjo karjeros modelio finansavimo gairėms rengti, kurią inicijavo ŠMSM, o Julius Vengelis (MFChM sekcija) atstovavo šiai grupei. Septyni LMAJA nariai prisidėjo prie LMA Darnaus vystymo grupės veiklos. K. Ažukaitis dalyvavo Šv. Kristoforo apdovanojimų komisijos veikloje. LMAJA nariai pirmininkavo ir dalyvavo vertinimo komisijoje 17-oje Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijoje „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ (P. Prakas, K. Ažukaitis, Darius Kazlauskas

ir V. Tatarūnas). V. Tatarūnas taip pat dalyvavo rengiant Lietuvos mokslo ir studijų infrastruktūrą 2024 metų kelrodį. I. Plikusienė buvo pakviesta dalyvauti diskusijoje „Švietimo kodas“, o J. Vengelis atstovavo LMAJA konferencijoje „Visuotinė gynyba: švietimo ir kultūros vaidmuo“.

Jaunosios akademijos nariai organizavo arba prisidėjo organizuojant 28 renginius, daugelį jų kartu su LMA skyriais ir kitais partneriais. Renginiai buvo įgyvendinti pagal metų planą. Metus pradėjo sausio 5 d. vykusio LMA HSMS organizuota diskusija, kurioje pranešimą perskaitė LMAJA narė Dovilė Pūraitė-Andrikienė. Kovo 6 d. LMAJA ŽÜMM sekcija surengė tarptautinį žinių perdavimo seminarą „Alternative plant protection measures for apple trees / Alternatyvios augalų apsaugos priemonės obelims“, kuriame aptartos naujos, aplinką tausojančios priemonės obuolių apsaugai nuo ligų ir kenkėjų. Kovo 27 d. vyko VDU Švietimo akademijos mokslinis renginys „Dialogo laboratorija“, kuriame pranešimus skaitė LMAJA narės P. Želvienė ir Rasa Nedzinskaitė-Mačiūnienė (renginio organizatorė). Balandžio 10 d. vykusios konferencijos „The Three Seas Initiative: One Concept, Different Approaches? / Trijų jūrų iniciatyva: viena koncepcija, skirtingi požiūriai?“ diskusijų dalį vedė Ignas Kalpokas. Balandžio 26 d. R. Ubarevičienė surengė seminarą „Duomenys mokslui: duomenų analitikos galimybių pristatymas Valstybės duomenų agentūroje“, kuriame buvo pristatyti naujos kartos valstybės duomenys, jų prieigos galimybės

ir analizės įrankiai. Gegužės 14 d. LMAJA kartu su LMA ir INFOBALT organizavo konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“. Rugsėjo 16–18 d. vyko 4-oji tarptautinė konferencija „Sodininkystės ir daržininkystės mokslinės aktualijos ir inovacijos 2024“, kurioje aptartos naujausios mokslo tendencijos, jos organizaciniame komitete dalyvavo Jonas Viškelis. Spalio 4 d. kartu su VU ir Eureka transliacinės medicinos institutu (Olandija / Singapūras) organizuotas renginys „Translational research: bridging gaps, improving lives / Transliaciniai tyrimai: jungiame tarpus, geriname gyvenimus“, kuriame dalyvavo K. Ažukaitis. Spalio 8–9 d. LMA įvyko Šiaurės ir Baltijos šalių konferencija „Aplinkosaugos ir klimato kaitos problemų sprendimai žemės ūkyje“, kurią organizavo Šiaurės šalių žemės ūkio mokslų asociacija (NJF), LAMMC, LMA ŽŪMMS bei LMAJA. Spalio 20–23 d. kartu su VU organizuota 6-oji tarptautinė konferencija „Rare Earth Materials: Advances in Synthesis, Studies and Applications / Retųjų žemių medžiagos: sintezės, tyrimų ir taikymų pažanga“. Lapkričio 3 d. nuotoliniu būdu vyko tarptautinis seminaras „Nauji augalai Lietuvos žemės ūkiui“. Lapkričio 26 d. LMA vyko 13-oji tarptautinė jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, kurioje dalyvavo daugiau nei 70 jaunųjų mokslininkų iš įvairių šalių. Lapkričio 29 d. LMA vyko konferencija „Psichologija ir karas Ukrainoje“, prie kurios organizavimo prisidėjo ir pranešimą skaitė LMAJA narė P. Želvienė. LMAJA nariai kartu su LMA

skyriumi „Mokslininkų rūmai“ surengė 13 renginių.

Siekiant didinti LMAJA veiklos matomumą, skatinti bendradarbiavimą su mokslo, švietimo, pramonės ir verslo organizacijomis, efektyviau skleisti informaciją apie renginius, pritraukti jaunus mokslininkus bei stiprinti mokslo sklaidą ir komunikaciją, buvo sukurtas oficialus LMAJA „LinkedIn“ profilis. LMAJA nariai taip pat aktyviai prisidėjo prie mokslo komunikacijos ir populiarinimo įvairiose platformose. I. Plikusienė dalyvavo dokumentiniame filme „Mokslo moterys“, kuris buvo parodytas aštuoniose šalyse. G. Korvel pasirodė LRT laidoje apie neuronų tinklų treniravimą ir dirbtinio intelekto iššūkius bei publikavo mokslo populiarinimo straipsnius LRT portale. Rūta Sutulienė atliko LMA jaunųjų mokslininkų apklausą ir parengė straipsnį apie mokslinę produkciją ir etiką. R. Ubarevičienė davė interviu žurnalistams apie regioninius skirtumus ir būsto įperkamumą bei kalbėjosi su Aidu Puklevičiumi LRT eterijoje apie migracijos tendencijas. Tomas Tamulevičius dalyvavo mokslo festivalyje „Erdvėlaivis Žemė“, o I. Kalpokas nuolat komentavo politinius įvykius žiniasklaidoje („Delfi“, LRT ir kt.). Šios iniciatyvos prisidėjo prie mokslo sklaidos, visuomenės informavimo ir LMAJA veiklos matomumo stiprinimo.

Metus LMAJA užbaigė išrinkdama naują vadovybę. Pirmininke tapo Rūta Ubarevičienė, o vicepirmininku – Julius Vengelis. Akademijos gretas papildė nauji nariai, o alumnai buvo išlydėti, padėkojant už jų indėlį ir nuveiktus darbus.

Leidybos skyrius

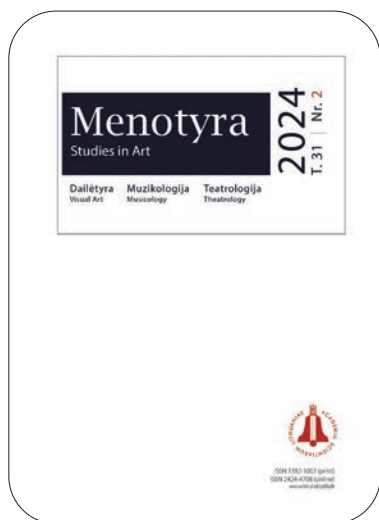
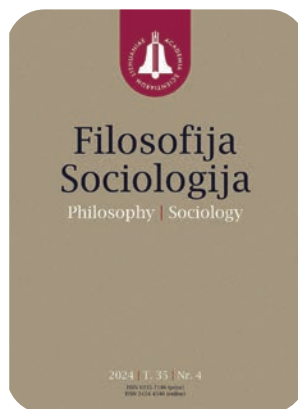
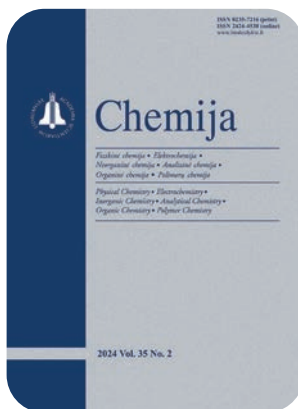
Lietuvos mokslų akademija 2024 metais išleido 21 spausdintą ir 22 elektroninius septynių pavadinimų („Biologija“, „Chemija“, „Filosofija. Sociologija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“, „Menotyra“ ir „Energetika“) periodinių mokslo žurnalų numerius. Kartu su VU ir NVI LMA yra mokslo žurnalo „Acta medica Lituanica“, o su MRU – „Intelektinė ekonomika“ leidėjas.

2024 metais skyrius tęsė mokslo populiarinimo knygų serijos „Mokslas visiems“ leidybos darbus: parengė ir išleido Algirdo Vaclovo Valiulio knygą „Klimato slinktyės ir vergus atsakas“ (384 p.; 200 egz.); redagavo Romualdo Karazijos knygos rankraštį „Genijai, kurie pakeitė pasaulį“ ir A. V. Valiulio „Neatsakyti Visatos ir gyvybės raidos klausimai“. Šios knygos bus išleistos 2025 metais. Vilniaus universiteto užsakymu išleido papildomą žurnalo „Filosofija. Sociologija“ numerį, kurio tema – „Teisė tarpdalykiniame kontekste: sociologinės perspektyvos indėlis“ (11,25 sp. lanko).

Skyrius atliko visus leidybos proceso darbus: redagavo rankraščius ir skaitė

korektūrą, maketavo, organizavo spaudos darbus ir vykdė jų kontrolę, rengė elektroninius leidinius ir skelbė atvirojo kodo publikavimo platformoje OJS (*Open Journal Systems*), organizavo leidinių platinimą ir prenumeratą. Iš viso 2024 metais publikuota 131 mokslinis straipsnis. Daugiausia paskelbta žurnale „Filosofija. Sociologija“ (53 vnt.) ir „Lithuanian Journal of Physics“ (23), mažiausia straipsnių išspausdinta žurnaluose „Chemija“ (7), „Menotyra“ (11) ir „Biologija“ (15). LMA periodiniuose mokslo leidiniuose vyravo Lietuvos autorių darbai (iš viso 87). Žurnaluose „Lituanistica“, „Chemija“

ir „Menotyra“ publikuoti tik Lietuvos mokslininkų straipsniai. Daugiausia užsieniečių darbų paskelbta žurnale „Filosofija. Sociologija“ (21), autoriai buvo iš 13 šalių: Alžyro, Filipinų, JAV, Jungtinės Karalystės, Juodkalnijos, Kinijos, Kolumbijos, Latvijos, Lenkijos, Meksikos, Pietų Korėjos, Rumunijos ir Ukrainos; žurnale „Biologija“ – aštuoni straipsniai iš 10 šalių: Alžyro, Armėnijos, Benino, Irano, Kazachstano, Lenkijos, Meksikos, Nigerijos, Šiaurės Makedonijos ir Ukrainos; „Lithuanian Journal of Physics“ – šeši straipsniai iš septynių šalių: JAV, Jungtinės

Karalystės, Nyderlandų, Prancūzijos, Švedijos, Turkijos ir Ukrainos. Per metus publikuoti septyni bendri Lietuvos ir užsienio autorių darbai. Iš viso 2024 metais žurnalų apimtis yra 224 spaudos lankai. Didžiausia apimtimi išsiskyrė „Filosofija. Sociologija“ (71,5 sp. l.), „Lituanistica“ (45 sp. l.) ir „Lithuanian Journal of Physics“ (37,5 sp. l.).

LMA mokslo žurnalai atvirai prieinami Leidybos skyriaus interneto svetainėje www.lmaleidykla.lt. 2024 metais publikuoti straipsniai iš viso buvo peržiūrėti 54 644 kartus, straipsnių santraukos – 30 666 kartus (2024 m. gruodžio 31 d. duomenys). Didžiausio dėmesio sulaukė „Filosofijos. Sociologijos“ žurnale publikuoti straipsniai (atitinkamai 29 552 ir 19 139 peržiūros) ir „Lithuanian Journal of Physics“ (6 786 ir 4 176). Visiems straipsniams priskiriami intelektinės nuosavybės skaitmeninių objektų atpažinimo numeriai – DOI (*digital object identifier*) ir užregistruojami „Crossref“ agentūroje. Pagal poreikį buvo leidžiami kaupiamieji žurnalų numeriai. 2024 metais pradėti mokslo žurnalų archyvų perkėlimo į OJS platformą darbai. LMA mokslo žurnalai „Chemija“, „Lithuanian Journal of Physics“ ir „Filosofija. Sociologija“ indeksuojami ir referuojami „Clarivate Web of Science“, „Energetika“, „Chemija“, „Lithuanian Journal of Physics“ ir „Filosofija. Sociologija“ – „Scopus“, kiti žurnalai – EBSCO, „Index Copernicus“ ir kitose labiau specializuotose duomenų bazėse. Nuolat vykdoma mokslinių straipsnių

autorių ir originalumo patikra „iThenticate“ sutapties tikrinimo sistema. LMA su visų mokslinių straipsnių autoriais sudaro Autorių turtinių teisių perdavimo sutartis, per metus pasirašyta 131 sutartis.

Visus metus šalies ir užsienio bibliotekoms žurnalai buvo teikiami pagal mainų programas. Populiariausi žurnalai – „Biologija“ (60 egz.), „Lituanistica“ (52), „Lithuanian Journal of Physics“ (38) ir „Chemija“ (32). LMA Vrublevskių biblioteka žurnalus siuntė į 31 pasaulio šalį. Geografija labai plati: daugiausia žurnalų pateko į Lenkijos (42), JAV (28), Vokietijos (26), Rumunijos (13), Ukrainos (12), Čekijos, Latvijos (po 11), Bulgarijos (10), Slovėnijos (7), Suomijos (6), Belgijos (6), Jungtinės Karalystės, Austrijos, Serbijos, Moldovos (po 4) įvairias mokslo institucijų bibliotekas. LMA išleistos elektroninės mokslo populiarinimo knygos ir periodiniai mokslo žurnalai buvo teikiami Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai. Visus žurnalus buvo galima prenumeruoti, 84 proc. prenumeratorių buvo miestų gyventojai, 16 proc. – gyvenantys kaimiškose vietovėse.

Dalyvauta Lietuvos mokslo periodikos asociacijos veikloje. Didelio dėmesio sulaukė seminarai apie įtraukiąją leidybą, mokslo periodikos kokybę ir kovą su grobuoniškais žurnalais. Bendradarbiaudami su LMA Vrublevskių biblioteka periodinius mokslo žurnalus ir naujausias mokslo populiarinimo knygas pristatėme Vilniaus knygų mugės lankytojams.

Skyrius „Mokslininkų rūmai“

Skleisti žinias apie naujausius mokslinius atradimus, įvairių mokslo sričių pasiekimus, jų reikšmę ir praktinį taikymą – vienas pagrindinių Lietuvos mokslų akademijos skyriaus „Mokslininkų rūmai“ uždavinių. Skyrius taip pat rūpinosi ir kultūros pasiekimų sklaida jaunimui ir plačiai visuomenei. 2024-aisiais skyrius telkė žinomus mokslininkus ir jaunuosius akademikus, ryškias kultūros asmenybes įdomiai ir patraukliomis klausytojams formomis siekti dialogo tarp tyrėjų ir visuomenės, populiarinti mokslo laimėjimus, didinti LMA žinomumą, veiklos skaidrumą ir atsiskaitymą visuomenei.

2024 metais organizuoti 52 renginiai. 28 jų – iš ciklo „Mokslo žinių dienos“, trys akademikų paskaitos Trečiojo amžiaus universiteto lankytojam, 24 kultūros ir meno renginiai plačiai visuomenei. Juose apsilankė per 9 tūkst. žiūrovų ir klausytojų.

Antrą dešimtmetį skyrius organizuoja populiarių renginių ciklą „Mokslo žinių dienos“ šalies moksleiviams ir gimnazistams. Tai ne tik kontaktinės paskaitos gimnazijose ir mokyklose, bet ir nuotolinės

akademikų paskaitos moksleiviams ir suaugusiems. Siekiant sudominti jaunimą mokslininko profesija, organizuojamos moksleivių ekskursijos į mokslo laboratorijas ir gamyklas, konkrečiai supažindinant su mokslininko darbu, papasakojant, kur galima įgyti vieną ar kitą specialybę. Šiais metais akad. Aivaras Kareiva dalyvavo net keturiuose „Mokslo žinių dienos“ renginiuose, pristatydamas savo knygą „Nuostabūs cheminiai elementai pasaulyje“ Kalvarijos, Alytaus, Čekiškės Prano Dovydaičio, Vilniaus Žirmūnų gimnazijose. Įdomi, vaizdinga ir viliojanti augalų įvairovė buvo akad. Vidmanto Stanio nuotolinė paskaita „Augalų pasaulio įdomybės“, sulaukusi net 500 klausytojų, labai populiarios tapo akad. kompozitoriaus Giedriaus Kuprevičiaus nuotolinės pamokos šalies gimnazistams apie muzikos kūrimo procesą „Muzika – amžinai kita ir ta pati“, moksleiviams buvo naudinga pasiklausyti akad. Vytauto Nekrošiaus paskaitos apie Konstituciją „Konstitucija kaip visuomenės sutartis“. Siekiant patraukti moksleivius rinktis tikslųjų mokslų studijas, skyrius surengė įžymiųjų fizikų paskaitas gimnazijose – akad. Jūras Banys lankėsi Vilniaus Žirmūnų gimna-

zijoje ir skaitė paskaitą „Modernių medžiagų tyrimai“, akad. Leonas Valkūnas Vilniaus Tuskulėnų gimnazijoje kalbėjo tema „Fizikiniai vyksmai fotosintezėje“. Akad. Valdas Stanislovas Laurinavičius skaitė nuotolinę paskaitą „Biocheminis atpažinimas ir biosensoriai“.

LMA pasirašius bendradarbiavimo sutartį su Nacionaline trečiojo amžiaus universitetų (TAU) asociacija, skyrius pradėjo naują renginių ciklą „Akademikai – Trečiojo amžiaus universiteto klausytojams“. Akademikai kalbėjo vyresnio amžiaus žmonėms rūpinomomis temomis. Akad. Limas Kupčinskas skaitė paskaitą „Virškinimo sistemos ligos: nauji pasiekimai ir mitai“, akad. A. Kareiva kalbėjo apie cheminius vaistus ir maisto papildus paskaitoje „Žmogaus prigimties ir buities chemija“, jaunoji akademikė dr. Rūta Ubarevičienė skaitė paskaitą „Gyventojų kaita pasaulyje ir Lietuvoje: kodėl svarbu žinoti, kur ir kokie žmonės gyvena?“. Tęsimos ir jaunųjų akademikų paskaitos moksleiviams bei organizuojamos moksleivių ekskursijos į mokslo laboratorijas. Šiais metais tris ekskursijas šalies gimnazistams iš Ignalinos, Vilniaus „Sostinės“ ir Žirmūnų gimnazijų pravedė LMAJA nariai dr. Mantas Šimėnas ir dr. Vytautas Klimavičius VU ir Fizinių ir technologijos mokslų centro laboratorijose. Įvyko trys LMAJA nario dr. Juliaus Vengelio paskaitos „Lazerių veikimas ir jų taikymas“ bei ekskursijos po VU Lazerinių tyrimų centrą Vilniaus Radvilų, Tuskulėnų ir Kybartų gimnazijų moksleiviams. Paminėtinos ir kitų jau-

nųjų akademikų – dr. Tomo Čelkio, dr. Vacio Tatarūno, dr. Aleksejaus Žarkovo – paskaitos įvairių gimnazijų moksleiviams. Įdomi buvo LMAJA pirmininkės prof. dr. Ievos Plikusienės nuotolinė paskaita šalies gimnazistams „Mokslininko profesijos patrauklumas ir kaip juo tapti?“. Svarbi buvo išvažiuojamoji „Mokslo žinių diena“ Alytuje Putinų gimnazijoje, subūrusioje penkių gimnazijų moksleivius dalyvauti skyriaus parengtoje programoje – susitikime su akademikais A. Kareiva, A. V. Valiuliu, jaunosiomis mokslininkėmis dr. Mažena Mackoit-Sinkevičiene ir dr. Renata Minkevičiūte. Programoje buvo pristatytos LMA išleistos serijos „Mokslas visiems“ knygos, kalbėta apie mokslo naujienas, skaitytos skaidrėmis iliustruotos paskaitos, atsakyta į moksleivių klausimus apie studijas. Bendradarbiaudamas su visais LMA mokslų skyriais, skyrius „Mokslininkų rūmai“ siekia stiprinti visuomenės domėjimąsi mokslu ir kultūra, viešinti ir skleisti mokslo ir kultūros pasiekimus, juos pateikti pozityviai, sukuriant teigiamas emocijas. Todėl buvo organizuojami renginiai plačiajai visuomenei: mokslininkų ir visuomenei nusipelnusių žmonių atminimo vakarai, naujų knygų sutiktuvės ir jų aptarimai, koncertai. Siekiant stiprinti mokslo ir meno tarpusavio ryšius, skyrius rengia meno kolektyvų pasirodymus. Rūpinantis LMA kolektyvo ir mokslo bendruomenės informatyviu bei turiningu laisvalaikiu, organizuojamos išvažiuojamosios konferencijos, ekskursijos į muziejus, pristatomos meninės programos.

Iš ciklo „Įžymių žmonių portretai“. Rasos Juzukonytės kūrybos vakaras. Iš kairės: Deividas Staponkus, Aldona Daučiūnienė, R. Juzukonytė, Vladimiras Prudnikovas. 2024 12 18.

↓ „Mokslo žinių diena“. Akademikas Jūras Banys skaito paskaitą Vilniaus Žirmūnų gimnazijoje. 2024 04 16.

Iš ciklo „Ižymių žmonių portretai“. Irenos Milkevičiūtės pagerbimo vakaras.
Iš kairės: Gerūta Griniūtė, I. Milkevičiūtė, Vladimiras Prudnikovas. 2024 03 28.

- ↓ „Inmezzo“ 20-mečio koncertas. Iš kairės: Raimonda Janutėnaitė, Aušra Stasiūnaitė,
Aldona Daučiūnienė. 2024 06 04.

Skyrius padėjo rengti naujų knygų sutiktuves. Kartu su HSMS surengė akad. Viktorijos Daujotytės knygos „Kai rašai, nebijai. Autobiografiniai tekstai“ sutiktuves. Meninėmis programomis skyrius talkino TMS, ŽŪMMS, BMGMS pristatant visuomenei naujas serijos „Mokslas visiems“ mokslininkų knygas: akad. A. V. Valiulio „Klimato slinktyės ir vangus atsakas“, dr. Tauro Meko „Žmonės ir vaistai. Farmacijos paveikslėliai“; knygą „Leonardas Kairiūkštis. Miškininkas, mokslininkas, mokslo organizatorius, visuomenės veikėjas“.

Vasario 16-osios minėjimą skyrius organizavo drauge su Moldovos Respublikos ambasada, pristatant jaunos dailininkės Rodicos Morari tapybos darbų parodą, dalyvaujant J. E. Moldovos Nepaprastajam ir įgaliotajam ambasadoriui Lietuvoje Emiliui Drukui (Emil Druc), akademijos prezidentui J. Baniui, meninės programos atlikėjams. Jau tradicija tapo menine programa papuošti Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilmes, talkinti Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, rengiant lietuvių kalbos puoselėtojų apdovanojimo ceremoniją „Sraigės“, su jaunaisiais dainininkais surengti va-

karą, skirtą Motinos dienai paminėti. Reformacijos dienai paminėti pristatyta nauja diplomatės, rašytojos Valentinos Zeitler knyga „Mikalojus Radvila Juodasis. Antrasis valdovo Aš.“. Su HSMS surengtas akad. G. Kuprevičiaus jubiliejinis vakaras „Kartų sutartinė“.

Daug dėmesio sulaukė ciklas „Ižymių žmonių portretai“, kuriuo pagerbiami mūsų kultūros grandai – operos solistai Irena Milkevičiūtė, Vladimiras Prudnikovas, Asta Krikščiūnaitė, Rasa Juzukonytė, violončelininkas Valentinas Kaplūnas, kauniečių ansamblis „Baritonų trio“ ir kiti.

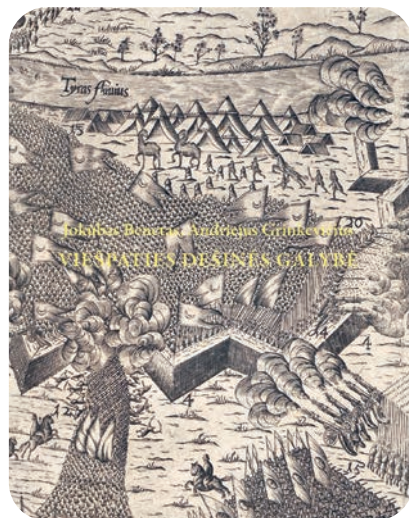
Renginių ciklu „Profesorius ir jo mokykla“ norėta pagerbti žymius pedagogus, išugdžiusius ištisą kartą savo mokinių. Surengti jubiliejiniai pedagogo, kompozitoriaus, dirigento, Dainų švenčių organizatoriaus prof. Vytauto Miškinio, prof. Irenos Laurušienės pagerbimo vakarai. Bendradarbiaujant su Lietuvos rašytojų sąjunga, kasmet rengiami tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ laureatų vakarai. Būta keletas mokslo bendruomenei skirtų kalėdinių renginių, o metų pabaigą vainikavo svečių iš Austrijos naujametis koncertas „Meilės įkvėpti“.

LMA Vrublevskių biblioteka

Praėjusiais metais Vrublevskių biblioteka prasmingais darbais paminėjo Vilniaus vaivados ir LDK didžiojo etmono Mykolo Kazimiero Paco 400-ąsias gimimo ir 350-ąsias Chotino mūšio metines. Gegužės 21 d. viešbutyje „Pacai“ Rankraščių skyriaus darbuotoja dr. Justina Sipavičiūtė susirinkusiesiems pristatė virtualią parodą „Žydinti lelija ir spindintis perlas“, skirtą šioms jubiliejams. Birželio 5 d. surengtos minėtą mūšį įamžinusios Jokūbo Beneto ir Andriejaus Grinkevičiaus knygos „Viešpaties dešinės galybė“ sutiktuves. Poemą iš lotynų kalbos išvertė dr. Sigitas Narbutas. Birželio 11 d. knyga buvo pristatyta buvusiam Pacų grafystės centre, Jiezno mieste, rugsėjo 13 d. – Kaune, Maiorionio lietuvių literatūros muziejuje, spalio 17 d. – Vilkaviškyje, rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje, o lapkričio 19 d. – Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje.

Balandžio 11 d. biblioteka sulaukė J. E. Lietuvos Respublikos Prezidento dr. Gitano Nausėdos padėkos už parodą „Nepažintas senųjų knygų pasaulis: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų paveldas Vilniaus bibliotekose“ (Vilniaus paveikslų galerijoje, projekto vadovė dr. Rima Cicėnienė). Joje

eksponuoti dokumentai, saugomi Mokslų akademijos Vrublevskių, Nacionalinėje Martyno Mažvydo ir Vilniaus universiteto bibliotekose. Visuomenei buvo surengta nemažai paskaitų ir edukacinių renginių. Parodą iš viso apžiūrėjo daugiau kaip 10 tūkst. lankytojų. Buvo išleista Lietuvos patriarchui Jonui Basanavičiui skirtos bibliografijos antroji dalis, kurios leidybą finansavo LR kultūros ministerija. Gautas dalinis Kultūros ministerijos finansavimas M. K. Čiurlionio bibliografijos rengimui. Jubiliejiniais 2025-aisiais ketinama šį projektą užbaigti.

Praėjusiais metais biblioteka surengė konkursą skulptūrinės kompozicijos „Žygimantas ir Barbora“ idėjai sukurti. Jame dalyvavo keliolika profesionalių skulpto-

rių, pateikusių daugiau kaip 20 projektų. Konkursą laimėjo skulptorius Gediminas Piekuras.

Bibliotekoje nuo gruodžio mėnesio veikia šiuolaikinė bibliotekinių paslaugų platforma „Alma“. Sėkmingam perėjimui iš ankstesnės informacinės sistemos tarnavo didžiulė bibliotekos darbuotojos Nijolės Kolesinskienės patirtis, o visas naujos platformos diegimo veiklas sumaniai administravo direktoriaus pavaduotoja mokslui dr. Rima Cicėnienė.

2024 m. LMAVB bendruomenę papildė 455 nauji skaitytojai. Dabar jų yra 5 296, kurie įstaigoje pernai apsilankė 22 585 kartus. Išduoti 54 609 dokumentai (2023-aisiais – 53 471).

Atsižvelgusi į bibliotekos mokslo tarybos ir bendruomenės pageidavimus, įvertinusi kolegų patirtį bei jų taikomas tvarkas, 2024 m. liepos 16 d. direkcija patvirtino „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje saugomų dokumentų fotografavimo savarankiškai tvarkos aprašą“. Tad nuo vasaros bibliotekos skaitytojai jau galėjo asmenine fotografavimo įranga nemokamai nusifotografuoti tyrimams reikalingų dokumentų, saugomų Pagrindiniame fonde, taip pat Rankraščių ir Retų spaudinių skyriuose. 2024 m. bibliotekoje apsilankė kiek mažiau užsienio šalių tyrėjų – 169 (2023-aisiais – 185). Daugiausia tai buvo skaitytojai iš Lenkijos (130), iš Baltarusijos atvyko 11, Vokietijos – 7, Italijos – 4, Prancūzijos, Latvijos ir Ukrainos – po 3, 2 – iš JAV, po 1 – iš Rusijos, Didžiosios Britanijos, Japonijos,

Austrijos, Danijos ir Vengrijos. Ir ankstesniais metais, ir 2024-aisiais nepalyginamai daugiau vartotojų naudojo bibliotekos elektroninėmis paslaugomis.

2024 m. bibliotekos fondas buvo papildytas 12 797 naujais dokumentais (2023-aisiais – 10 541), iš jų 1 617 rankraštiniai (2023 – 385). Dėl Rusijos karo Ukrainoje nuo 2022 m. vasario 24 d. mainai su Rusijos ir Baltarusijos partneriais sustabdyti, tačiau keletas partnerių iš šių šalių 2024-aisiais visgi šiek tiek leidinių atsiuntė. Į Ukrainą leidinius biblioteka siuntė nepaisant karo veiksmų. Iš kitų valstybių biblioteka nuo pandemijos pabaigos gauna vis dar mažiau leidinių. Reguliariai spaudinius siunčia tik Estijos partneriai.

Biblioteka 2024-aisiais skaitytojams teikė nuolatinę prieigą prie 22 duomenų bazių (DB). 14 iš jų buvo prenumeruojamos, 2 nupirktos, o 6 gautos nemokamai. 2025 m. ŠMSM Lietuvos bibliotekoms vėl teks paramą DB prenumeratai. LMAVB už ją prenumeruos 13 DB, nes ministerijos ekspertų grupė dėl lėšų trūkumo nusprendė nebeskirti paramos „ARSTOR Digital Library“ prenumeratai.

Rankraščių skyriaus rinkiniai 2024 m. pasipildė 6 naujais fondais (2023-aisiais – 3): F455 – Nijolės Dirvianskytės, F456 – Arvydo Anušausko, F457 – Vaišnorų, Vilkių ir Leviškų, F458 – Vilniaus pedagoginio universiteto Istorijos fakulteto muziejaus, F459 – Stasio ir Marijos Nijolės Stačiokų, F460 – Krescencijaus Antano Stoškaus.

2024-aisiais 13 bibliotekos mokslo daktarų ir keli kiti tyrėjai parašė 17 mokslinių straipsnių, parengė ir perskaitė 19 pranešimų tarptautinėse ir vietinėse konferencijose, paskelbė 24 publikacijas, išleido 4 leidinius, surengė 12 seminarų, taip pat dalyvavo 4 projektuose.

Lapkričio 7 d. LMT svetainėje buvo paskelbti oficialūs 2023 metų universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslo veiklos vertinimo rezultatai. LMAVB į informacinę sistemą „Vieversys“, kurioje kaupiami duomenys apie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklą, teikė 10 bibliotekos mokslininkų ir tyrėjų darbų: 6 humanitarinių mokslų (23,6 taškai) ir 4 socialinių mokslų publikacijas (8 tšk.). Daugiausia balų gavo bibliografija (14,6 tšk.), dar 4 straipsniai įvertinti po 2 balus.

Biblioteka išleido kelias knygas: Andriaus Jurkevičiaus „Ruskie dokumenty wielkich ksiąząt litewskich: Aleksandra Jagiellończyka i Zygmunta Starego przechowywane w archiwach oraz bibliotekach wileńskich. Publikacja poświęcona jubileuszowi 700-lecia Wilna / Lietuvos didžiųjų kunigaikščių Aleksandro Jogailaičio ir Žygimanto Senojo rusėniški dokumentai, saugomi Vilniaus archyvuose ir bibliotekose. Skiriama Vilniaus 700 metų jubiliejui“; Jokūbo Beneto ir Andriejaus Grinkevičiaus „Viešpaties dešinės galybė: [herojinė poema]“, iš lotynų kalbos vertė Sigitas Narbutas; „Jonas Basanavičius: bibliografijos rodyklė. D. 2: Jono Basanavičiaus gyvenimas ir veikla“, t.

1–3, sudarė: Giedrė Miknienė (redaktorė), Vaida Juodėnienė, Eglė Paškevičiūtė-Kundrotienė; [medžiagą rinko ir leidinį rengė Jadvyga Kulikauskienė ir 7 kiti]. Metų pabaigoje parengtas ir į spaudą atiduotas naujas leidinio „LMA Vrublevskių bibliotekos darbai“ tomas.

Per praėjusius metus bibliotekos darbuotojai atliko nemažai svarbių projektinių darbų. Mokslinės informacijos skyriaus pajėgomis toliau rengė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio bibliografiją (projektas „M. K. Čiurlionio bibliografijos rengimas“, iš dalies finansuotas LR kultūros ministerijos, vadovė dr. Giedrė Miknienė). Buvo rengiama tarptautinė duomenų bazė „Lituanistika“. Parengtas projektas „Parodos katalogo „Nepažintas senųjų knygų pasaulis: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų paveldas Vilniaus bibliotekose“ leidyba“ (vadovė R. Cicėnienė).

Pernai parengta 17 virtualių parodų, trys iš jų publikuotos su versija anglų kalba. Dar trys parodos eksponuotos mokslo institutuose (Gamtos tyrimų centre ir Lietuvos kultūros tyrimų institute). Paroda „Nepažintas senųjų knygų pasaulis: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų paveldas Vilniaus bibliotekose“ surengta Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerijoje, o paroda „Konstantino Prošinskio fenomenas: grybų piešiniai“ – VU Kairėnų botanikos sode.

Bibliotekos darbuotojai mokslinių tyrimų rezultatus garsino įvairiose tarptautinėse mokslinėse konferencijose Lietuvoje ir užsienyje. Rankraščių skyriaus darbuo-

Iš parodos „Konstantino Prošinskio fenomenas: grybų piešiniai“ atidarymo. Priekyje – mikologas dr. Jonas Kasparavičius, parodos mokslinis konsultantas. 2024 09 26. *Vikos Petrikaitės nuotr.*

↓ Renginys Vilniaus paveikslų galerijoje iš ciklo „Nepažintas senųjų knygų pasaulis“ – dr. Daivos Narbutienės paskaita „Pliaterių Kraslavos dvaro biblioteka“. 2024 02 20. *Valentinos Marmienės nuotr.*

Iš parodos „Konstantino Prošinskio fenomenas: grybų piešiniai“ VU botanikos sode Kairėnuose.
V. Petrikaitės nuotr.

↓ Vrublevskių biblioteką aplankė rašytojas Mykolas Giedraitis (Michal Graham Dowmont Giedroyc, kairėje) ir LMA prezidentas Jūras Banys. Su svečiais susitiko Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. S. Narbutas (dešinėje). 2024 09 06.

toja dr. Justina Sipavičiūtė rugsėjo 24–28 d. dalyvavo 36-ajame tarptautiniame genealogijos ir heraldikos mokslų kongrese Bostone (JAV). Ji perskaitė du pranešimus: „Coats of Arms Coming to the Grand Duchy of Lithuania from Abroad in the 16th–18th Centuries“ („Herbai, į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę atėję iš užsienio XVI–XVIII amžiais“) ir „Lithuanian Community in Lawrence, Massachusetts (USA) and its Genealogical Research“ („Lietuvių bendruomenė Lourense, Masačusetse (JAV) ir jos genealoginiai tyrimai“). Spalio 9–12 d. Matenadarane, Šv. Mesropo Maštoco senųjų rankraščių institute, surengtas 13-asis tarptautinis seminaras „Atminties veidai“. Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus darbuotoja dr. Aušra Čiuladienė perskaitė pranešimą „The Red Paint Characterization in the Manuscripts from the Grand Duchy of Lithuania“ („Raudonojo dažo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rankraščiuose apibūdinimas“). Rugsėjo 19 d. Kraslavos mokslo ir meno muziejuje surengta tarptautinė mokslinė konferencija „Platerių giminė Latgalos istorijoje“. Platerių Kraslavą ir Vrublevskių biblioteką sieja šimtmečio senumo saitai. Apie tai pranešimą konferencijoje perskaitė Retų spaudinių skyriaus darbuotoja dr. Daiva Narbutienė.

Paskutinę lapkričio savaitę tarptautinė konferencija Rygoje buvo pagerbtas pirmasis Rygos spaustuvininkas Mikalojus Molinas. Pranešimus joje skaitė dr. G. Drungilienė ir dr. S. Narbutas. Rugsėjo 11–13 d. VU bibliotekoje vyko Europos mokslinių bibliotekų konsorciumo rin-

kinių apsaugos darbo grupės 6-oji vasaros stovykla. Šių metų programa „Nėra paprasta padėti knygą į lentyną“ kvietė kalbėti apie kolekcijų saugumą ir skaitytojų aptarnavimo bei kolekcijų saugumo balansą. Apie Bibliotekos darbą statybos darbų metu dalyviams papasakojo dr. R. Cicėnienė. Birželio 3–5 d. Estijos knygrišių-dizainerių asociacijos kvietimu Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus restauratorės Edita Keršulytė ir Gražina Smaliukienė dalyvavo seminare „Vytiniai kaptalai Viduržemio jūros rytinio regiono knygrišystės tradicijoje“. Seminarą vedė Bizantijos kultūros centro muziejaus Salonikuose knygų konservavimo skyriaus vadovas dr. Georgijus Būdalis (Georgios Boudalis). Kolegos iš Palenkės Lukašo Gurnickio bibliotekos pakvietė pristatyti 2024 m. išleistą dr. A. Jurkevičiaus dvikalbę monografiją „Lietuvos didžiųjų kunigaikščių Aleksandro Jogailaičio ir Žygimanto Senojo rusėniški dokumentai, saugomi Vilniaus archyvuose ir bibliotekose“. Pristatymas įvyko Balstogėje gruodžio 4 d.

Liepos 10 d. įstaigą vizitu pagerbė J. E. Japonijos ambasadorius Lietuvoje Ozaki Tetsu. Šeimininkai svečiams papasakojo apie pasirengimą kitąmet minėti 150-ąsias M. K. Čiurlionio gimimo metines, dėkojo už pagalbą renkant žinias apie Čiurlionį Japonijoje. Rugsėjo 6 d. biblioteką aplankė rašytojas Mykolas Giedraitis (Michal Graham Dowmont Giedroyc) su žmona Dorotėja ir sūnumi Janu. Giedraičiai bibliotekai perdavė kelias dešimtis dailės kūrinių, muziejinių vertybių ir raštijos paveldo objektų. LMAVB direktorius sve-

čiams papasakojo apie rengimąsi Lietuvoje paminėti 600-ąsias pal. M. Giedraičio gimimo metines, aptarė galimybes ir būdus pagarsinti kitus iškilus šios giminės atstovus, pirmiausia vysk. Merkelį Giedraitį. Rugsėjo 10 d. biblioteką aplankė grupė vokiečių kultūros darbuotojų iš Eutino valstybinės bibliotekos draugų bendrijos ir Homero vertėjo į vokiečių kalbą Johano Heinricho Foso (Johann Heinrich Voss) asociacijos. Bibliotekos restauratoriai sulaukė svečių iš Ukrainos, Andriejaus Šeptyckio nacionalinio muziejaus, ir Lenkijos, Mikalojaus Koperniko universiteto. Ukrainiečių ir lenkų restauratoriai vietoje susipažino su bibliotekos specialistų darbais.

LMAVB praktiką atliko trys VU Istorijos fakulteto studentai, vienas VDU katalikų teologijos studijų programos magistrantas ir VU Chemijos ir geomokslų fakulteto Chemijos instituto magistrantė. Bibliotekos darbuotojai Raimonda Marcinkevičienė ir Laurynas Marcinkevičius baigė studijas Mykolo Romerio universitete ir gavo magistrų diplomus.

Profesinį ir mokslinį bibliotekos darbuotojų potencialą liudija dalyvavimas aukšto lygio ekspertinėje veikloje. Dr. R. Cicėnienė darbavosi eLABa konsorciumo valdyboje, UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionaliniame komitete, Kultūros ministerijos įsteigtame projektų programos „eKultūra“ ekspertų kompetencijos tinkle, Europos kultūros paveldo kompetencijų centro projekto „4CH“ valdyboje. Buvo Lietuvos kultūros tyrimų instituto mokslo tarybos, atesta-

cinės ir akademinės etikos komisijų narė, taip pat dirbo Lietuvos istorijos instituto etikos komisijoje.

Aukščiausios kategorijos restauratorė E. Keršulytė dirbo Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijoje ir Lietuvos standartizacijos departamento Technikos komitete, jos kolegė Birutė Giedraitienė – Europos knygų ir popieriaus konservavimo ir restauravimo tyrimų centre. Dr. S. Narbutas buvo VU tarybos, Literatūros tarybos prie Kultūros ministerijos, kelių Lietuvos ir užsienio mokslinių leidinių redakcinių kolegijų narys. Dr. A. Baziūnienė, dr. R. Cicėnienė, dr. G. Drungilienė, dr. A. Judžentis, dr. G. Miknienė ir dr. B. Railienė darbavosi įvairiose Lietuvos mokslinių leidinių redakcinėse kolegijose.

2024-aisiais generalinio rangovo AB „Panevėžio statybos trestas“ ir kelių subrangovų darbuotojai baigė tvarkyti rūmų fasadą, taip pat atliko pamatų hidroizoliacijos ir apšiltinimo darbus. Tada statybininkų veiklos susitelkė pastato viduje. Buvo nupirkta ir sumontuota inžinerinė dalis: patalpų šildymo, šaldymo ir vėdinimo sistemos, taip pat nupirkti visi šviestuvai. Iš kitų laimėjimų, artinančių kapitalinio remonto pabaigą, minėtinas restauruotas ir iš naujo sumontuotas vitražas, pradėti elektros įrengimo, durų ir grindų parketo restauracijos darbai, taip pat išleista techninio projekto „B“ dalis. Nors iki kapitalinio remonto pabaigos dar liko nemažai darbų, tikimasi puikaus galutinio rezultato – gražaus, šiuolaikiško, patogaus ir patrauklaus istorinio pastato.

Finansai

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ vykdyti 2024 m.

Tūkst. eurų

2024 M. SKIRTI VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI	1680,0
darbo užmokestis ir socialinis draudimas:	1220,5
darbo užmokestis	1200,2
socialinio draudimo įmokos	20,3
prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos:	197,9
medicininių prekių įsigijimo išlaidos	1,3
ryšių paslaugos	0,6
transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos	4,4
viešinimo išlaidos	4,7
komandiruočių išlaidos	12,9
materialiojo turto paprastojo remonto išlaidos	10,4
kvalifikacijos kėlimo išlaidos	0,7
ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos	0,4
komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	48,9
informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	10,1
reprezentacinės išlaidos	7,1
kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	96,8
kitos išmokos:	261,6
darbdavių socialinė parama	6,7
stipendijos	59,4
LMA narių emeritų ir darbo santykių neturinčių	163,4
vyresnių nei 65 metų tikrųjų narių išmokos	
LMA mokslo premijos	29,5
LMA atstovavimo išlaidos	2,6
2024 m. LMA pajamų įmokų lėšos	46,2

Kitų institucijos lėšų panaudojimas

- LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos skirtos 27,1 tūkst. eurų lėšos pavedimams vykdyti panaudotos Lietuvos mokslo premijų komisijos, kurią techniškai aptarnauja LMA, veiklos išlaidoms apmokėti.
- UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ skirta 2,4 tūkst. eurų parama buvo panaudota Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijai „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ organizuoti, 1,0 tūkst. eurų parama – LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus veiklai vykdyti.
- 12-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ organizavimo išlaidoms apmokėti panaudota UAB „VTeX“ ir VšĮ Visorių informacinių technologijų parko skirta 2,1 tūkst. eurų parama.
- Mokslinės konferencijos „Technologijų iššūkiai jaunimui: ugdymas ir sveikata“ aptarnavimo išlaidoms apmokėti Vilniaus miesto savivaldybė skyrė 0,2 tūkst. eurų.

Priedai

LMA ir Jaunosios akademijos narių apdovanojimai ir pripažinimas

V. Mikelėnui įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžius. G. Blažienei – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžius. LMAJA pirmininkė Ieva Plikusienė apdovanota Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu už aukščiausio tarptautinio lygio biotechnologijos tyrimus, svariai prisidedančius prie mokslo pažangos įvairiose srityse, už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje.

LMA užsienio narys prof. Reinas Raudas – 2024 m. Baltijos Asamblėjos literatūros premijos laureatas. L. Kupčinskui skirta Baltijos Asamblėjos mokslo premija.

E. Kazlauskas – 2023 m. Lietuvos mokslo premijos laureatas. J. Baniui su bendra-
autoriais, R. Dubakienei su bendraautore taip pat skirta Lietuvos mokslo premija.

D. Kaunas Kristijono Donelaičio 310-ųjų gimimo metinių proga apdovanotas Kristijono Donelaičio draugijos, Lietuvos rašytojų sąjungos ir Kultūros ministerijos įsteigtu atminimo medaliu „Širdingas brolau“. V. Ruzgas apdovanotas LR Seimo padėka, E. Šarauskis – LR žemės ūkio ministro padėkos raštu. A. Povilaitis apdovanotas LR aplinkos ministro padėka už aktyvią mokslinę veiklą, naujų idėjų puoselėjimą ir jų sklaidą tarptautinėje ir nacionalinėje erdvėje. K. Armolaitis apdovanotas Valstybinės miškų tarnybos padėka.

V. Daujotytei skirta Lietuvos rašytojų sąjungos premija. R. Palekui (darbo vadovas) su bendraautoriais skirtas Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos apdovanojimas „Už darnią plėtrą“. E. A. Janulaičiui – nacionalinis apdovanojimas „Lietuvos garbė 2024“, S. Jarmalaitei – LRT apdovanojimas „Metų atradimas“, V. A. Bumeliui – Globalios Lietuvos apdovanojimas „Už Lietuvos eksporto ir inovacijų proveržį pasaulyje“ ir LRT – „Metų verslo lyderystė“.

Č. Venclovui įteikta Vilniaus miesto Šv. Kristoforo statulėlė ir premija. R. Janonienė – Vilniaus miesto savivaldybės mokslo premijos laureatė. D. Pociūtei-Abukevičienei įteiktas Šilutės literatūrinio rudens „Prisijaukinkim žodį, paukštį, debesį...2024“ prizas.

J. Sprindytei skirta LLTI Vytauto Kubiliaus premija. A. Beinoriui, G. Juzeliūnui skirtos VU rektoriaus mokslo premijos, jaun. akad. Mantui Šimėnui skirta VU rektoriaus mokslo premija jauniems dėstytojams ir mokslo darbuotojams. D. Steponavičius tapo

VDU ŽŪA studijų metodinių priemonių konkurso laureatu ir VDU ŽŪA mokslo darbų konkurso 2024 m. laureatu, E. Šarauskui skirtas ŽŪA diplomą „2024 Metų projektas“. Jaun. akad. Rasa Nedzinskaitė-Mačiūnienė tapo VDU „Dėstymo inovacijų konkurso“ laimėtoja, jaun. akad. Rūta Ubarevičienė buvo pasveikinta Lietuvos socialinių mokslų centro direktoriaus už aktyvią mokslinę veiklą ir jaunųjų mokslininkų atstovavimą.

D. Danusevičius tapo LMA vardinės Povilo Matulionio (miškotyra) premijos laureatu. Jaun. akad. Juozui Grigui skirta LMA Jaunojo mokslininko stipendija, jaun. akad. Monika Toleikienė pelnė LMA premiją už mokslo darbą.

D. Danusevičius, A. Kusta, A. Povilaitis, D. Steponavičius ir E. Šarauskis apdovanoti VDU ŽŪA jubiliejiniu ženklu.

V. Razumas ir A. Žvirblienė apdovanoti Ignoto Domeikos atminimo medaliais. G. Blažienei, D. Danusevičiui, M. Dauniui, R. Kačianauskui, J. Kriauciūnienei, A. V. Povilaičiui, V. Šikšniui skirti LMA atminimo medaliai. V. Žulkui įteiktas akademiko Vytauto Gudelio atminimo medalis.

2 PRIEDAS

LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida

I LENTELĖ

LMA narių tiriamųjų ir mokslo populiarinimo darbų skaičius 2024 m.,
narių pripažinimas

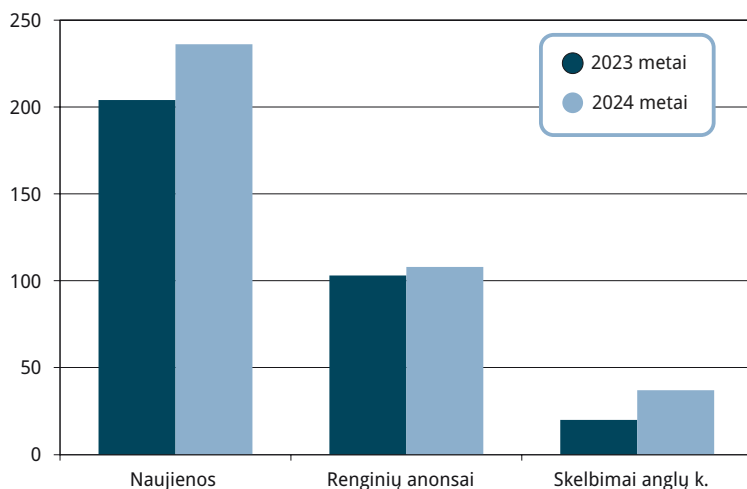
	HSMS	MFChMS	BMGMS	ŽŪMMS	TMS	Iš viso
Narių skaičius (be užsienio narių)	32	39	39	27	29	166
Paskelbta leidinių (monografijų, vadovėlių, knygų)	17	3	7	8	4	39
Gauta patentų, sukurta veislių		6 patentai	4 patentai, 1 rūšis	3 patentai	6 patentai	19 patentų, 1 rūšis
Paskelbta mokslo straipsnių	48	182	188	83	146	647
Iš jų „Clarivate“ ir „Scopus“ indeksuo- jamuose tarptauti- niuose leidiniuose	19	164	127	69	131	510
Paskelbta mokslą populiarinančių straipsnių	92	18	64	91	10	275
Kalbėta renginiuose visuomenei, radijo ir TV laidose	177	26	93	55	388	739
Vykdyta konkursinių mokslo projektų	37	64	49	63	50	263
Iš jų tarptautinių	15	17	30	19	22	103
Atlikta ekspertizė LMA vardu	97	104	180	44	156	581
Pažymėti užsienio ir Lietuvos valstybiniais apdovanojimais	2					2
Gavo Lietuvos ir tarptautines mokslo premijas	1	1	2		1	5

II LENTELĖ
Informacija apie LMA leidžiamus periodinius mokslo žurnalus

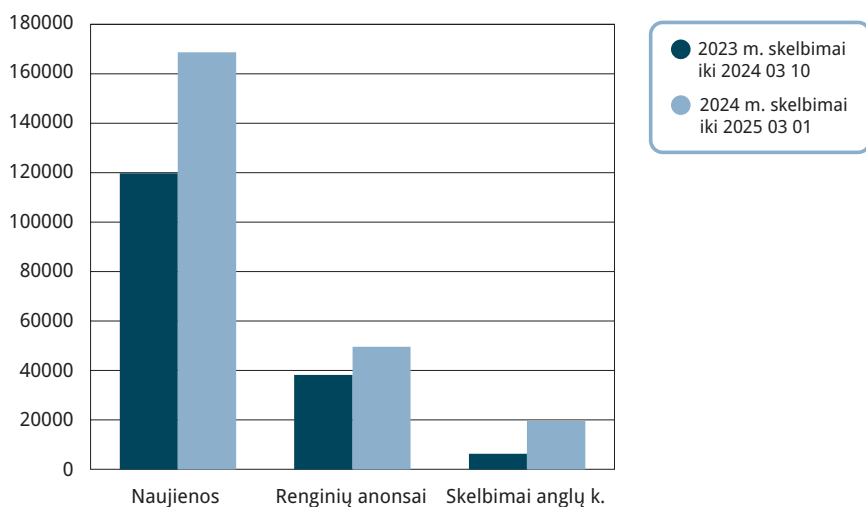
LMA žurnalo pavadinimas	Mokslo sritis	Kuruojantis mokslų skyrius	Redakcinės kolegijos pirmininkas	Išleista spaudos lankų	Paskelbta straipsnių
Lituanistica	Humanitariniai mokslai	HSMS	Eugenijus Jovaiša	45,0	19
Menotyra			Rasa Vasinauskaitė	26,25	11
Filosofija. Sociologija			Aušra Maslauskaitė	71,5	53
Lithuanian Journal of Physics	Gamtos mokslai	MFChMS	Evaldas Tornau	37,5	23
Chemija			Albertas Malinauskas	9,0	7
Biologija		BMGMS	Algimantas Paulauskas	29,75	15
Energetika	Technologijos mokslai	TMS	Rolandas Urbonas	5,0	3

Lietuvos mokslų akademijos 2024 metų veiklos rodikliai

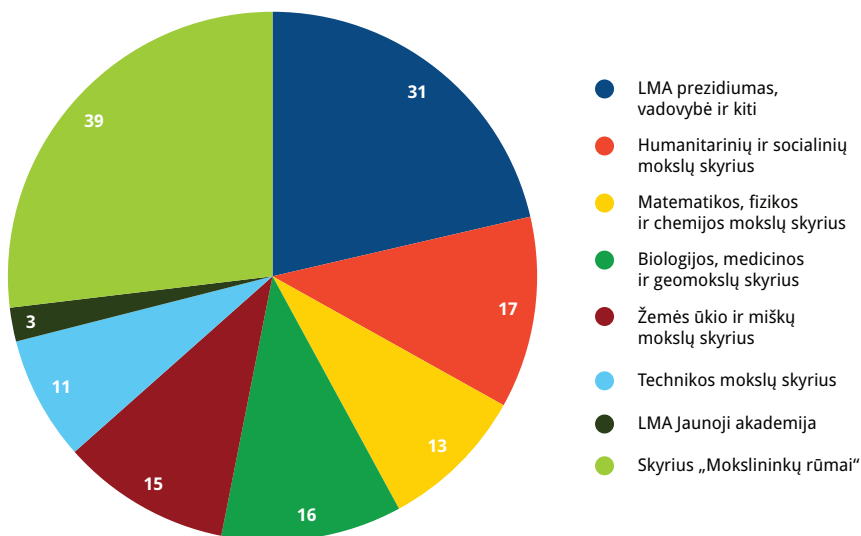
Skelbimų LMA svetainėje skaičiaus palyginimas pagal metus

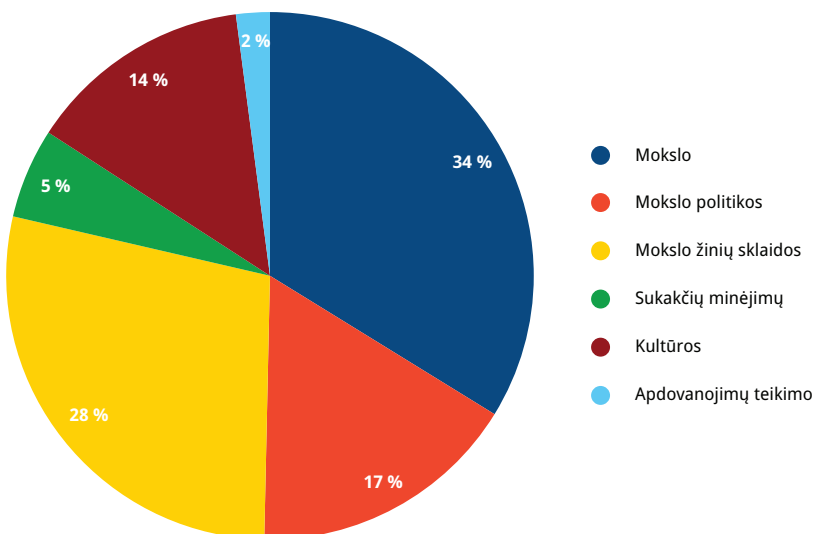
Skelbimų LMA svetainėje peržiūrų skaičiaus palyginimas pagal metus

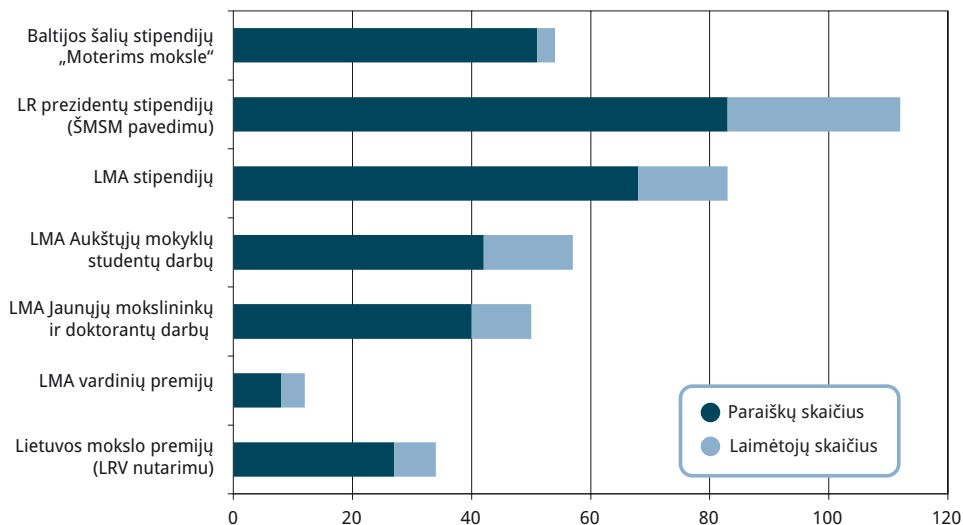
LMA padaliniai savarankiškai ir su partneriais 2024 m. organizavo 145 renginius

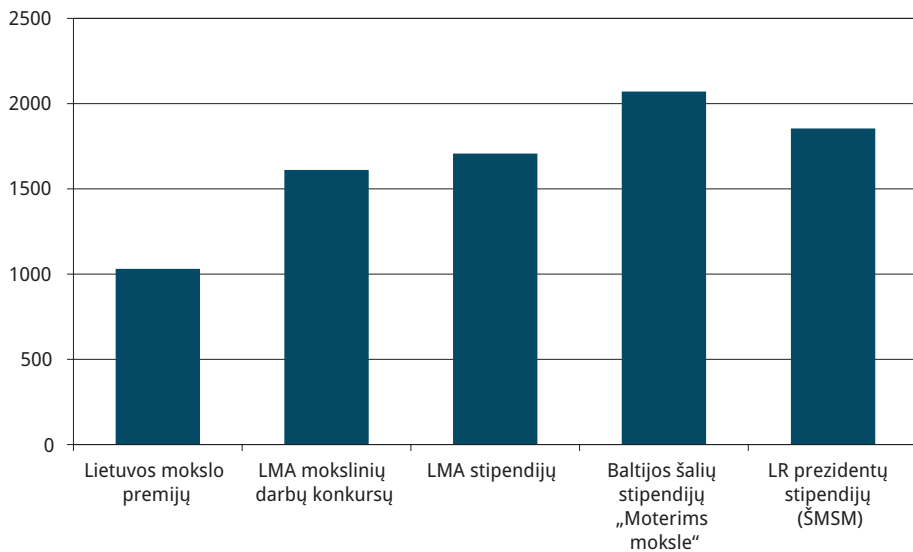
LMA 2024 m. organizuoti renginiai pagal pobūdį

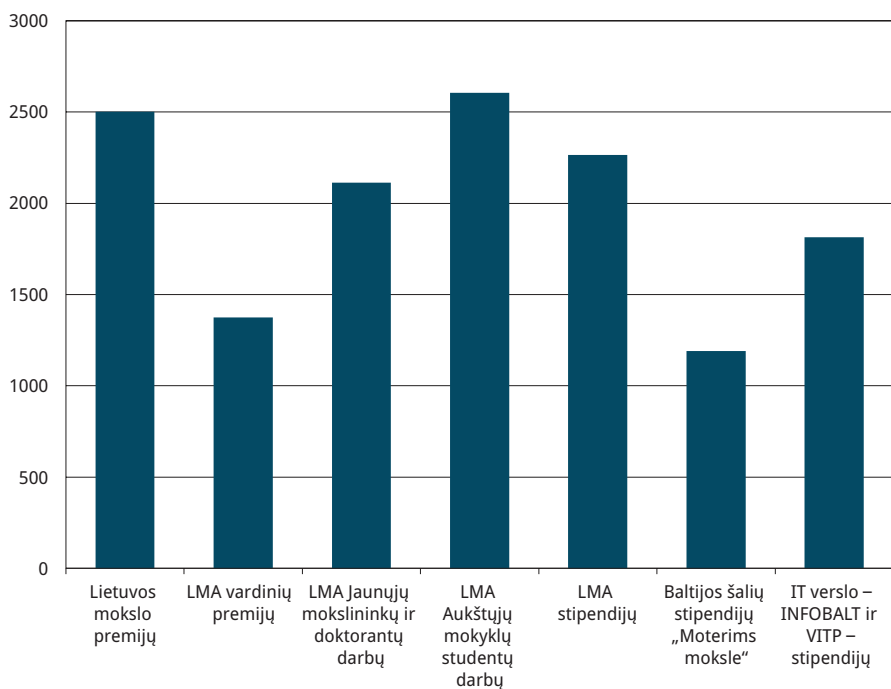
2024 m. vykdytų konkursų paraiškų ir laimėtojų skaičiai

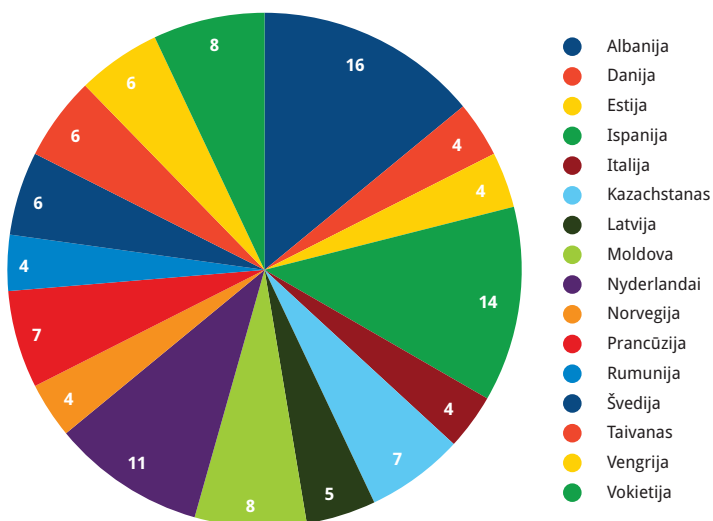
2024 m. LMA organizuotų konkursų skelbimų peržiūros

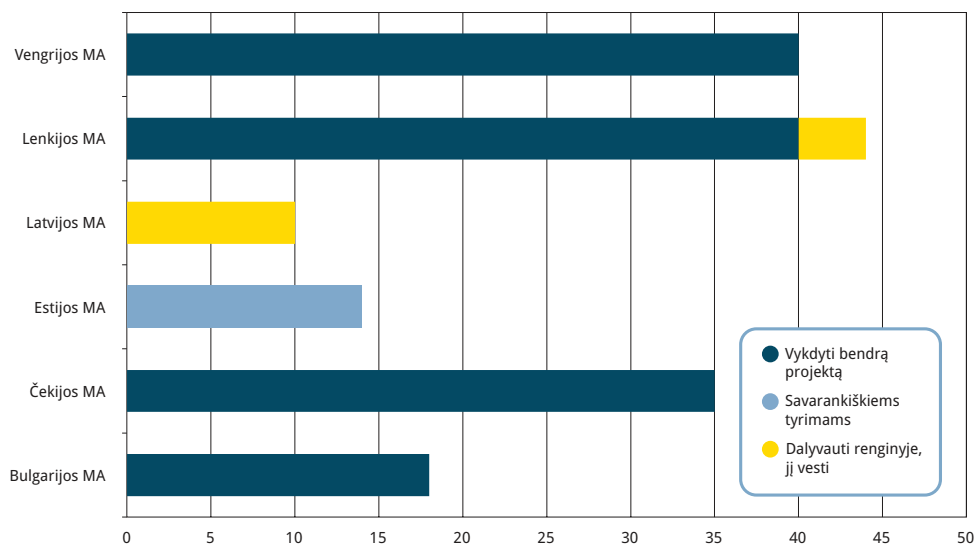
LMA organizuotų konkursų 2024 m. paskelbtų rezultatų peržiūra

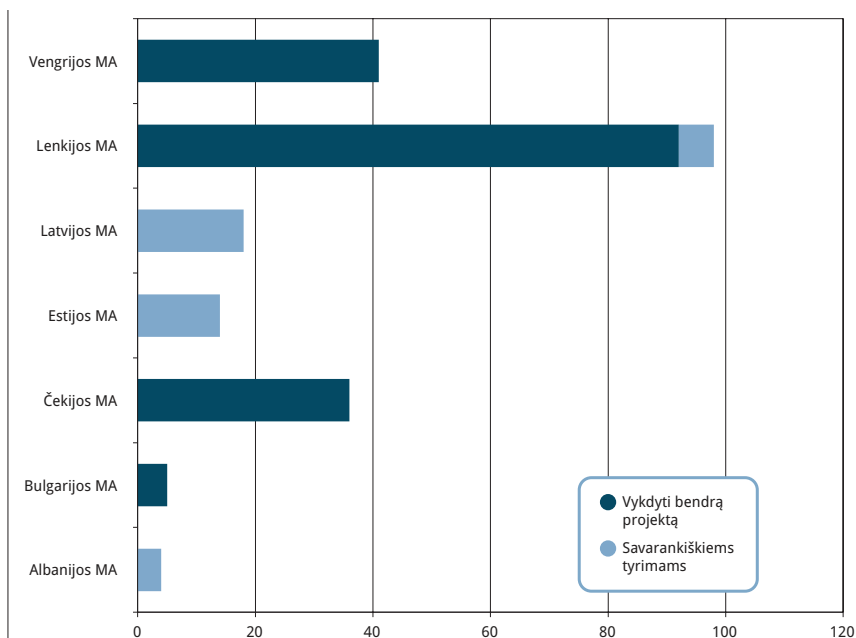
LMA komandiruočių 2024 m. šalys ir trukmė

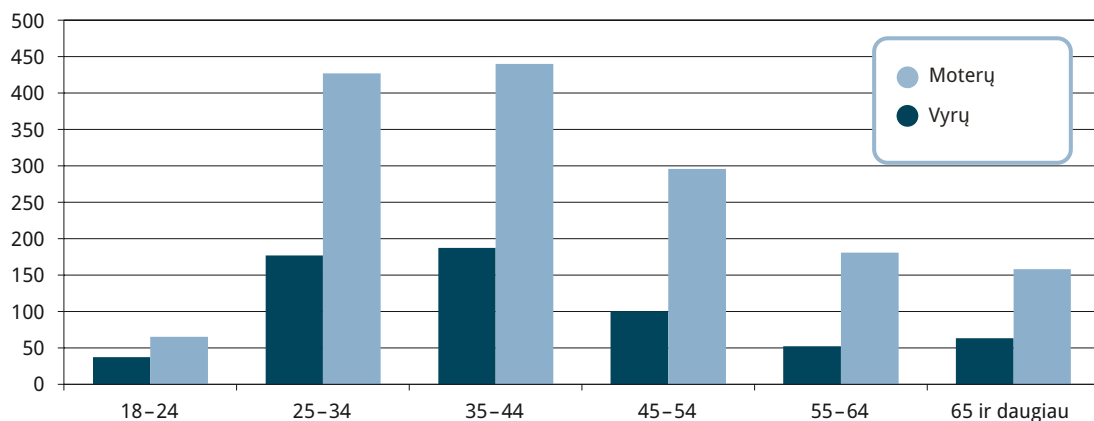
Moksliniai mainai 2024 m.: išvykimo dienų skaičius pagal tikslus

Moksliniai mainai 2024 m.: atvykimo dienų skaičius pagal tikslus

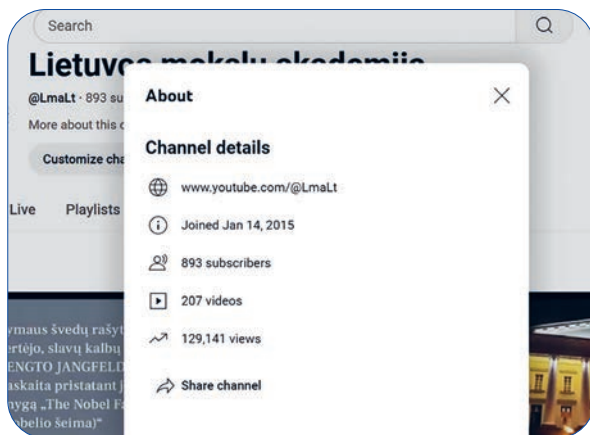

Sekėjai LMA feisbuko paskyroje pagal amžių (2025 03 21)

LMA feisbuko paskyroje (2025 03 21) buvo 2 183 sekėjai, iš jų 28,6 proc. vyrai, 71,4 proc. moterys. Iš jų daugiausia: Vilniuje – 1 129, Kaune – 306, Klaipėdoje – 63, Šiauliuose – 40.

LMA YouTube kanalo duomenys (2025 03 21)

www.youtube.com/@LmaLt

sukurtas 2015 01 14

893 prenumeratoriai

207 vaizdo įrašai

129 141 peržiūra

Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas

2024 m. gruodžio 31 d.

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS TIKRIEJI NARIAI

Darius Abramavičius • Egidijus Aleksandravičius • Kęstutis Armolaitis • Juozas Augutis • Jūras Banys • Rimantas Barauskas • Romas Baronas • Elena Bartkienė • Audrius Beinorius • Rimantas Benetis • Albertas Bitinas • Vidmantas Bižokas • Marijonas Bogdevičius • Vilmantė Borutaitė • Arūnas Bukantis • Eugenijus Butkus • Raimondas Čiegis • Zenonas Dabkevičius • Darius Danusevičius • Rolanas Daukševičius • Rūta Dubakienė • Artūras Dubickas • Audrius Dubietis • Pavelas Duchovskis • Gintautas Dzemyda • Algis Džiugys • Arvidas Galdikas • Vytautas Getautis • Juozas Vidas Gražulevičius • Saulius Grigalevičius • Vidmantas Gulbinas • Rimantas Jankauskas • Rūta Janonienė • Sonata Jarmalaitė • Alvydas Jokubaitis • Eugenijus Jovaiša • Gediminas Juzeliūnas • Rimantas Kačianauskas • Žydrė Kadžiulienė • Artūras Kaklauskas • Gintaris Kaklauskas • Algirdas Kaliatka • Aivaras Kareiva • Evaldas Kazlauskas • Dalia Klajumienė • Saulius Klimašauskas • Jūratė Kriaučiūnienė • Albinas Kuncevičius • Limas Kupčinskas • Olga Kurasova • Aleksandras Laucevičius • Romas Lazutka • Remigijus Leipus • Ričardas Makuška • Mindaugas Malakauskas • Albertas Malinauskas • Audrius Sigitas Maruška • Aušra Maslauskaitė • Jonas Mažeika • Linas Mažutis • Valentinas Mikelėnas • Vytautas Nekrošius • Gediminas Niaura • Eugenijus Norkus • Zenonas Norkus • Sergej Olenin • Rolandas Palekas • Rimvydas Petrauskas • Konstantinas Pileckas • Alfas Pliūra • Dainora Pociūtė-Abukevičienė • Sigitas Podėnas • Arvydas Vytautas Povilaitis • Gediminas Račiukaitis • Minvydas Kazys Ragulskis • Rimantas Ramanauskas • Arūnas Ramanavičius • Daiva Rastenytė • Valdemaras Razumas • Vytautas Ruzgas • Giedrė Samuolienė • Antanas Sederevičius • Jūratė Sprindytė • Darius Staliūnas • Vidmantas Stanys • Gediminas Staugaitis • Dainius Steponavičius • Kęstutis Strupas • Bonifacas Stundžia • Egidijus Šarauskis • Raimundas Šiaučiuonas • Jonas Šiaulyš • Virginijus Šikšnys • Gintautas Tamulaitis • Sigitas Tamulevičius • Gediminas Valkiūnas • Gintaras Valušis • Česlovas Venclovas • Pranas Viškelis • Remigijus Žaliūnas • Henrikas Žilinskas • Artūras Žukauskas • Aurelija Žvirblienė

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS NARIAI EMERITAI

Antanas Andrijauskas • Vilijandas Bagdonavičius • Vytautas Basys • Grasilda Blažienė • Vincas Būda • Vladas Algirdas Bumelis • Antanas Buračas • Viktorija Daujotytė-Pakerienė • Mykolas Daunys • Algimantas Fedaravičius¹ • Algirdas Gaižutis • Jonas Grigas • Romualdas Grigas • Algimantas Grigelis • Feliksas Ivanauskas • Eugenijus Arvydas Janulaitis • Česlovas Jukna • Benediktas Juodka • Gytis Juška • Sofija Kanopkaitė² • Romualdas Karazija • Stasys Karazija • Domas Kaunas • Rymantas Jonas Kažys • Zigmuntas Kiaupa • Kęstutis Kilkus • Arūnas Krotkus • Vaidutis Kučinskas • Zita Aušrelė Kučinskienė • Juozas Kulys • Giedrius Antanas Kuprevičius • Pranas Kūris • Albinas Kusta • Valdas Stanislovas Laurinavičius • Antanas Laurinčikas • Eugenijus Manstavičius • Vytautas Martinkus • Arvydas Virgilijus Matulionis • Robert Mokrik • Gediminas Motuza Matuzevičius • Algirdas Juozas Motuzas • Jonas Remigijus Naujalis • Vytautas Ostaševičius • Vygantas Paulauskas • Povilas Poškas • Algirdas Jonas Raila • Mifodijus Sapagovas • Kęstutis Sasnauskas • Vytautas Jonas Sirvydis • Vytautas Konstantinas Sirvydis • Algirdas Skirkevičius³ • Algirdas Sliesaravičius • Algirdas Petras Stabinis • Jurgis Kazimieras Staniškis • Donatas Surgailis • Vytas Antanas Tamošiūnas⁴ • Giedrius Uždavins • Juozas Vidmantis Vaitkus • Algirdas Vaclovas Valiulis • Leonas Valkūnas • Veronika Vasiliausienė • Jurgis Vilemas • Edmundas Kazimieras Zavadskas • Mečislovas Žalakevičius • Antanas Žilinskas • Gintautas Žintelis • Vladas Žulkus

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS UŽSIENIO NARIAI

Hojatas Adeli (Hojjat Adeli) • Makoto Asašima (Makoto Asashima) • Algirdas Avižienis • Petras V. Avižonis • Aleksejus Bogdanovas (Aleksej Bogdanov) • Deividas Bridžesas (David Bridges) • Endriu Bušas (Andrew Bush) • Dzinde Cao (Jinde Cao) • Pietras Umbertas Dinis (Pietro Umberto Dini) • Vinfridas Drochneris (Winfried Drochner) • Robertas Nilas Džounsas (Robert Neil Jones) • Svenas Ekdalis (Sven Ekdahl) • Hansas Jurgenas Foitas (Hans Jürgen Voigt) • André Frankė (Andre Franke) • Šarlotė Friožė Fišer (Charlotte Froese Fischer)⁵ • Maiklas Fulen (Michael Fullen) • Rivneras Ganijevas (Rivner Ganiev) • Frydrichas Gėcė (Friedrich Götze) • Jurijus Gleba (Jurij Gleba) • Janas Harfas (Jan Harff) • Sergejus Inge-Večtomovas (Sergej Inge-

¹ Mirė 2024 01 06.

² Mirė 2024 03 16.

³ Mirė 2024 06 15.

⁴ Mirė 2024 05 29.

⁵ Mirė 2024 02 08.

Večtomov) • Janas Jankovskis (Jan Jankowski) • Haincas Jerochas (Heinz Jeroch) • Janas Jurkevičius (Jan Jurkiewicz) • Tomas Justelis (Thomas Jüstel) • Janušas Kacpżykas (Janusz Kacprzyk) • Saulius Kačiulis • Zdzislavas Kaveckis (Zdzisław Kawecki) • Emilis (Emile) Knystautas • Ričardas Gajus Komptonas (Richard Guy Compton) • Ivanas Karlas Erikas Magnusonas (Ivan Karl-Eric Magnusson) • Pēteris Malfertaineris (Peter Malfurtherner) • Algis Mickūnas • Zenonas Mruzas (Zenon Mróz) • Abdulas Munemas Muazenas (Abdul Mounem Mouazen) • Žeraras Alberas Muru (Gérard Albert Mourou) • Stenas Nilsonas (Sten Nilsson) • Panas M. Pardalas (Panos M. Pardalos) • Filipas Patsalis (Philippos C. Patsalis) • Dmitrijus Pavlovas (Dmitrij Pavlov) • Hansas Hartmutas Pēteris (Hans Hartmut Peter) • André Priumo (André Preumont) • Reinas Raudas (Rein Raud) • Baiba Rivža • Migelis Sanchuanas (Miguel A. F. Sanjuan) • Eva Marija Severinson (Eva Maria Severinson) • Karlas Skirnisonas (Karl Skirnisson) • Kenvėjus Montgomeris Smitas (Kenway Montgomery Smith) • Janas Erikas Solheimas (Jan Erik Solheim) • Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) • Ojaras Sparytis (Ojārs Spārītis) • Voldemaras Strykis (Voldemārs Strīķis) • Rolandas Sune Svanbergas (Roland Sune Svanberg) • Robertas Džeimsas Šileris (Robert James Shiller) • Michailas Šuras (Michael Shur) • Rimas Vaičaitis • Rynkas van Hrondelė (Rienk van Grondelle) • Rimvydas Vasaitis • Dyteris Verneris (Dieter Werner) • Richardas Vilemsas (Richard Villems) • Antoninas Zikikis (Antonino Zichichi)

LMA ir su partneriais organizuoti 2024 metų renginiai

SAUSIS

- 5 Apskritojo stalo diskusija „Rinkimai. Pilietybė. Pilietiškumas“
- 8 „Mokslo žinių diena“ – akad. Aivaro Kareivos paskaita
„Nuostabūs cheminio elementų pasaulis“
- 17 Ataskaitinis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas
- 18 Ataskaitinis Matematikos, fizikos ir chemijos
mokslų skyriaus narių susirinkimas
- 18 Dr. Tauro Meko knygos „Žmonės ir vaistai. Farmacijos
istorijos paveikslėliai“ sutiktuvės
- 23 Mokslo studijos „Ezoterizmo fenomenas: tarp
Rytų ir Vakarų“ pristatymas-diskusija
- 25 Violončelininko Valentino Kaplūno pagerbimo vakaras-koncertas
- 25 Atvira diskusija „Darnus vystymasis – žmonijos
išlikimo strategija. Kaip tai pasiekti?“
- 25 ŽŪMMS Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos mokslų sekcijos
tarptautinis mokslinis seminaras „POSHMyCo: tikslus
purškimas ir selektyvus derliaus nuėmimas“
- 25 „Mokslo žinių diena“ – nuotolinė akad. Vidmanto
Stanio paskaita „Augalų pasaulio įdomybės“

VASARIS

- 1 Mokslinė konferencija „Sąmokslų teorijos filosofiniu,
sociologiniu ir komunikaciniu požiūriu“
- 2 Technikos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas
- 5 „Mokslo žinių diena“ – ekskursija Ignalinos gimnazijos
moksleiviams į FTMC magnetinio rezonanso laboratorijas

- 7 Ataskaitinis LMA Jaunosios akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 8 Konferencija „COVID-19 pandemijos pamokos: moksliniai ir praktiniai aspektai“
- 13 Ataskaitinis Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkimas
- 15 Vasario 16-ajai – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos skirtas renginys „Tu esi ta bekrastė mėlynė ir širdy išnešiota Tėvynė“
- 20 „Mokslo žinių diena“ – nuotolinė akad. Giedriaus Kuprevičiaus paskaita „Muzika – amžinai kita ir ta pati“ šalies gimnazijų moksleiviams
- 26 Tarptautinis seminaras „Insights in New Technologies and Breeding of Horticultural Plants / Įžvalgos apie naujas technologijas ir sodo augalų selekciją“
- 26 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA nario dr. Tomo Čelkio paskaita „Prabangiausi raštai. Pergamentai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“ A. Kulviečio gimnazijos moksleiviams
- 27 Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimai už lietuvių kalbos puoselėjimą
- 29 Ataskaitinis Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas

KOVAS

- 5 2023 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilmės
- 7 „Mokslo žinių diena“ – akad. Valdo Stanislovo Laurinavičiaus nuotolinė paskaita „Biocheminis atpažinimas ir biosensoriai“
- 12 Kūrybos albumo „Arvydas Každailis: Autentiškų ištakų ieškojimas“ pristatymas
- 13 Konferencija „Profesorius Stasys Vėlyvis (1938–2023) ir civilinis procesas – Mokytojas ir mokiniai“
- 14 Tarptautinė konferencija „Kepenų vėžys 2024“
- 14 „Mokslo žinių diena“ – akad. Leono Valkūno paskaita „Fizikiniai vyksmai fotosintezėje“ Vilniaus Tuskulėnų gimnazijos moksleiviams
- 15 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA nario dr. Juliaus Vengelio paskaita „Lazerių veikimas ir jų taikymai“ ir ekskursija po Lazerinių tyrimų centro laboratorijas Tuskulėnų gimnazijos moksleiviams

- 19 „Mokslo žinių diena“ – ekskursija Žirmūnų gimnazijos moksleiviams
į FTMC magnetinio rezonanso laboratorijas; ekskursijos vadovai
LMAJA nariai dr. Mantas Šimėnas ir Vytautas Klimavičius
- 19 Konferencija „Elektrochemijos pradininkui
Lietuvoje prof. Juozui Matuliui – 125“
- 26 Ataskaitinis Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 28 Operos primadonos Irenos Milkevičiūtės pagerbimo vakaras-koncertas

BALANDIS

- 4 Operos solistės Astos Krikščiūnaitės pagerbimo vakaras-koncertas
- 5 Tarptautinis seminaras „Laser particle accelerators, their applications, and
possibilities of experiments in the ELI infrastructure / Lazeriniai dalelių
greitintuvai, jų taikymai ir eksperimentų ELI infrastruktūroje galimybės“
- 10 Tarptautinė mokslinė konferencija „The Three Seas
Initiative: One Concept, Different Approaches? / Trijų jūrų
iniciatyva: viena koncepcija, skirtingi požiūriai“
- 10 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA nario dr. Aleksej Žarkov
nuotolinė paskaita „Kaulinis audinys ir implantai“
- 12 Tarptautinis simpoziumas „Gene Editing: from Research
to Industry / Genų redagavimas: nuo tyrimų iki pramonės“
- 16 Tapybos albumo „Raimundas Majauskas: Koloritinės
harmonijos ilgesys“ pristatymas
- 16 „Mokslo žinių diena“ – akad. Jūro Banio paskaita „Modernių
medžiagų tyrimai“ Žirmūnų gimnazijos moksleiviams
- 17 Technikos mokslų skyriaus išvažiuojamasis
posėdis Vytauto Didžiojo universitete
- 22 „Mokslo žinių diena“ – akad. Vytauto Nekrošiaus nuotolinė
paskaita „Konstitucija kaip visuomenės sutartis“
- 24 Ingos ir Almos Laužonyčių knygos „Per paskutinę vakarienę“ pristatymas
- 25 Vladimiro Prudnikovo ir Nijolės Ralytės jubiliejinis vakaras-koncertas
- 25 Konferencija „Organų transplantacija ir dirbtinis intelektas“
- 26 Seminaras „Duomenys mokslui: duomenų analitikos
galimybių pristatymas Valstybės duomenų agentūroje“

- 29 Tarptautinei imunologijos dienai skirta konferencija „Per gyvenimą su alergija: nuo vaikystės iki senatvės“
- 30 Seminaras-diskusija „Maisto pramonės šalutinių produktų valorizavimas aukštos biologinės vertės gyvūninių baltymų gavybai bei naujiems funkcionalesniams maisto produktams kurti“
- 30 Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas

GEGUŽĖ

- 2 Motinos dienos koncertas „Mama, aš tau kalbėsiu širdimi“
- 6 Renginys, skirtas lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 120-osioms metinėms „Spaudos laisvė, teisė, galia: išsivadavimų patirtys ir įžvalgos“
- 6 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA narės Gintarės Kručaitės paskaita „Naujųjų organinių junginių sintezė, tyrimas ir taikymas formuojant OLED prietaisus“ ir ekskursija gimnazistams į KTU Cheminės technologijos fakultetą
- 8–10 Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Human and Nature Safety 2024 / Žmogaus ir gamtos sauga 2024“
- 8 Dalios Staponkutės paralelinių istorijų romano „Vivat regina!“ pristatymas
- 10 Mokslinė konferencija „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“
- 13 „Mokslo žinių diena“ – akad. A. Kareivos paskaita „Nuostabūs cheminiai elementų pasaulis“ Kauno r. Čekiškės Prano Dovydaičio gimnazijos moksleiviams
- 14 12-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“
- 14 Diskusija „Fizikos dėstymas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose“
- 14 Konferencija-diskusija „Žaliasis kursas: būtinybė ir iššūkiai“ ir sodų žydėjimo šventė
- 15 Kraujagyslių chirurgo flebologo Arūno Grinkevičiaus paskaita „Lazerio taikymas šiuolaikinėje kraujagyslių chirurgijoje“
- 16 Akad. Algirdo Vaclovo Valiulio knygos „Klimato slinkty ir vangus atsakas“ sutiktuvės

- 16 Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių išvažiuojamasis posėdis Lietuvos Zoologijos sode (Radvilėnų pl. 21, Kaunas)
- 17 Tarptautinis imunologų renginys „EFIS on Tour“ simpoziumas
- 18 Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ renginys. Poezijos ir muzikos valanda „Į pačią gilumą iriuos“, skirta M. K. Čiurlionio kūrybai
- 21 Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris 2024“ vakaras-koncertas
- 22 Kūrybos albumo „Raimondas Savickas. Metafizinė tikrovės interpretacija“ pristatymas
- 25 Išvažiuojamasis Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių posėdis Klaipėdos universitete
- 28 LMA prezidiumo ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis „Inovacijos miškininkystėje stiprinant miškų tvarumą ir turtinant bioįvairovę“
- 29 12-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ INFOBALT ir VITP stipendijų įteikimo išskilmės nugalėtojams
- 30 Moldovos Respublikos jaunimo choro „Cantabile“ šventinis koncertas

BIRŽELIS

- 4 Atminimo renginys „Žymaus mokslininko žingsniai ir palikimas“
- 4 Popietė su Ignotu Domeika
- 4 Vokalinio ansamblio „Inmezzo 20“ koncertas
- 10–14 EJP SOIL kasmetinės mokslo dienos
- 11 Išvažiuojamoji „Mokslo žinių diena“ Alytaus gimnazijų ir Trečiojo amžiaus universiteto bendruomenėms
- 12 Tarptautinė mokslinė konferencija „Heraldikos praeitis, dabartis, ateitis: universalumas ir interdiscipliniškumas“
- 12 Konferencija „Lietuvos žemės ūkio žaliaji transformacija: iššūkiai ir sprendimai“
- 19 1-oji tarptautinė konferencija „One Health: Challenges for Food Safety / Viena sveikata: iššūkiai maisto saugai“
- 20 LMA narių visuotinis susirinkimas „Tarptautinio mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimas“

30–07-03 16-oji tarptautinė konferencija „Digital Business and Intelligent Systems / Skaitmeninis verslas ir intelektualizuotos sistemos“

RUGPJŪTIS

23–24 19-oji konferencija „Lazeriai. Mokslas ir technologijos 2024“

RUGSĖJIS

- 3 Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsko valsčiaus diena Lietuvos mokslų akademijoje
- 3 Išvažiuojamasis posėdis „Pluoštinių kanapių perdirbimo produktai“ įmonėje „Biosyid“
- 9 Lietuvos biofarmacinės pramonės ir mokslo 40-metis. Lietuvos biotechnologijų muziejaus atidarymas
- 10 Apskritojų stalo diskusija „IT ir sveikatos vadyba“
- 11–13 20-oji Europos kaimo plėtros tinklo konferencija „Green transformation in European rural areas Žalioji transformacija Europos kaimo vietovėse“
- 12 Akad. Adolfo Jucio (1904–1974) akademiniai skaitymai
- 16–18 Tarptautinė konferencija „Scientific Actualities and Innovations in Horticulture 2024. Horticultural Value Networks (SAIH2024) / Mokslo aktualijos ir inovacijos sodininkystėje 2024. Sodininkystės vertės tinklai (SAIH2024)“
- 17 „Mokslo žinių diena“ – dr. Renatos Minkevičiūtės paskaita „Žemės Mėnulis ir kitų planetų mėnuliai“ Vilniaus Simono Daukanto gimnazijos moksleiviams
- 19 European HCV Elimination Summit / Europos hepatito C viruso eliminacijos lyderių susitikimas
- 25 Konferencija „Technologijų iššūkiai jaunimui: ugdymas ir sveikata“
- 25 Lietuvos muzikos ir teatro akademijos prof. Irenos Laurušienės pagerbimo vakaras „Sveikinu gyvenimą“
- 26–27 4-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Livestock Production – Recent Trends and Future Prospects / Gyvulininkystė – naujausios tendencijos ir ateities perspektyvos“
- 26 Prof. habil. dr. Igorio Lipsitso paskaita „Pasaulinė ekonomika artimiausių dešimtmečių perspektyvoje: naujausios tendencijos“

- 26 „Mokslo žinių diena“ – akad. A. Kareivos paskaita „Nuostabūs cheminių elementų pasaulis“ Vilniaus Žirmūnų gimnazijos moksleiviams
- 26 Geologų bendruomenės susitikimas (forumas) „Kokio Lietuvai reikia Nacionalinio geologų komiteto?“
- 27 Tarptautinis seminaras „Diskrečiųjų elementų metodas – modeliai ir taikymai / DEM“

SPALIS

- 1 Akad. Limo Kupčinsko paskaita „Virškinimo sistemos ligos – nauji pasiekimai ir mitai“
- 1 Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 3 Akad. Viktorijos Daujotytės knygos „Kai rašai, nebijai. Autobiografiniai tekstai“ sutiktuvės
- 3 Akad. Algirdo Vaclovo Valiulio knygos „Klimato slinktyės ir vangus atsakas“ sutiktuvės Seime
- 4 Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių išvažiuojamasis susirinkimas Kruonio hidroakumuliacinėje elektrinėje (HAE) (Kaišiadorių r. sav.)
- 8–9 Tarptautinė konferencija „Resolving environmental and Climate Change Issues in Agriculture / Aplinkosaugos ir klimato kaitos problemų sprendimai žemės ūkyje“
- 10 Knygos „Leonardas Kairiūkštis. Miškininkas, mokslininkas, mokslo organizatorius, visuomenės veikėjas“ sutiktuvės
- 11 Konferencija-seminaras „Augalinės žaliavos perdirbimo inovacijos: tvarios ateities link“
- 17 Akad. Giedriaus Kuprevičiaus 80-mečiui skirtas kūrybos vakaras „Kartų sutartinė“
- 18 Tarptautinė konferencija „Lazerinės technologijos Taivane ir Lietuvoje“
- 22 Lietuvos mokslų akademijos diena Šilutės r. savivaldybėje
- 23 Konferencija „Dirbtinio intelekto technologijos medicinoje: tyrimai ir diagnostika“
- 23 Akad. Audriaus Beinoriaus monografijos „Samvāda. Filosofiniai pokalbiai su Indija“ sutiktuvės

- 24–25 2-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Animal Assisted Therapy – Impact on Human Health and Future Prospects / Gyvūnų asistuojama terapija – poveikis žmogaus sveikatai ir ateities perspektyvos“
- 28 Rašytojos, diplomatės Valentinos Zeitler istorinio romano „Mikalojus Radvila Juodasis. Antrasis valdovo Aš“ sutiktuvs
- 30 Tarpdisciplininė mokslinė-praktinė konferencija „Galva ir pilvas – draugai ar priešai?“

LAPKRITIS

- 7 Vytauto Miškinio jubiliejinis kūrybos vakaras
- 7 Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas ir žemės ūkio mokslų srities LMA Jaunosios akademijos narių rinkimai
- 12 Baltijos šalių stipendijų konkurso „Moterims moksle“ laureačių apdovanojimas
- 14 Mokslinė praktinė konferencija „Nuo ekstremalių situacijų ir karo grėsmių iki intensyviosios kardiologijos naujienų“
- 14 „Mokslo žinių diena“ – dr. Maženos Mackoit-Sinkevičienės paskaita moksleiviams, besidomintiems fizika „Fizikai – Nobelio premijos laureatai“
- 15 Biologijos mokytojams skirta konferencija „Sveikatos ir gyvybės mokslų prspektyvos“
- 15 Mokslinis seminaras „Mašininio mokymosi algoritmų kūrimas laboratorinių ir produkcijos gyvūnų fiziologinei būklei ir sveikatingumui vertinti, panaudojant fitogeninius preparatus“
- 17 Nuotolinis HSMS narių visuotinis susirinkimas dėl kandidato į LMA užsienio narius
- 19 Akad. Aivaro Kareivos paskaita „Žmogaus prigimties ir buities chemija“
- 21 17-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“
- 22 Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkimas ir LMA Jaunosios akademijos narių rinkimai
- 22 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA Nario Juliaus Vengelio paskaita „Lazerių veikimas ir jų taikymas“ ir ekskursija po Lazerinių tyrimų centro laboratorijas Vilniaus Radvilų gimnazijos moksleiviams

- 25 Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus nuotolinis komisijos posėdis dėl kandidatų į LMAJA narius atrankos
- 26 LMA Jaunosios akademijos technikos mokslų srities narių rinkimai
- 26 13-oji tarptautinė konferencija „The Young Scientists for Advance of Agriculture / Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“
- 26 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA pirmininkės dr. Ievos Plikusienės nuotolinė paskaita moksleiviams „Mokslininko profesijos patrauklumas ir kaip juo tapti?“
- 27 Renginys, skirtas Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos CERN 70-mečiui paminėti
- 27 Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis „Mokslo bei praktikos žinių pritaikymas maisto ir veterinarijos saugos sistemoje“
- 28 Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas ir LMA Jaunosios akademijos narių rinkimai
- 28 15-oji tarptautinė konferencija „Duomenų analizės metodai programų sistemoms“
- 29 Konferencija „Psichologija ir karas Ukrainoje“
- 29 „Mokslo žinių diena“ – LMAJA nario Juliaus Vengelio paskaita „Lazerių veikimas ir jų taikymas“ ir ekskursija po VU Lazerinių tyrimų centro laboratorijas Kybartų K. Donelaičio gimnazijos moksleiviams

GRUODIS

- 4 Energetikos seminaras „Biokuras Lietuvos energetikoje“
- 5 Viešoji diskusija „Fizinių ir technologijos mokslų centras: misija, nūdienu ir ateities planai“
- 6 Jaun. akad. Rūtos Ubarevičienės paskaita „Gyventojų kaita pasaulyje ir Lietuvoje: kodėl svarbu žinoti, kur ir kokie gyvena žmonės?“
- 10 Mokslinis seminaras-diskusija „Lietuvos žemapelkių durpžemių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijos“
- 10 „Baritonų trio“ pagerbimo vakaras-koncertas
- 10 Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Viena sveikata: integruotas požiūris į zoonozes“
- 10 Pirmasis Lietuvos mokslų akademijos Darnaus vystymosi nepriklausomų ekspertų grupės susitikimas Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto rektorate

- 17 Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 18 Dainininkės Rasos Juzukonytės jubiliejinis kūrybos vakaras-koncertas „Per metų brydę“
- 31 Svečių iš Austrijos Naujametinis koncertas „Meilės įkvėpti“

Naudoti sutrumpinimai

ALLEA	Visos Europos mokslų akademijų federacija (<i>All European Academies</i>)
AM	Aplinkos ministerija
BMGMS	Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius
CERN	Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacija
COST	Europos bendradarbiavimas mokslo ir technologijų srityje
COVID-19	2019 metais pradėjusio plisti vainikinio viruso sukeliama liga (<i>Coronavirus-induced disease-2019</i>)
EASAC	Europos Sąjungos šalių, Norvegijos, Šveicarijos ir JK akademijų mokslo konsultacinė taryba (<i>European Academies Science Advisory Council</i>)
EMBL	Europos molekulinės biologijos laboratorija
ES	Europos Sąjunga
FEAM	Europos medicinos mokslų akademijų federacija (<i>Federation of European Academies of Medicine</i>)
FTMC	Fizinių ir technologijos mokslų centras
GMO	Genetiškai modifikuoti organizmai
GTC	Gamtos tyrimų centras
HSMS	Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius
IAP	Tarptautinė mokslų akademijų sąjunga (<i>InterAcademy Partnership</i>)
IMC	Inovatyvios medicinos centras
IT	informacinės technologijos
ISC	Tarptautinė mokslo taryba (<i>International Council for Science</i>)
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
JK	Jungtinė Karalystė
KTU	Kauno technologijos universitetas
KU	Klaipėdos universitetas
LAMMC	Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras
LEI	Lietuvos energetikos institutas

LKTI	Lietuvos kultūros tyrimų institutas
LMA	Lietuvos mokslų akademija
LMAJA	Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija
LMAVB	Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka
LMT	Lietuvos mokslo taryba
LR	Lietuvos Respublika
LRS	Lietuvos Respublikos Seimas
LRT	Lietuvos Respublikos visuomeninis transliuotojas
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
LSMU	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
LVPA	Lietuvos verslo paramos agentūra
MA	mokslų akademija
MFChMS	Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius
MRU	Mykolo Romerio universitetas
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
NVI	Nacionalinis vėžio institutas
SAM	Sveikatos apsaugos ministerija
SAPEA	penkių Europos MA tinklų – <i>Academia Europaea</i> (Europos akademija), ALLEA, EASAC, Euro-CASE (Europos technologijų, taikomųjų ir inžinerijos mokslų akademijų taryba) ir FEAM – konsorciumo kaip Europos Komisijos patarėjų veikla „Europos akademijų moksliniai patarimai politikai“ (<i>Science Advice for Policy by European Academies</i>)
STEAM	mokslo, technologijos, inžinerijos, menų ir matematikos (<i>science, technology, engineering, arts, mathematics</i>) mokymo modelis
ŠMSM	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
TMS	Technikos mokslų skyrius
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
UNESCO	Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija
VDU	Vytauto Didžiojo universitetas
VG TU	Vilniaus Gedimino technikos universitetas / VILNIUS TECH
VLKK	Valstybinė lietuvių kalbos komisija
VŠĮ	viešoji įstaiga
VU	Vilniaus universitetas
ŽŪA	Žemės ūkio akademija
ŽŪM	Žemės ūkio ministerija
ŽŪMMS	Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Leidinio „Lietuvos mokslų akademijos 2024 metų veiklos ataskaita“ redakcinė taryba:
Jūras Banys (pirmininkas), Andrius Bernotas, Zenonas Dabkevičius,
Gintautas Dzemyda, Limas Kupčinskas, Rolandas Maskoliūnas, Vytautas Nekrošius,
Rimvydas Petrauskas, Vidmantas Stanys, Raimundas Šiaučiūnas, Leonas Valkūnas

Sudarytojai: Andrius Bernotas, Rolandas Maskoliūnas

Medžiagą rengė: LMA mokslų skyrių pirmininkai Gintautas Dzemyda, Limas Kupčinskas, Vytautas Nekrošius, Vidmantas Stanys, Leonas Valkūnas, mokslų skyrių vyriausiosios koordinatorės Silva Aukštinaitytė, Aurika Bagdonavičienė, Reda Daukšienė, Jadvyga Olechnovičienė, Valerija Paškauskienė, vyr. finansininkė Rasa Aleknavičienė, skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė, Leidybos skyriaus vadovė Zina Turčinskienė, LMA prezidento vyriaus. referentė Evelina Baronienė, Organizacinio skyriaus vyr. specialistė Violeta Skirgailienė, Agnė Rodriguez, LMAJA pirmininkė Rūta Ubarevičienė, LMAJA vicepirmininkas Julius Vengelis, personalo vyriaus. specialistė Daiva Vailionienė, LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius Sigitas Narbutas, mokslinė sekretorė Leokadija Kairelienė ir Komunikacijos skyriaus vedėja Inga Berulienė

Ataskaitai pritarė Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas
2025 m. balandžio 1 d. posėdyje (protokolas Nr. 8) ir, vadovaujantis
Lietuvos mokslų akademijos statuto VI skyriaus 35 punkto 5 ir 12 papunkčiais,
2025 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 1 patvirtino
Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas

Kalbos redaktorė Sandra Tamulionienė
Apipavidalino Miglė Datkūnaitė
Nuotraukos Virginijos Valuckienės

Tiražas 100 egz., nemokamai

Išleido Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01102 Vilnius
www.lma.lt

Spausdino UAB „Utenos Indra“, Maironio g. 12, 28143 Utena
www.indra.lt

ISSN 2029-9397
ISSN 2669-1604 (elektroninis)

Viršeliuose – projekto „Tausojantis klimato atžvilgiu žemės ūkio
paskirties dirvožemio valdymas (EJP SOIL)“ kasmetinių mokslo
dienų dalyviai Lietuvos mokslų akademijoje. 2024 06 11.

ISSN 2029-9397

9 772029 939005